LUIS DE OTEYZA

DIAVOLUL ALB

ROMAN

TRADUCERE
DIN LIMBA SPANIOLA
DE
Dumitru I. Stănescu

IG. HERTZ • BUCUREŞTI

Volume apărute până acum:

1. **Vendetta**, de Henry Possendorff.
2. **Jurământul**, de Baroneasa Orczy.
3. **Capcana**, de I. S. Fletcher.
4. **Sub Spânzurătoare**, de Hugo Bettauer.
5. **Enigma**, de Maximilian Kretzer.
6. **Camera No. 7**, de Clev. Moffet.
7. **Urmările unei căsătorii din dragoste**, de Arnould Galopin.
8. **Rătăcitor printre stele**, de Jack London.
9. **Conspiratorii**, de Contele H. R. Berndorff.
10. **Sfârșitul lumii**, de Colonel Royet.
11. **Detectivul**, de Patricia Wentworth.
12. **Alberta**, de Pierre Benoit.
13. **Ispita**, de Hélène Duboque.

DIAVOLUL ALB

de LUIS DE OTEYZA
Traducere din limba spaniolă
de DUMITRU I. STANESCU

I

Pe tărâmul scrisului n'am pretins niciodată să privesc cel puţin, prăpastia ce există între a scrie şi a fi scriitor. De fapt eu, niciodată nu am reuşit să am, măcar, un scris ca lumea. Intr'o zi, e mult de atunci, se vorbise că aş fi putut ţine corespondenţa firmei Bofill şi Vendrell, — industrie de ţesătorie, — la care prestez servicii dela vârsta de patrusprezece ani şi voiu continua să le prestez şi mai departe, până mi se va recunoaşte dreptul la odihna... eternă. Aflând de acea posibilitate şi pentru a-mi însuşi cunoştinţele necesare ca să pot citi şi răspunde comunicărilor reprezentanţilor noştri din străinătate, urmasem cursurile serale de franceză şi de engleză la Casa Poporului, unde aveam drept să asist, graţie faptului că tata era Lerrouxist[1]). Mai târziu însă, directorii firmei găsiră că ar fi fost prea riscat să încredinţeze secretele afacerilor unui străin, aşa că cel mai mare dintre ei, bătrânul Bofill, cel care ţinea corespondenţa, îşi amâna retragerea până la vremea când fiul său avea să fie destul de mare pentru a-l putea înlocui.

1) Lerroux, şeful partidului radical din Spania.

Rămăsei, astfel, repartizat pentru totdeauna la secţia contabilităţii. Aşa se face că n'a trebuit să scriu în toată viaţa mea decât scurte note explicative ale sumelor exprimate în cifre.

Nici scrisori particulare n'am scris. Cui le-aş fi trimis dealtfel, dacă nu aveam legături cu nimeni în afară de Barcelona, oraşul în care am locuit totdeauna?.....

Când trebuia să comunic vreunui cunoscut ceva, îi telefonam, sau mă duceam la el, lucru mai comod şi mai sigur. In ce priveşte scrisorile de dragoste, pentru care funcţionează, în primul rând, serviciul poştal intern, nu am avut decât o singură logodnică — actuala mea soţie — şi care locuia în aceeaş casă cu mine. In acelaş edificiu, în acelaş etaj, în aceiaşi cameră. Era o fată crescută de mama; rămăsese orfană de mică. Şi, de vreme ce toată ziua eram împreună, nu fusese nevoie să ne scriem! Deci până şi în genul epistolar, de care uzează şi abuzează toţi îndrăgostiţii, unica mea dragoste nu-mi dădu prilejul să scriu.

Pot spune că în viaţa mea, lunga mea viaţă, — de oarece am patruzeci şi trei de ani,—n'am scris nici zece rânduri în şir. Şi cu toate acestea, mă hotărâsc să scriu multe, foarte multe rânduri. Ca un profesionist al condeiului, care se apucă să facă nu mai puţin decât o carte întreagă, aşa încep şi eu acest top de hârtie, pe care am de gând să-l scriu tot, acoperindu-i albul cu rânduri dese de litere mărunte. De ce şi pentru ce? Foarte uşor

de înţeles ambele extreme. Pentru a povesti ceeace mi s'a întâmplat mie, lucruri mari pe cari nu le mai pot ţine ascunse şi cari povestite numai prin viu graiu — celor cari mă cunosc, bineînţeles — nu ar fi crezute.

Am făcut o călătorie lungă, în timpul căreia am fost eroul unor aventuri extraordinare. Eu, da eu! Bineînţeles, însă, că nu voiu începe povestirea până nu voiu arăta, mai întâi, cine sunt.

Mă numesc Pedro Garcia Gômez; adică, având în vedere că nici Garcia şi nici Gômez nu însemnează mai nimic, abia că mă numesc Pedro. Şi viaţa mea se scurgea, pe cât de liniştită, pe atât de monotonă. Aproape că nici nu se scurgea, de oarece mai mult stătea pe loc.

M'am născut în Zaragoza, unde tatăl meu avea un mic magazin de stofe, pe care trebui să-l închidă, fiindcă veniturile lui nu erau suficiente pentru a ne susţine, pe mama şi pe mine. Ne mutarăm atunci la Barcelona şi tatăl meu intră ca contabil în serviciul casei Bofill şi Vendrell, cu care fusese în relaţiuni comerciale. Postul acesta ne asigură pâinea de toate zilele, deşi nu prea abundent, aşa încât, deşi nu eram decât un copil, trebuia să muncesc şi eu, spre a contribui la întreţinerea familiei.

Obţinui un serviciu în acelaş birou cu tata şi se ştie că-l păstrez şi acum. N'am avut, bineînţeles, nici aceleaşi atribuţiuni, nici acelaş salariu, timp de atâţia ani; este adevărat, însă, că atribuţiunile erau foarte ase-

mănătoare; dar nici salariul nu diferea, aşa cum ar fi trebuit să difere. Dela aranjarea facturilor, trecui la înscrierea lor în jurnal şi în cartea mare şi fui avansat, fără a fi încetat să am un salariu derizoriu. Am arătat deja cum am pierdut ocazia să ajung la secţia corespondenţei; trebuie să adaog că, totodată, am pierdut şi ocazia de a ajunge la participarea la beneficii.

In felul acesta, partea activă a vieţii mele se limita la o muncă mecanică şi fără nici un stimulent. In ceeace priveşte partea cealaltă, acea parte a vieţii mele care s'ar putea numi pasivă în contradicţie cu prima, aş putea-o numi tot pasivă şi dacă aş considera-o separat. In afara serviciului, mai mult vegetam decât trăiam. Vegetam întocmai ca planta, dar nu ca cea de câmp sau cel puţin ca cea de grădină, ci ca planta de seră.

Nu mă duceam niciodată, nicăeri.

Când simţii primii fiori ai dragostei, după cum am arătat deja, îmi găsii logodnică şi apoi soţie, fără să fie nevoie să ies din casă. Toate afecţiunile inimei mele s'au manifestat între patru pereţi.

Tot acolo de altfel se substituiră şi când vreunul dispărea. Murind tata, îi luă locul aceea care avea să-mi fie soţie, iar la moartea mamei se născu fiica mea. Aşa că totdeauna avusesem în cămin două fiinţe adorate, cari mă ţineau strâns îmbrăţişat de o parte şi de alta. Nici nu mă gândisem vreodată să-mi părăsesc căminul. Eram un om casnic, obişnuit să stau toată ziua între ai mei; un om pen-

tru care strada nu exercita nici cea mai mică atracţie.

Cât despre călătorii afară din oraş, dincolo de frontieră, voiajuri prin lumea mare... In afară de călătoria pe care o făcusem în copilărie, dela Zaragoza la Barcelona, nu mai călătorisem niciodată. In după amiaza căsătoriei mele, plecai cu soţia mea la Monserrat[1]); ne înapoiarăm însă după trei zile, preferând să petrecem acasă pe celelalte patru, din săptămâna de concediu ce-mi acordase casa Bofill şi Vendrell, drept cadou de nuntă. In câte o Duminecă sau sărbătoare oficială, dacă timpul era frumos, făceam excursii la Tibidabo, Valvidriera, Les Plans[2]) etc.

Singur, nu ieşeam de acasă decât pentru a merge la serviciu sau la cafenea.

Aceasta e istoria vieţii mele, a întregii mele vieţi!

Dimineaţa, plecarea la opt şi jumătate pentru a ajunge la nouă la birou. Dela nouă până la unu, slujbă continuă, scriind cifre unele sub altele şi adunându-le ori scăzându-le, după cum corespundeau la încasări sau la plăţi.

La unu, înapoierea acasă, dejun familiar; după masă, conversaţie şi lectura ziarelor cari nu sosiseră înainte de matinala mea plecare. La trei şi jumătate, încă odată drumul spre birou. De la patru la şase — sau la şapte, sau la opt, dacă e mai mult de lucru

1) Celebră mânăstire şi loc de excursii în apropiere de Barcelona.

2) Locuri de recreare în imediata apropiere a Barcelonei.

ca de obicei — aceiaşi poveste ca dimineaţa. Dacă termin devreme, o plimbare cu ai mei. La 9, cina, la care de obicei asistă, ori vecina de alături, care ia masa mai devreme, ori vecinul de jos, care cinează mai târziu. Şi după cină, dela zece şi până la unsprezece, ori unsprezece şi jumătate, siestă la cafeneaua din colţ, unde stau la taifas cu scrumiera şi cu chibritelniţa,, când nu vine nici unul din puţinii mei cunoscuţi. Miezul nopţii mă găseşte de obicei în pat, dormind.

Aşa îmi petrec toată ziua şi la fel mi-am petrecut-o mulţi ani dearândul, cu un singur interval de câteva luni. Insă, în acest interval — scurtă paranteză între o monotonie şi o linişte atât de prelungită, — am călătorit prin cele mai îndepărtate şi mai necunoscute locuri de pe pământ, pe unde am întâmpinat oboseli colosale şi pericole enorme, luptând şi triumfând contra perfidiei subtile şi a furiei deslănţuite, condamnând implacabil la moarte şi salvând generos vieţi, fiind iubit până la delir şi urât cu cea mai teribilă înverşunare... Cum se face că am fost târât într'o asemenea expediţie periculoasă şi pus în situaţia de a comite isprăvi atât de extraordinare? In modul cel mai simplu care se poate închipui: Printr'un ordin al şefilor mei, domnii Bofill şi Vendrell.

II

In dimineaţa aceea sosisem la biurou la ora obişnuită şi tocmai îmi schimbam jacheta — pentru ca să nu se roadă în coate — cu o haină mai veche, când apăru în faţa mea unul din oamenii de serviciu.

— Domnul director Vendrell — îmi zise el — a dat ordin ca îndată ce sosiţi, să poftiţi la domnia-sa.

— E singur? — întrebai eu, cu gândul că dacă avea vizite, să-mi pun din nou haina de stradă.

Cum îmi răspunse însă, că era numai el şi celălalt director, Bofill (fiul), mă dusei fără să-mi pun jacheta. Dar, în prezenţa celor doi superiori, regretai mult că nu mă prezentasem tot aşa de elegant cum umblu pe stradă, fiindcă îi văzui privindu-mă fix... Ca şi cum nu m'ar fi văzut niciodată până atunci, ori ca şi cum s'ar fi gândit că n'aveau să mă mai vadă niciodată şi ar fi vrut să-şi întipărească o amintire neştearsă despre mine. Mă examinau mai mult din punct de vedere fizic; părea că vor să se convingă dacă sunt bine legat, dacă am muşchi puternici. Da, chiar aşa era, după cum înţelesei în curând.

— D-ta eşti tânăr, nu-i aşa Garcia? — zise Vendrell.

— Relativ — răspunsei eu. Merg pe 42.

— Şi te bucuri de o sănătate deplină? — întrebă Bofill.

Răspunsei fără nici o şovăire afirmativ, fiindcă într'adevăr m'am bucurat totdeauna de o sănătate excelentă.

Se vede că răspunsurile mele plăcură interlocutorilor mei, căci observai atât pe faţa sbârcită a lui Vendrell cât şi pe cea buhăită a lui Bofill, câte un zâmbet de satisfacţie.

Examenul însă continuă. Trecură dela fizic la intelect. Era vorba de cultura mea.

„— Dacă nu mă înşel — zise Vendrell — tatăl d-tale te-a pus să înveţi şi limbi străine.

Răspunsei afirmativ şi Bofill observă:

— Poate că le-ai uitat de atunci....

Le explicai că nu le uitasem. Din contră, îmi perfecţionasem mult cunoştinţele. Aveam o mare dragoste pentru citit şi lectura cărţilor spaniole alterna cu a celor franceze şi engleze. Înţelegeam perfect ambele limbi şi mă puteam exprima cu uşurinţă în oricare din ele. Cu explicaţia aceasta, bucuria examinatorilor mei spori.

Examenul, totuşi, nu se terminase. O ghicii, observând că Vendrell, atât de vorbăreţ altădată, şovăia ca şi cum n'ar fi găsit cuvintele. In sfârşit, la un semn de încurajare al colegului său, rupse tăcerea:

— Nu-ţi voiu vorbi despre dragostea dumitale faţă de casa noastră. O cunosc. O cunosc şi eu şi Bofill. Şi o cunoştea şi tatăl lui Bofill, răposatul meu asociat. Ştii că veneratul director se gândise la d-ta ca succesor la corespondenţă. Dacă totuşi, l-a lăsat pe fiul său, a făcut-o numai dintr'o legitimă afecţiune părintească. Noi, Bofill (fiul) şi

eu, te apreciem tot aşa de mult. Probă că este aşa....

Se opri un moment. Şi trebui s'o ia dela început.

— Cunoaştem, repet, afecţiunea d-tale, pentru casa noastră. Ea este desigur reciproca aceleia, pe care casa noastră o are pentru d-ta. Insă, am vrea să ştim până unde ai fi în stare să duci d-ta această afecţiune. De aceea, te întrebăm dacă, în adevăr, suntem noi pentru d-ta, ceiace eşti dumneata pentru noi?

Şi tăcu aşteptând răspunsul meu, pe care Bofill voi să-l grăbească, adăugând:

— Avem nevoie s'o ştim.

Mie nu-mi place să-mi dovedesc sentimentele prin vorbe. Prefer să mi le dovedească faptele. De aceia, în loc să răspund, întrebai:

— Despre ce este vorba?

— Este vorba — reluă Vendrell grăbit, văzând că atitudinea mea permitea evitarea divagaţiunilor — ca dumneata să faci ceva care ar cădea în atribuţiunile noastre; un lucru, pe care noi nu ne simţim în stare să-l facem, fiindcă eu sunt prea bătrân, iar Bofill prea plăpând.

După o sforţare atât de mare, Vendrell se opri din nou şi din nou şovăi când reluă firul confidenţelor. Divaga iarăşi.

— Faptul că Bofill şi eu te-am ales pe d-ta pentru a ne substitui, dovedeşte, după cum ţi-am spus, că avem o încredere nelimitată în dumneata, fruct al afecţiunii ce-ţi păstrăm...

Nemai putând răbda, îl întrerupsei:

— Şi ce trebuie să fac?

— Trebuie să faci... o călătorie — declară Vendrell cu mare greutate.

— Exact; o călătorie — întări Bofill.

O călătorie! Mă aşteptam la ceva mai rău. Dar îmi dădui seama că rău putea fi, în orice caz. Eu nu eram obişnuit cu călătoriile. De unde era să fiu eu obişnuit cu călătoriile? Nici nu ştiam ce însemnează a călători! Şi apoi, o călătorie pentru care se cerea să fii tânăr şi sănătos, trebuia să fie o călătorie lungă. Pe de altă parte, întrebările ce-mi puseseră asupra cunoştinţelor mele linguistice, indicau că deplasarea avea să fie în străinătate. Trebuia să plec în Franţa, cu siguranţă, sau, poate, în Anglia, dacă nu chiar în Statele Unite.

— Şi unde vreţi d-voastră să mă duc? — întrebai.

— In China.

Rămăsei... Dar ce să mai spun cum rămăsei, dacă se poate bănui? Şi când sunt sigur, de altfel, că n'aş putea găsi cuvintele potrivite? Zdrobit... e puţin. Mort.... e puţin. Pietrificat... e puţin. Nu, nu există cuvânt destul de expresiv, pentru a spune cum am rămas.

Când îmi revenii puţin, auzii ca în vis pe Vendrell spunându-mi:

— Dar, ia loc, te rog.

Bofill îmi apropie serviabil un scaun, pe care mă lăsai să cad zdrobit. Ceeace mă făcu să-mi revin deabinelea în fire, nu fu însă odihna, ci vocea lui Vendrell care continua să-mi vorbească:

— Am să-ţi explic...

Curiozitatea îmi învioră toate puterile. Avea să mi se explice pentru ce trebuia să mă duc în China. Asemenea explicaţie trebuia să fie interesantă. Imi ascuţii auzul şi-mi forţai inteligenţa pentru a pricepe mai bine. Şi aşa mă lămurii asupra celor ce urmează.

Se ştie că englezii, în grija lor practică de a civiliza pe alţii, iniţiaseră şi pe chinezi în uzul cămăşilor şi flanelelor. China este o ţară rece, care la sud, abia atinge tropicul, iar la nord, se întinde până dincolo de al 50-lea grad de latitudine. Locuitorii ei se apără foarte rău de asprimea iernii, căptuşindu-şi cu vată tunicile largi şi pantalonii scurţi, cu cari îi obligă să se îmbrace o modă ancestrală. De aceea, Anglia descoperind şi recomandând şi locuitorilor Chinei întrebuinţarea practicelor albituri folosite în lumea civilizată, le procură o mai bună posibilitate de a-şi ocroti corpul, dând aceiaşi posibilitate de ocrotire — şi de intensificare, în plus, — produselor fabricate la Manchester şi Liverpool. Afacerea convenea de minune chinezilor şi bine înţeles şi englezilor.

Se întâmplă însă, că tocmai când ajunseseră şi chinezii să se obişnuiască cu portul cămăşilor şi flanelelor, mai mult sau mai puţin de lână, pe sub vestoanele şi pantalonii lor de mătase, isbucni războiul mondial, în urma căruia toată industria engleză trebui să se pună exclusiv în serviciul aprovizionării armatelor naţiunilor aliate.

Exportul mărfurilor în China încetă din

16. partea Angliei. Iar chinezii, cari nu se mai puteau lipsi acum de binecuvântatele tricotaje şi albituri, se temură că vor fi siliţi să revină la vechiul, străvechiul uz al hainelor vătuite, incomode şi ineficace. Această frică îi făcu să caute alte ţări, din cari să importeze asemenea mărfuri.

In aceste împrejurări apăru în Barcelona la firma Bofill şi Vendrell, Li-Hong, un chinez din Shanghai, naturalizat spaniol ca atâţia alţii cari se naturalizează în oraşul concesiunilor internaţionale, cu scopul de a se bucura de avantagiile exteritorialităţii, schimbând justiţia prea severă a autorităţilor indigene cu aceea mai umană a consulilor străini.

Li-Hong examină mostrele produselor noastre, studiă preţurile catalogului, şi se informă despre cursul scontului; după care, lăsând un depozit proporţional, făcu o comandă importantă. Şi se întoarse în ţara lui pretinzând multă punctualitate la expedierea mărfurilor şi promiţând să fie şi el tot aşa de punctual în trimiterea sumelor respective.

Casa Bofill şi Vendrell se achită conştiincios de îndatoririle fixate şi tot aşa făcu şi Li-Hong, noul său client. Acesta, mai mult decât conştiincios, fiindcă abia primise comanda făcută, şi făcu alta mai mare şi apoi altele, tot mai importante, la intervale scurte, fiind totdeauna cel mai bun platnic. Astfel, în timpul războiului şi chiar după terminarea lui, Li-Hong reuşi să creeze printre chinezi un debuşeu admirabil pentru marca spaniolă „Bofill şi Vendrell" şi pe care-l păstră şi extinse chiar

şi după reapariţia mărcilor engleze în China. Graţie lui Li-Hong, casa noastră ajunse să facă afaceri excelente.

Şi numai graţie lui Li-Hong. Scăderea preţurilor, consecinţă a încheerii păcii, făcea ca în branşa noastră să se lucreze fără câştiguri. Abia dacă se acopereau cheltuielile. Tot ce vindeam atunci în Spania, nu ajungea, aproape, nici pentru plata materiei prime şi a mânii de lucru. Numai vânzările făcute în China, prin intermediul lui Li-Hong, mai dădeau posibilitate fabricii să încheie bilanţuri cu profit.

Intr'o bună zi însă, Li-Hong încetă să mai facă comenzi şi nu mai trimise nici bani. I se scrise, dar nu răspunse. I se mai scrise odată, de data aceasta recomandat, însă recomandata veni înapoi. Se cerură atunci relaţii telegrafice dela consulatul spaniol din Shanghai. Răspunsul cerut, sosi curând. El suna asttfel: „Li-Hong dispărut".

— A fugit cu banii casei! — exclamai eu.

— Nu — zise Vendrell — nu credem să fie acesta motivul dispariţiei. Dacă ne datorează ceva, este în orice caz puţin. Şi nu este exclus ca să-i fim noi datori. Contul îi era totdeauna la curent şi de multe ori în favoarea lui.

— E foarte posibil ca... voi să zică Bofill.

Dar Vendrell îl întrerupse:

— Vom vorbi şi despre posibilităţi. Deocamdată să explicăm lui Garcia ceeace ştim pozitiv.

Şi-şi continuă explicaţia.

Nu puteam rămâne fără piaţa Chinei. Ar fi însemnat ca fabrica să renunţe la câştiguri si-

gure şi totodată să se ruineze. De aceea trebuia să plec la Shanghai şi dela Shanghai la Canton, la Peking, ori unde ar fi fost nevoie.... să găsesc pe Li-Hong şi să-l fac să continue afacerile. In caz că nu l-aş fi dat de urmă, trebuiam să caut întreprinderile cărora le furniza el produsele noastre şi să le ofer eu, direct. Şi toate astea trebuiau făcute repede, înainte ca marca „Bofill şi Vendrell" să fie înlocuită cu altele. Insă, Bofill nu avea vârsta şi Vendrell nu avea sănătatea trebuitoare unei asemenea întreprinderi.

Pentru aşa ceva, se gândiseră la mine, care nu eram bătrân şi care mă bucuram de o sănătate perfectă.

— Acum când ştii despre ce este vorba, — termină Vendrell — aşteptăm răspunsul dumitale. Vrei să te duci în China?

Ce era să răspund? Era în joc existenţa casei unde tatăl meu câştigase pâinea pe care o mâncasem de copil, unde îmi câştigam eu pâinea pe care o mâncau soţia şi copila mea. Puteam să refuz eu o misiune, o rugăminte a şefilor mei?

Răspunsei fără ezitare:

— Da; mă voi duce în China.

— In acest caz, nu mai avem nimic de vorbit — decretă Vendrell.

Protestai contra unei astfel de afirmaţiuni. Cum să nu mai fi fost nimic de vorbit? Eu, din contră, găseam că trebuia să vorbim, şi încă mult. Nu se duce cineva în China... aşa... hodoronc-tronc. Şi cu atât mai mult eu, care harbar n'aveam pe unde se merge în China.

Nu, zău; era absolută nevoie să vorbim.

— Mai întâi — mă adresai eu lui Bofill — dumneata, când te-a întrerupt domnul Vendrell, voiai să spui... In definitiv, ce credeţi d-voastră că i s'a putut întâmpla lui Li-Hong? Dacă n'a fugit cu banii, de ce a dispărut?

— Poate că.... să vezi... ştii că.... se petrec acolo lucruri...

Vendrell luă cuvântul, fiindcă tovarăşul său nu-l folosea cu prea multă îndemânare. Şi îmi vorbi clar, foarte clar, aşa de clar... că mă întunecai complect.

In China, astăzi, toate sunt anapoda; totul este răvăşit; peste tot sunt războaie, revoluţii, banditisme. Bănuim că Li-Hong a fost victima lăcomiei pe care o deslănţuiesc aceste situaţiuni excepţionale. Poate că e arestat, ori sechestrat. Poate că e mort. Il vor fi executat, ori asasinat.

— Poate — zisei eu, neputând spune mai mult.

Dar dacă eu tăceam, nu tot aşa făcea şi Vendrell. Incepu să-mi demonstreze cât este de uşor să călătoreşti în această ţară, în care oamenii sunt arestaţi şi sechestraţi, executaţi şi asasinaţi. Şi unde, în afară de aceste nimicuri, nu avea să mă ocupe şi preocupe nimic altceva.

La cheltuieli nu trebuia să mă gândesc. N'avea importanţă dacă cheltuiam mult. Pe meleagurile acelea îndepărtate europeanul trebuie să umble svârlind aur în dreapta şi în stânga, ca o semănătoare mecanică. Şi cum trebuia să samăn destul, pentru a culege mult, aveam să

duc cu mine o scrisoare de credit de cinci mii de dolari, iar dacă nu mi-ar fi fost deajuns,... pentru asta era telegraful. Aveam să cer telegrafic.... şi tot telegrafic mi s'ar fi trimis.

Ceeace interesa în primul rând, era să mă prezint ca un potentat, pentru a face onoare industriei ce reprezentam. Fiindcă aveam să am deaface cu adevăraţi potentaţi: reprezentanţii marilor industriaşi englezi şi americani.

Trebuia să călătoresc în clasa întâia şi chiar în cabină de lux, dacă se găsea. Aceasta, în ceeace mă privea pe mine. In ceeace privea familia mea, puteam de asemenea să fiu liniştit. Avea să i se remită în tot timpul absenţei mele, salariul meu, întreg.

— Şi pe deasupra — adăogă Bofill, pentru a mă linişti complect, — am hotărât să-ţi facem şi o asigurare pe viaţă, în favoarea soţiei şi fiicei dumitale.

Când auzii asta, îmi veni să le spun să se ducă unul din ei. Insă, îmi dădusem cuvântul meu cinstit şi pe care mi l-am respectat întotdeauna.

III

Plecai în ziua următoare, fiindcă în prima nu se putu.

Cum obţinură consimţimântul meu, mă trimiseră să-mi scot paşaportul, lucru care nu se

putea face decât personal. Şi când mă întorsei acasă — după patru ceasuri de alergătură pe la consulate — pentru dejun, îi găsii acolo aşteptându-mă cu biletul de vapor şi cu un plic care conţinea o poliţă de asigurare pe viaţă. Între timp preveniseră şi pe ai mei, lucru pe care ei îl făcură foarte bine, pe când eu l-aş fi făcut foarte prost. Eram doar atât de stângaciu!

Eram aşa de zăpăcit! Şi asta, nu pentru că îmi era frică de riscurile, posibile; la urma urmei, ele nu erau decât posibile şi mai ales îndepărtate. Efectul pe care-l produsese asupra mea relatarea cauzelor atribuite dispariţiei lui Li-Hong, se ştersese de mult. Până să ajung eu acolo unde se sechestrează şi se omoară... eheu! Şi-apoi, voiu purta grijă să nu mă expun prea mult... Ca dovadă că teama de un sfârşit tragic nu mă neliniştea, este că atunci când Bofill îmi strecură poliţa de asigurare, într'un moment când Vendrell distra pe soţia şi pe fiica mea, eu mă mulţumii s'o arunc într'unul din sertarele biroului meu, fără s'o deschid măcar. Dacă aveam oarecare teamă, asta era numai din cauza piedicilor mărunte, dar inerente şi iminente. Eram expus să pierd trenul, să fiu reţinut la frontieră, să schimb monede necunoscute, să mănânc la restaurant, să dorm la hotel... Dar îmbarcarea?... Niciodată nu mă urcasem pe un vapor, cu toate că trăisem toată viaţa într'un port maritim. Se ştie că la Barcelona, portul constitue un lucru aparte. Sunt oameni cari trăesc ani întregi în oraş, fără să coboare vre-odată în

port. Mi-aminteam că odată, eram copil pe atunci, având nişte prieteni în Barceloneta şi ducându-ne într'o zi să-i vedem, tata propusese să traversăm portul cu „Las Golondrinas", acele vaporaşe cari circulă toată ziua între cheiul La Paz şi Astillero. Mama însă nu acceptase, fiindu-i frică să nu o apuce răul de mare. Aşa că trebuise să ne ducem tot cu tramvaiul, ca de obiceiu. De data asta, însă, aveam să călătoresc cu vaporul şi încă timp îndelungat, mai mult o lună de zile. Cât avream să mai sufăr de răul de mare!

— Tot timpul cât vei fi pe vapor, te vei simţi foarte bine — zise nevastă-mea.

— Crezi? — bâlbâii eu.

— Desigur. Ne având nimic de făcut şi văzând atâtea lucruri frumoase prin porturile în cari vaporul va face escală....

Asta era opera şarlatanului de Vendrell. Operă caritabilă, e adevărat, pentru care îi mulţumii din suflet. Le descrisese teribilul meu exod ca pe o călătorie de plăcere. Şi promisese fiicei mele, în numele meu, că-i voiu aduce un şal de Manila, lucru pe care eu nu l-aş fi putut promite, fiindcă nu ştiam că şalurile de Manila se cumpără în China. Credeam că lucrul acesta se face în capitala Filipinelor. Cu speranţe aşa de frumoase, soţia şi fiica mea fuseseră repede încântate. Aşa de încântate, încât nu băgară de seamă cât eram eu de îngrijorat!

Şi pentru ca această încântare să atingă culmea, Vendrell mai adăugă:

— De vreme ce nu mai pleci azi, poţi să-ţi faci cumpărăturile aici, în loc să le faci la Marsilia, unde se poate să nu ai destul timp.

— Aşa este; mai bine — întări nevastă-mea.

— Oh, da — exclamă fiică-mea — mergem să facem cumpărăturile!

— Ce cumpărături? — întrebai eu.

— Nici nu ştie! — zise Vendrell.

Şi-mi explică:

— Echipamentul d-tale, omule! Ai geamantane? Nu; aşa e? Nici cufăr pentru haine. Nici trusă. Şi afară de asta, garderoba.

— Pentru Dumnezeu! Dar haine am!

De unde să ai, domnule! Ai dumneata haine pentru o călătorie atât de lungă? Nu ai. Deaceea ai să mergi cu mine să-ţi cumperi. Pentrucă....

Vendrell îşi expuse planul. Bofill trebuia să se ducă aeasă fiindcă ţinea regim şi apoi avea să se ducă şi la birou; el însă rămânea să mănânce cu noi şi după aceea aveam să mergem cu automobilul lui în oraş după cumpărături.

Aşa şi făcurăm. Şi este adevărat că dacă n'am fi făcut aşa, n'am fi făcut bine. Cum aş fi putut eu cumpăra atâtea lucruri? Până şi *smoking* trebui să-mi cumpăr, deşi, mie mi se părea destul de curios că aveam să fac şi vizite de etichetă chinezilor. Vendrell însă, mă lămuri că smoking-ul trebuia să-l pun în fiecare seară, pe vapor, când aveam să cobor în sala de mâncare. Duzini întregi de albituri, o mulţime de costume, de vară şi de iarnă. Paltoane şi pardesiuri. Pantaloni de

flanelă şi de călătorie, costume de baie, etc.

— Bine, dar va trebui să mă plimb pe plajele chinezeşti şi să fac excursiuni călare?

— Noi nu ştim ce va trebui să faci — răspunse Vendrell — însă, vei conveni că dacă te duci, te duci hotărât la orice.

Şi convingerea cu care accentuă ultimele cuvinte era aşa de categorică, ca şi cum eu, în adevăr aş fi fost hotărât la orice... La colţul străzii Fernando, dădu ordin şoferului să oprească şi rugându-ne să rămânem în automobil, intră singur într'un magazin cu arme pentru a se interesa, după cum spunea, de o puşcă de vânătoare pe care o dăduse la curăţit. Când se înapoie şi se aşeză din nou lângă mine, îmi strecură în buzunar un revolver şi un pachet de cartuşe.

In sfârşit, mă văzui acasă, singur cu nevasta şi cu fiica mea.

Ele însă, abia mă băgară în seamă, de ocupate ce erau cu revizuirea cumpărăturilor şi cu facerea geamantanelor; aşa găseau ele de cuviinţă: să le facă din vreme, fiindcă trenul pleca după amiază la două! Pe mine mă trimiseră la culcare fiindcă trebuia să fiu odihnit pentru o călătorie atât de lungă...

Adormii, auzindu-le ca prin vis cum discutau: „Nu, n'am nicio teamă; fiindcă mă iubeşte prea mult şi este prea drăguţ cu mine" zicea nevasta mea. Iar fiica mea zicea: „Sunt sigură că n'are să uite să-mi aducă şalul". Visai că trecusem printr'o mulţime de peripeţii şi ajuns la Marsilia, pierdusem vaporul.

Visul acesta însă, era departe de realitate,

ca toate visele de altfel. Mă sculai la şase dimineaţa pentru ca să nu se mai îngrijoreze nimeni, că voiu pierde trenul, a cărui plecare era la două după masă. Mă dusei din vreme la gară şi nu se gândi nimeni să mă oprească. Din contră, Bofill şi Vendrell erau acolo, veniţi să-mi ureze călătorie bună. Primul se însărcină cu predarea cufărului, în timp ce al doilea se duse să-mi caute loc în vagon şi găsindu-l, îl rezervă, dând ordin hamalului să urce geamantanele şi legătura cu mantilele de plasă, el punând, la rându-i, valiza pe fotoliu. Soţia şi fiica mea mă îmbrăţişară cu multă căldură şi duioşie, vărsară chiar câteva lacrimi, dar nu pretinseră să renunţ la călătorie.

— Urcă-te repede — îmi zise fata, temându-se să nu plece trenul înainte de vreme.

Şi nevastă-mea completă ideea:

— Da, şi nu lăsă bagajele singure.

Fix la ora indicată, trenul porni şi îşi continuă drumul liniştit, fără nici o altă oprire decât cele indicate în mersul oficial. Nu se întâmplă nici o catastrofă, nici o deraiere. Incepui să cred că voiajul nu era chiar atât de periculos.

Port-Bou! Frontiera! Un agent de poliţie intră în compartimentul meu. Imi ceru paşaportul pe care de-abia îşi aruncă privirea. După el, primii vizita unuia cu şapcă galonată şi cu o geantă, trecută pe după umăr, care mă întrebă dacă n'aveam nevoie să-mi schimbe bani. Datorită prevederii lui Vendrell, aveam asupra mea câteva sute de franci.

Voiam, totuşi, să schimb şi pesetele ce mai aveam, fiind că mă gândisem că n'am să le mai pot întrebuinţa mult timp. Şi zaraful acela cumsecade, mi le schimbă contra unui comision mult superior celui oficial.

Intre timp ajunserăm la Cerbère. Trebuia să coborâm pentru controlul vamal. Vameşii francezi examinară foarte sumar bagajele mele. Mă întrebară, însă, cu oarecare interes, dacă aveam asupra mea tutun. Răspunsei afirmaativ scoţând port-ţigaretul. Imi spuseră, însă, că ţigaretele erau pentru uzul meu personal şi în consecinţă nu mi le confiscară şi nici nu mă amendară. Mă reîntorsei în tren şi continuai călătoria prin Franţa, tot aşa de bine ca şi prin Spania.

Oprire mai lungă; se poate lua cina.

Coborii în restaurant şi mâncai excelent. Era prima oară când dădeam ochi cu bucătăria franceză şi făcui onoare preparatelor ei multiple şi variate. Aşa că, întorcându-mă în vagon, cu sufletul şi trupul reconfortate simultan, eram destul de mulţumit pentru a-mi permite luxul să-i trag şi un pui de somn. Cam pui, e drept, fiindcă foarte curând fui trezit de o profuziune de lumini şi de stridentul vacarm al unui peron. Ajunsesem la Marsilia.

La Hotel de Noailles — hotel superb pentru mine, care dintre marile hoteluri ale lumii nu cunoşteam decât pe „Colon" din Barcelona; (pe dinafară numai şi pe acesta, căci îi văzusem numai faţada din piaţa Cataloniei). — Obţinui o cameră splendidă, cu baie şi cu un

pat excelent, în care am dormit mai bine, o! mult mai bine, decât într'al meu.

Dimineaţa îmi făcui repede *la toilette* — aşa mi-o spusei mie-însumi, considerând că eram în Franţa, — nici nu mă gândii să folosesc baia, fiindcă mai credeam încă în zicala spaniolă: „Nu-ţi înmuia buricul unde şi l-au mai înmuiat patruzeci înaintea ta" — şi coborâi să caut „rue de la Republique" pe care, la numărul 21 erau instalate birourile lui „Gellatly Hankay & Co.", agenţii lui „Dollar Steamship Line", societate căreia îi aparţinea vaporul *„Président Adams"* cu care aveam să călătoresc eu.

Acolo, prezentai biletul şi întrebai ce aveam de făcut. Imi răspunseră că nu trebuia să fac nimic. Să fiu doar pe bord înainte de ora trei după amiază. Puţin cam surprins că se rezolvau toate aşa de uşor, dădui să ies, când mă întrebară:

— Bagajele vi le-aţi imbarcat?

— Nu; nu ştiam că....

— Unde locuiţi?

— La Hotel de Noailles.

— Până într'o oră vom trimite oameni să le ridice.

Alergai într'un suflet să-mi încui cufărul şi geamantanele. In adevăr, oamenii sosiră şi ei numaidecât şi-mi luară bagajele şi legătura cu mantale, lăsându-mă numai cu valiza. Cu ea în mână şi cu pardesiul la subsuoară, hoinării pe străzile Marsiliei, care-mi păru că seamănă mult cu Barcelona.

In sfârşit, mă îndreptai spre port şi găsii

repede pe „Président Adar‘ acostat la debarcader.

Traversai în grabă pasla. La capătul ei mă primi un *steward* —una mai bine în englezeşte, fiind vorba dun vapor american, — care-mi ceru bilei şi luându-mi din mână valiza şi pardesiul, ă conduse la cabina ce mi se rezervase. ísii în ea cufărul meu, rezemat de perete geamantanele la picioarele patului. La picrele patului, da; fiindcă în cabină era un ţ, un pat adevărat cu picioare. Mă trecuseră mie de năduşeli la gândul că aveam să găsc un divan; mi-e groază de asemenea litier In afară de pat, mai era o măsuţă de noæ, un dulap şi o sofa. Ah! Şi obsedanta cieră de bae!... In faţa acestei repetate oferte a mă îmbăia, începui să mă obişnuiesc cugândul că aveam să reuşesc într'o zi s'o fi

Examinarea pe îndelete minuţios a acelui splendid apartament de hot — căci sunt mai mult decât simple cabine, serbele locuinţe de pe palatele flotante, în cari cul nord-american găzduieşte *round the wor* pe cei cari doresc să voiajeze ca miliarrii în lumea întreagă, — îmi luă o bună bată din vreme. Şi o altă bucată de vreme, m mare încă, mi-o luă examinarea, în treacăt mai, a diferitelor încăperi ale marelui şi luxosui vapor—sala de serbări, saloanele de joc, ‹ lectură, de conversaţie, hall-ul principal, ıla cea mare de mâncare, biblioteca, fumoar sala de gimnastică şi piscina — aşa cămi dădui seamă că aveam de a face, într'avăr, cu un palat

plutitor. Când în sfârşit, mă urcai pe covertă şi mă rezemai de bord, constatai că eram în plină mare şi atât de departe de coastă, încât aceasta de abia se mai zăreaa, ca o dungă întunecată.

Fără să fi observat, fără să fi bănuit măcar, începusem călătoria pe mare.

IV

Mă gândii că avea să mă apuce răul de mare. Cum să nu mă fi apucat, când navigam pentru prima oare? Şi pentru a evita spectacolul respingător a ceeace ştiu că este consecinţa răului de mare, mă retrăsei din acea parte a covertei, unde călătorii se îmbulzeau să contempleze coasta, care se pierdea în urmă şi m'am dus în partea cealaltă, unde nu era nimeni. Şi acolo, sprijinindu-mă de balustradă privii drept în faţă dubla imensitate albastră a mării şi a cerului.

La început nu avui curajul să privesc decât în sus, spre cerul tot aşa de liniştit deasupra mării, ca şi a uscatului. Şi abia pe urmă îndrăsnii să privesc şi în jos, la elementul în veşnică frământare, care se ondula ritmic formând valuri dese. Şi în sfârşit, avui curajul să mă ridic şi să-mi arunc ochii pe spuma albă, care clocotea la muchia prorei, tăind valurile.

„Are să-mi vie rău" mă gândeam necontenit. Eram convins că trebuie să mă apuce

ameţeala. Dar ameţeala nu se prezenta; nici nu se simţea, măcar. Capul mi-era tot atât de limpede ca şi altădată, iar stomacul nu dădea nici cel mai mic semn de alterare. Nu mi se întâmplă nimic, nici chiar atunci când mă pomenii lângă mine cu o tânără tovarăşă de călătorie pe care o apucase, sărmana, nişte tremurături grozave, culminând într'o copioasă vomitare. Alergai s'o ajut, susţinându-i fruntea cu mâna şi ştergându-i gura cu batista mea. Şi totuşi, nu m'am molipsit! Era curios. Aşa de curios, încât conducând pe sărmana bolnavă la unul din scaunele de odihnă şi aşezând-o în el, aceasta îmi zise:

— Se vede că d-voastră călătoriţi foarte des. Sunteţi obişnuit cu marea.

Se vedea, da. Avea dreptate. O vedeam chiar eu! Fiindcă, nu numai că nu mi se făcea rău, nu numai că puteam să ajut pe cei cari cădeau pradă ameţelii, dar dimpotrivă, mă simţean foarte familiarizat cu viaţa de navigator. Mă plimbam pe coverta oscilândă, căşicum toată viaţa mea numai pe coverte aş fi călcat! Sosind momentul de a mi se servi *five o'clok tea,* pe care oamenii de serviciu îl aduceau fiecăruia, acolo unde se găsea, eu îl luai în picioare, ţinând într'o mână un sandwich şi în cealaltă o ceaşcă, cu siguranţa marinarului îmbătrânit pe ape, care nici nu mai simte legănarea vaporului.

Apoi, observând că se înserează şi pentru a admira frumuseţea apusului de soare, urcai într'un suflet scările întortochiate, până la coverta superioară, Şi acolo, la extremitatea pro-

rei, bătut de vânt şi de valurile ce se spărgeau pe punte, mi se păru că regăsesc doi prieteni vechi.

Da; aveam obiceiul să navighez adesea şi să mă joc cu marea şi cu vântul.

In altă incarnare, bineînţeles. Probabil că mai trăisem o altă viaţă, poate una inferioară, poate una superioară celei omeneşti. Fusesem marinar, ori pescăruş, ori spiritul furtunii Nu mai încăpea nici o îndoială că cunoşteam mai de mult vijelioasa agitare a mării.

Cu plămânii saturaţi de ozon şi cu pielea impregnată de salpetru, revenii spre centrul vaporului şi coborâi în interior, chemat de clopotul, care anunţa masa de seară. Pe când mă îndreptam spre sufragerie, mă opri un lacheu galonat care-mi spuse pe tonul cel mai respectuos pe care-l auzisem vreodată:

— Este de-abia primul semnal, vă rog. Aveţi încă destul timp să vă schimbaţi.

Aşa e; avea dreptate!.... Presupusa mea obişnuinţă de a naviga, nu aparţinea vaselor atât de elegante. Uitasem că eticheta era de rigoare la mesele de seară. Mă îndreptai spre cabină să-mi pun smokingul.

Costumul era cam mototolit din pricină că stătuse în cufăr; altfel, îmi venea de minune. Cine nu ştia — şi pe vapor nu ştia nimeni — că-l cumpărasem gata, de la „Almacenes del Siglo", l-ar fi admirat fără şovăire. Parcă era turnat, aşa-mi îmbrăca de bine corpul. Mă uitai în oglindă; eram prezentabil, foarte prezentabil chiar.

Mărturisesc totuşi, că ajuns în sală, mă cam fâstâcii. Incăperea aceea colosală, strălucind feeric în luminile ce se resfrângeau din oglinzi şi de pe mobilele aurite, nu semăna cu niciunul din localurile pe unde mâncasem altădată. Avea mese de diferite forme şi mărimi, fiecare cu glastra ei de flori şi cu lampa ei japoneză cu picior. Pe o estradă înaltă cânta orchestra şi în mijlocul sălii era un loc mare cu parchetul ceruit lună, pentru dans. Şi-apoi conmesenii, erau atât de distinşi!... Domnii, cu severitatea ţinutei de rigoare, iar doamnele, cu luxul toaletelor de seară şi cu bogăţia bijuteriilor arătau clasa înaltă din care făceau parte mai bine de cât îmi putusem închipui eu, văzându-i numai în treacăt, pe covertă, în costume de sport, de plaje sau de stradă. Era o lume impunătoare, în adevăr impunătoare.

Masa, la care mă aşezai eu, era prezidată de ofiţerul prim şi în jurul ei mai stăteau încă un domn şi trei doamne. Făcui cunoştinţă cu marinarul, care mi se prezentă spunând şi numele şi calitatea şi prezentându-mă şi celorlalţi conmeseni. Aceştia erau: monsieur de Franqueville, înalt funcţionar al guvernului francez, în Indochina, care mergea la Saigon cu soţia şi cu fiica sa, şi mistress Harrison, directoarea secţiei de limbi orientale dela universitatea din Columbia, care avea să debarce la Ceylan, pentru ca de acolo să-şi continue călătoria în India. Salutai pe ofiţer, salutai familia Franqueville şi salutai pe doamna Harrison. Şi cum toţi cinci aşteptau să-mi pronunţ şi eu numele, zisei:

— Pedro Garcia.

Şi adăugai că merg la Shanghai cu intenţia de a călători prin China, ca turist. In faţa primului ofiţer al unui vapor atât de mare, în faţa unui reprezentant al marii naţiuni franceze, şi în faţa unei intelectuale yankee, mi se păru ridicol să spun că sunt contabilul unei fabrici de cămăşi şi flanele. Preferai, deci, să spun că nu eram nimic. Succesul meu mă întristă. Oamenii aceia, cari m'ar fi dispreţuit, dacă ar fi ştiut că trăesc dintr'o muncă obscură, dar cinstită, îşi închipuiră că sunt vreun rentier, care-şi cheltueşte idioţeşte banii, ducându-se să vadă pe chinezi. Da; îmi dădui seama că în calitate de turist prin China, îi interesam grozav.

Imi surâdeau — mai ales doamnele şi în special mademoiselle Franqueville, care mă lua drept holtei, cred — şi mi se adresau, când în englezeşte, când în franţuzeşte, încântate că posedam ambele limbi. Cu toate acestea, eu tot nu reuşeam să mă liniştesc. Mă temeam grozav să nu fac vre-o bădărănie la masă, unde după cum se zice se cunoaşte creştetul frumoasă. Diversitatea cuţitelor, lingurilor, şi furculiţelor de felurite forme şi mărimi, mă speriase. Carl din acele ustensile trebuiau folosite cu fiecare farfurie? Mă hotărâi să nu mă ating de nimic până n'aveam să văd pe altul întrebuinţându-le.

In primul interval al mesei, orchestra ataca un charleston zgomotos. Ofiţerul se ridică să danseze cu madame Franqueville, şi monsieur Franqueville cu mistress-Harrison. Rămăsesem la masă numai eu şi mademoiselle Franqueville.

Ea, aşteptând invitaţia mea şi eu fără să mă grăbesc a o face.

— D-voastră nu dansaţi? — mă întrebă în cele din urmă.

— Oh, nu! La vârsta mea...

Mă privi surprinsă.

— La vârsta d-voastră?... Cum, vreţi să spuneţi că... O, sărmanul bunicuţ! Cu alte cuvinte, d-voastră sunteţi mai bătrân decât tata?... Mi se pare că vă bateţi joc de mine.

Nu-mi băteam joc de ea. Vrui să i-o dovedesc. Însă, cum era să-i spun că s'ar fi supărat fiicămea dacă ar fi aflat că dansam? Câte odată, îmi conduceam fata în localuri unde se dansează; dar pentru ca să danseze ea. Eu rămâneam de-o parte cu persoane serioase, fiindcă altfel, fata ar fi gândit că tatăl ei nu-i serios. Dar, ca să explic asta domnişoarei Franqueville, nu-mi convenea. Preferai deci să dansez. Şi cum charlestonul are paşii dubli, ca jocurile pe cari le dansam cu douăzeci de ani înainte cu soţia mea pe la balurile dela periferie..., mă lansai.

Mă lansai, printre dansatorii eleganţi, în sala feeric luminată, cu o blondină încântătoare, pe care o prinsei de mijloc.

Şi dansai cu furia disperării, mai repede, mai înflăcărat decât toţi. Când se opri orchestra şi mă 'ndreptai spre masă, conducându-mi partenera obosită, o auzii ciripind:

— Sărmanul bunicuţ, nu putea să danseze... Câţi ani aveţi d-voastră? Treizeci, cel mult.

E drept că dansasem cu vigoarea a treizeci

de ani. Dar cum dansasem?... Prost, natural, foarte prost. Convins de asta, la turul următor, în timp ce ofiţerul invita pe d-na Harrison, domnişoara Franqueville era invitată de un cavaler dela altă masă, iar tatăl său se duse la o alta să invite pe nu ştiu care doamnă, eu rămăsei la locul meu dela masă, împreună cu madame Franqueville, vorbind despre graţiile fiicei sale, conversaţie pe care o mamă şi mai ales o mamă franceză, o prefera oricărei plăceri. Astfel mă scutii de a dansa.... prost.

Dar în salon, unde trecurăm după cină, trebui să mai dansez odată. Se apropiă de mine domnişoara căreia îi ajutasem când îi venise rău pe coverlă, mulţumindu-mi pentru amabilitate. Îi era mai bine, mult mai bine; aşa de bine, încât ar fi vrut să danseze. Eu nu dansam?

Ba da; dansam. Cum să nu dansez! N'am vrut să abuzez de scuza bătrâneţelor mele, care dădea rezultate tocmai contrarii. Şi dansai şi cu ea. Trebui, însă, să mai dansez odată cu mademoiselle Franqueville. Se apropiase de mine în timp ce dansam şi mă despărţise de noua parteneră, pretextând că avea să-mi spună ceva ce uitase să-mi comunice înainte. Şi acest ceva, era să mă întrebe pentruce dansam cu acea miss.

— E o desmăţată.

— Crezi?

— Sunt sigură. E o desmăţată, ca orice *school girl;* aceste yankee intelectuale.... Şi nu numai elevele sunt aşa, şi profesoarele. N'ai băgat de seamă cum te priveşte savanta aia de mistress Harrison?

Mărturisii cinstit că nu băgasem de seamă.

— Negi?... Atunci însemnează că flirtul pe care-l încearcă, e reciproc. Sunteţi de acord, deci.

Pe tonul acesta vorbirăm tot timpul dansului. Şi mademoiselle se opri deodată, brusc, rugându-mă să o conduc lângă mamă-sa. Nu mai voia să danseze cu mine.

Cu ce o ofensasem? Nu ştiu. Mă despărţii de ea dezolat. Şi cum mă apropiasem de miss, dezolarea îmi fu şi mai mare. Şi aceea era supărată; grozav de supărată.

— Du-te, du-te cu *petite cocotte* a dumitale.

Fui nevoit să protestez. Acea domnişoară nu era o *cocotte*. Şi drept explicaţie, îmi răspunse:

— Ar fi prima franţuzoaică, care să nu fie.

Ieşii, fugind terorizat. Eram pe punctul de a deslănţui un conflict feminin şi internaţional. Ura de rasă e mai violentă între femei, decât între bărbaţi. Şi totul numai din pricină că eu nu ştiam să mă port între femei distinse. Asta era neîndoios.

Curând mă convinsei că nu ştiam să mă port nici între bărbaţii acestei clase superioare. La ieşirea din salon, întâlnii pe ofiţerul prim, care mă căuta cu o invitaţie. Era vorba de băutură. Cum călătoream pe un vapor supus regimului sec, nu se putea lua nici o picătură de alcool în timpul mesei. In cabine, însă, se bea vârtos, pentru a compensa ceeace nu se băuse, unde trebuia să se bea. Chiar ofiţerii vaporului dădeau tonul. Marinarul, spe-

cialist în prepararea cocktail-urilor obişnuia să-şi trateze cunoştinţele. Şi mă invita, fiind informat asupra ilustrei mele personalităţi — turist spaniol! Mă invită chiar atunci la un whisky. Acceptai măgulit.

Insă, băutura aceea, pe care o gustam atunci pentru prima dată, îmi displăcea grozav. Avea un gust scârbos de ploşniţe, sau — fiindcă la drept vorbind, ploşniţe n'am gustat niciodată— avea un miros exact ca cel de ploşniţă. Şi pe de altă parte se suia la cap aşa de repede, încât la la al treilea pahar îmi dădui seama, că am să mă îmbăt ca un birjar. Şi cum marinarul şi ceilalţi invitaţi se îmbătau cu multă eleganţă, eu mă ridicai să plec. Firește, plecarea mea îi supără şi poate, chiar şi îi ofensă.

Hotărât! Nu eram în elementul meu între cei de pe vapor; de altfel lucrul acesta nu mi se părea de loc curios. In schimb mi se părea curios şi chiar straniu, faptul că sus, pe coverta, mă simţeam în elementul meu. Alergai încăodată pe coverta prorei şi acolo, singur, între valurile spumegânde şi înfruntând furia uraganului, îmi recăpătai toată liniştea sufletească.

După aceea coborâi în cabină, mă culcai fără nici o teamă şi mugetul giganticei fiare, de al cărei gâtlej nu mă despărţea decât tabla carcasei, îmi servi de cântec de leagăn. In noaptea aceea, dormii mai adânc şi mai liniştit ca niciodată. Era prima noapte pe care o petreceam pe bordul unui vapor.

V

Atât de inexplicabilă îmi era această uşurinţă cu care suportam şi mă acomodam vieţii de navigator, încât începuse să mă chinuie tot felul de gânduri negre. Simţii că dacă nu mă spovedeam cuiva, aveam să înebunesc. Şi mă spevedii, de cum întâlnii omul care să mă înţeleagă. Nu făcea parte, natural, din tovarăşii de călătorie cari mă credeau un turist de forţă, obişnuit să înfrunte cicloanele mărilor.

Aflasem că pe vapor mai era un spaniol. Un camerier îmi dăduse informaţia şi ea îmi fusese confirmată de şeful imbarcaţiunii. Printre călătorii dela clasa a doua, era şi un călugăr catolic, abatele Juan Gonzales, care mergea la Shanghai, ca şi mine. Un călugăr?.... Dar, în sfârşit, era spaniol şi mergea în China. Deşi nu eram un prieten al clerului — am amintit filiaţiunea mea lerrouxistă —, crezui că trebuia să-i vorbesc. Origina noastră comună şi faptul că mergeam în acelaş loc, mi se păru că mă obligau... Ii făceam, în tot cazul, o vizită de curtoazie.

Trecui în partea rezervată clasei a doua şi nu trebui să-l caut prea mult, fiindcă îmbrăcămintea-i caracteristică mi-l arătă numaidecât. Rezemat de balustrada covertei de jos, retras de grupurile formate în jurul lui, citea nestingherit de nimeni, într'un breviar. Era un om în vârstă, însă robust, şi cu o figură frumoasă, un tip simpatic chiar dela prima vedere şi chiar pentru un anticlerical.

— Domnule — mă adresai eu, apăsând pe „domnule" pentru a indica opiniunile mele, — sunt un compatriot al d-voastră şi am găsit de datoria mea să viu să vă salut.

Işi ridică privirea fixându-şi ochii într'ai mei, închise cartea, punând-o sub braţ şi întinzându-mi mâna, îmi zise cavalereşte:

— Vă aşteptam.

— Mă aşteptaţi? Ştiaţi, poate, că am să mă îmbarc?...

— Ştiam că are să vină un spaniol. Totdeauna, pe unde am fost, am întâlnit spanioli. Spaniolii sunt călători vestiţi.

Mărturisirea pe care intenţionam să i-o fac, îmi păru mult mai uşoară după aceste cuvinte. Şi cum fratele îmi făcea o impresie tot mai simpatică.... mă spovedii lui. Vreau să spun, bineînţeles, nu că m'am spovedit în sensul şi cu jurământul pe care-l pretind dogmele bisericeşti, de cari eu eram divorţat definitiv prin educaţia laică ce-mi dăduse tatăl meu, ci că îi povestii impresiunile de călătorie, acele impresiuni cam absurde pentru mine şi pe cari el, din contră, le găsi foarte naturale. Pe el nu-l miră deloc ceeace pe mine mă surprindea atâta.

— Mai întâiu, scumpe prietene — zise el, accentuând la rându-i cuvântul „prietene", arătând că-mi înţelesese opiniile şi le respecta, dumneata n'ai fost, nici pescăruş, nici spiritul furtunii. Adevărul creştinesc, singurul adevăr logic, nu admite metempsihoza, dogmă a Egiptului antic, care a dat legi fundamentale filosofiei lui Pitagora şi doctrinei brahmanilor;

dar pe cari noi, eu cu credința și dumneata cu rațiunea, trebuie s'o respingem. Nu, nu! Nu există transmigrarea sufletelor. Și nu există nici spiritele apelor și vânturilor și nici ale pădurilor. Acestea sunt străvechile teorii păgâne ale popoarelor sălbatice, aduse de druizi în Europa și cari se mai susțin numai în insulele neexplorate din Oceania. In sufletul dumitale, suflet care a fost numai al dumitale, fiindcă Dumnezeu ți l-a dat și dela dumneata, la Dumnezeu direct se va reîntoarce, când îl va chema, în sufletul dumitale, zic, este ceva, este mult, din călătorul pe mări și pe uscaturi. Dumneata ești spaniol.

— Legea eredității, atunci?

— Să-i zicem legea eredității, dacă vrei dumneata. Eu îi zic inspirațiune divină, dăruită unui popor ales pentru întreprinderi măreție. Adevărul este că dumneata te tragi dintr'un neam de navigatori și exploratori celebri; că aparții acelei națiuni care a descoperit America.

— Bine, dar pe marea asta și spre orient?...

— Vrei să zici că America nu este în partea aceasta. Ei, da; așa este. Aceasta este marea Mediterană, acea *mare nostrum* cum îi spuneau latinii și cum îi putem spune și noi spaniolii, cu tot atâta, dacă nu cu mai multă dreptate. Spre orient?... Dar, strămoșii noștri spre orient au mers întâi și apoi spre occident. Dumneata mi-ai spus că ești aragonez după tată și catalonez după mamă. Ei bine, trebuie să știi că aragonezi și catalonezi au fost acei, cari în frunte cu Roger de Flor, au ajuns până

în Grecia şi chiar până în Antiohia; şi tot aragonezi şi catalonezi au fost şi oameni din escadra celuilalt Roger, a amiralului de Lauria, care nu permitea nici peştilor să se arate prin aceste ape, dacă nu purtau pictată pe spate stema regelui său. Marea aceasta a fost spaniolă timp de patru secole, de pe vremea lui Pedro III, care a domnit în Aragon şi până la urcarea lui Filip IV pe tronul Spaniei. Şi corabia care a atins, cea dintâi, extremitatea orientului, pornind din fundul occidentului, a fost spaniolă; o comanda Juan Sebastian Cano. Şi tot pe marea aceasta şi către acelaş orient, îţi urmezi şi dumneata drumul şi te duci în ţinuturi cari te aşteaptă.

— Nu vi se pare — zisei eu încântat de ceeace-mi spunea şi dornic de a-l asculta mereu, — că este exagerat să mă comparaţi cu acei eroi?

— Nu te voiu compara cu ei, dacă ţi se pare că exagerez. Dumneata te duci însă în China pentru afaceri, nu? Ei bine, să iei aminte că vei călca pe urmele primilor europeni cari au făcut comerţ în China şi aceştia au fost tot din rasa d-tale. Portughezii sunt şi ei spanioli, căci Spania sau Hisperia, sau Iberia, nu este o concepţiune politică, ci o realitate geografică. Dar, chiar dacă am lăsa pe portughezi la o parte, marii exportatori şi importatori cari au făcut comerţ cu China, au fost tot spanioli: negustorii cari îşi trimiteau corăbiile tocmai din Acapulco. De-acolo, din Mexic, din Noua-Spanie, îşi trimiteau mărfurile în Filipine, insule spaniole, de unde se stabilea contactul comercial

cu porturile chinezeşti. Comerciant spaniol, în drumul dumitale spre China, vei găsi multe cărări bătătorite, pe cari să calci. Ca şi mine...

— D-voastră faceţi comerţ? — îl întrerupsei eu.

— Eu sunt misionar — zise el cu o linişte completă, fără să bage în seamă impertinenţa întreruperii mele — şi ducând doctrinele lui Christ în China, calc pe urmele altor misionari spanioli. Primul care a fost acolo şi chiar dincolo de China, căci a ajuns până în Japonia, a fost sfântul Francisco de Javier. Ultimul care a murit pentru credinţă a fost prea fericitul Valentin Berrio Ochoa. Amândoi spanioli, spanioli neaoşi. Unul din Navara şi celălalt din Biscaia. Când am intrat pentru prima oară în China, am recunoscut acel pământ, care pentru a mă conduce mai bine, mai păstra încă urmele paşilor apostolului şi petele de sânge ale martirului.

Fui mişcat adânc de atâta modestie, sub care se ascundea o valoare pozitivă. Şi mă simţii dator să mă scuz, să-mi repar oare-cum prostia.

— Iartă-mă, domnule abate — zisei eu, redându-i titlul pe care mai înainte i-l precupeţisem.

— Nu am ce să-ţi iert, fiule — răspunse el... imitându-mă.

Vorbisem până atunci, în picioare, pe coverta de jos, aşa cum ne întâlnisem. Fratele Juan luă iniţiativa de a putea să ne continuăm conversaţia mai comod şi mai intim. Avea şi el, deşi numai la clasa doua, o cabină individuală, în care mă invită să intru.

Şi odată înăuntru, îmi zise:

— Vreau să arunc în aer regimul sec al vaporului. Nu cu un cocktail exploziv, nici cu whisky, ci cu o sticluţă de vin. Eu nu beau decât la masă; deaceea cred că este reconfortant. Şi cum ar putea să fie rău? Domnul a spus că vinul e sângele Său.

— Vin de-al nostru?

— O, nu! — zise el arătându-mi o sticlă subţire şi lunguiaţă. Vin unguresc: de Tokai. Mi l-au făcut cadou pentru slujbele mele.

— Veniţi din Ungaria, domnule abate?

— Din Austria. Sau mai exact, din ceeace a fost Austria. Azi este Cehoslovacia. Viu dela Carlsbad.

Imi povesti că trebuise să se ducă în celebra staţiune pentru a urma o cură, suferind de ficat, în urma unei boli contractate în Formosa. Şi, explicându-mi cum ajunsese în această insulă, începu să-mi povestească din călătoriile sale de misionar. Iar la repetatele mele insistenţe, îmi relată în întregime toate călătoriile sale.

Abatele Gonzales îşi începuse cariera ecleziastică în seminarul din Oviedo, fiind originar dintr'un orăşel din preajma capitalei Asturiei, Norena. Apoi intrase în Ordinul Sfântului Augustin, făcându-şi noviciatul în mănăstirea Escurialului, iar la terminare îşi ceruse transferarea printre misionarii din Asia. De atunci, se scurseseră treizeci de ani; treizeci de ani petrecuţi între chinezi.

Trăise în interiorul Chinei, în inima colosalului imperiu, prin locuri, la cari, pentru a putea

ajunge, trebuia să mergi, dela țărmul mării, drum de cincisprezece sau douăzeci de zile. Ajunsese aproape să uite limba maternă. Când după o astfel de autoexilare, ajunse la Peking și trebuise să meargă la Consulatul spaniol, își dădu seamă, cu uimire, că nu găsea cuvinte spre a se înțelege cu consulul nostru. La urmă, fusese transferat în Formosa și acolo făcuse cunoștințe și între locuitorii de limbă spaniolă, veniți din arhipelagul vecin, unde se vorbește și azi limba noastră. Aci însă, clima îi fu fatală. Se îmbolnăvi grav și pentru a încerca să se vindece, plecase la Carlsbad. După întremare, hotărâse să se întoarcă în Spania, în Asturia. Nu fusese posibil, însă. Lucrurile mergeau foarte rău în China. Preoții creștini erau alungați, persecutați, martirizați. De aceea hotărâse să se înapoieze acolo și asta cât mai repede. Fără să-și fi putut revedea patria, pe care cu siguranță, n'avea s'o mai revadă. Totuși, datoria....

— Mă înțelegi, cred — încheie el.

Nu; nu-l înțelegeam. Cum l-aș fi putut înțelege? Mi se părea că chinezii trebuiau lăsați în pace: să creadă în Confucius, sau în cine le-ar fi plăcut. Admiram însă hotărârea măreață a acestui om, care, în eroare sau nu, se sacrificase totdeauna pentru un ideal și continua acum să se sacrifice până la sfârșit. Asta i-o spusei și lui, foarte sincer, nu din simplă politeță.

— Nu trebuie să mă admiri, pentru că și dumneata faci același lucru; și dumneata te duci în China.

Chestiunea mea, era cu totul diferită. E drept că şi eu mă duceam în China, eu, însă, mă înapoiam imediat; şi eram decis să nu mă expun de loc. Ba încă, cu ce teamă mă duceam...

— Teamă, de ce?

— Că m'ar putea omorî chinezii? asta nu. De altfel, eu nici nu mă gândesc să ies din concesiunea internaţională dela Shanghai; am să stau numai în oraş şi numai în partea apărată de tunurile de pe vapoare. Insă, mi-e teamă că n'am să mă pot adapta obiceiurilor ciudatului oraş.

— Nu te înţeleg. Nu te-ai adaptat dumneata perfect de bine călătoriei pe mare? Şi asta ţi se părea imposibil.

Ii explicai atunci cât de stingher mă aflasem în lumea selectă cu care călătorisem; cât de prost îmi mersese, atât cu doamnele, cât şi cu domnii aceia din societatea înaltă. Recunoscui că prin atavism, sau prin orice o fi fost, mă simţeam marinar, călător; însă, pentru nimic în lume, nu m'aş fi putut obişnui cu purtarea şi cu felul de viaţă al celorlalţi inşi, cari nu erau din cei cu cari trăiam eu.

Abatele râse cu poftă.

— Ce nerozie! Dar e tocmai invers. Una din calităţile rasei noastre este tocmai aceia de a ne adapta oricărui mediu.

El însuşi trăise între chinezi, ca un chinez autentic. Se îmbrăcase ca chinezii şi-şi lăsase chiar coadă. Pe timpul primelor lui peregrinări prin China, nici guvernul, nici băştinaşii nu permiteau misionarilor să-şi poarte

rasa. De altfel, în mijlocul Chinei, unde stătuse atâta timp, n'ar fi putut să-l ţină prea mult hainele şi nici altele nu şi-ar fi putut procura. Imbrăcase deci tunica şi pantalonii scurţi, colorați, iar în creştetul capului, unde până atunci era tuns, lăsase să-i crească coadă.

— Ai să te adaptezi şi dumneata, n'avea grijă — profeţi el. Ai şi început. Intre aristocraţii de sânge şi ai banului — vorbesc de cei de pe vapor, — eşti ceeace ai spus: un turist. Curând însă,... în colonia europeană din China... ai să fii un colonial perfect..... Numai, să bagi de seamă, să nu te adaptezi prea mult.

Tocmai voiam să-i cer să-mi explice aceste enigmatice cuvinte, când clopotul, sunând pentru masă, ne obligă să ne despărţim. Şi la întrevederile următoare pe cari le avui cu el, peste câteva zile, nu mai fu nevoie să-mi explice semnificaţia acelei fraze. Căci înainte de a-l revedea pentru prima oară, înţelesesem la ce făcea aluzie — el, preot auster, — că mi s'ar fi putut întâmpla. Cu toate că, până la urmă, nu mai ştiui nici eu unde aveam să ajung pe terenul adaptării.

VI

A doua zi, însă, — era a treia de când mă găseam pe „Président Adams", — cine ar fi crezut că sportsman-ul acela îmbrăcat în costum de bae, afundat până la piept în mijlocul

piscinei şi susţinând deasupra apei, cu braţele întinse orizontal, sculptura unui corp feminin, acoperit abia cu un maillot foarte sumar şi străveziu, eram tocmai eu!...

Mă pregăteam s'o împing cu putere în adânc, căci aşa îi plăcea să-şi înceapă baia — pe Miss Gladys Jones, vesela şi ambiţioasa *scholl girl* cu care mă împăcasem definitiv, noaptea trecută. Natural, această împăcare se făcuse pentrucă acaparatoarea Miss, nu mă văzuse pe înserate, când mă plimbam, pe coverta singuratecă cu mademoiselle Franqueville, strângându-ne mâinile cu efuziune; nici mai târziu, când, singuri în bibliotecă, stam pe divan lângă mistress Harrison şi discutând despre fonetica orientului, îi treceam braţul peste mijloc, ca dovadă de camaraderie intelectuală. Nu; Gladys nu văzuse toate acestea şi nu văzuse flirtul pe care, în timp ce făceam baie împreună, îl angajasem de la distanţă, cu o japoneză de gingaşe aparenţă fizică şi.... morală. De aceea, când o lăsai la uşa cabinei sale, la care o petrecui după baie, îmi spuse că are să se scoale dis-de-dimineaţă şi are să fie prima la piscină, pentru ca să facem baia tot împreună.

Se flirta cu femeile, pe vapor? Eu unul, contemplam şi pipăiam toată ziua corpul aproape complect desbrăcat al lui Miss Jones şi eram dispus să flirtez la fel, cu mademoiselle Franqueville, cu mistress Harrison cu delicata japoneză necunoscută şi cu toate femeile cari mi-ar fi permis. Eram dispus şi la mai mult, dacă era posibil, fără să treacă de limitele flirtului. Cu toate că asemenea obiceiuri

erau departe de ale mele. O! cu scumpa mea nevestică, — singura dragoste a unei vieţi fără amoruri! — cu ea mă obişnuisem foarte uşor şi foarte repede.

Tot aşa şi cu celelalte obiceiuri alese ale iluştrilor călători dela clasa I a luxosului vapor. Dacă cu femeile flirtam pe faţă, cu bărbaţii mă îmbătam discret. Băui butelii întregi, inclusiv whisky, al cărui gust începusem să-l suport. Toate cocktail-urile le dădeam pe gât, ca pe siropuri şi inventai unul, „cocktail-ul improvizat", care consista din amestecarea conţinutului a şase butelii de diferite licheruri, luate la întâmplare, şi introducerea a puţin zahăr şi ghiaţă în noul preparat. Să fi bătut câteva pahare din acest amestec trăsnit, cădeai turtă sub masă. Mai curând, sau mai târziu, după tăria licherurilor pe cari le lega zahărul, însă turtă te făceai în tot cazul. Cu „cocktail-ul improvizat" cădeam totdeauna şi aceasta era un mare avantaj asupra celorlalte.

Imi petrecui vremea întocmai ca doamnele şi ca domnii din elită, povestind anecdote stupide şi întâmplări neverosimile. Jucai inocentele jocuri de crocket şi tennis şi mai puţin inofensivele bridge şi poker. Practicai cultura fizică în sala de gimnastică, făcând fandări şi paşi şi făcui chiar şi puţină cultură de celălalt gen, privind nudurile şi câinii din revistele ilustrate de pe mesele din saloane. Nici n'ar trebui să mai spun că mă perfecţionai în dans şi că mă obişnuii să folosesc cu dexteritate ustensilele din sufragerie. Ajunsei astfel să fiu şi eu încă unul dintre atâţia

şi atâtea din înalta clasă în care mă introdusesem, pe bord.

Şi tot aşa şi în afară de bord: în ţările din ce în ce mai exotice, în cari mă aruncau escalele itinerarului. Mă aruncau, da; acesta-i adevăratul cuvânt. Eu nici nu mă gândisem să cobor pe uscat, până la capătul călătoriei şi mai cu seamă să intru în ţări străine, fără să am nevoie, însă, cum pasagerii erau foarte curioşi să viziteze fiecare port şi cum se îngrămădeau ca oile să debarce, eram smuls şi eu de pe punte, cu avalanşa de ahtiaţi. Recunosc că, deşi debarcat fără să vreau şi indiferent la început, faţă de tot ceeace li se părea lor curios, ajunsei curând să-mi placă şi mie aceste escapade.

Incepui cu Italia, debarcând la Neapole, care mi se părea foarte cunoscut. Azurul acela al portului îl văzusem de atâtea ori în copilăria mea, spânzurat pe pereţii sălilor de clasă. Apoi caracteristicele oraşului — zgomot şi murdărie — îmi erau arhi-cunoscute. Dacă Marsilia seamănă mult cu Barcelona nouă, apoi Neapole este leit Barcelona veche. Hoinărind prin Neapole, avui momente, când credeam că nici n'am eşit încă din cartierul Atarazanas. Cu atât mai mult, că ajungând pe strada principală, văzui că se numeşte „Via de Toledo"... De altfel, în Neapola se găsesc peste tot vestigii spaniole. Statuile lui Alfonso de Aragon, a împăratului Carlos şi chiar a lui Carlos III. Mă convinsei că Italiei, cu fragmentul napolitan pe care-l putui vedea, i s'a zis foarte bine „peninsula soră". Impresia

pe care mi-a făcut-o mie, îmi dădu dreptul să-i zic chiar: „soră gemenă".

Egiptul... Egiptul, însă, știam că e cu totul altceva. Așa că eram hotărât să renunț a debarca la Port-Said. Cu atât mai mult că „President Adams" nu oprea acolo decât timpul strict necesar pentru a se pregăti de trecerea canalului. Dar cum aș fi putut să nu cobor spre a-mi lua ziua bună dela miss Jones, care debarca acolo cu școlarii ei veniți să exploreze patria faraonilor? Debarcai... și în dulcioasa despărțire — o, cât fu de dulcioasă! pierdui vaporul.

Pentru ca despărțirea să fie mai intimă, Gladys și cu mine ne strecurarăm de lângă însoțitorii ei și intrarăm într'un hotel. Voiam să dejunăm împreună, singuri, așa că ceruràm să ni se servească masa într'un séparé. Masa se prelungi mult.... Și când ajunsei în port, văzui că vaporul, la care plătisem drumul până la Shanghai — aproape cinci mii de pesete pierdere în registrele firmai Bofill și Vendrell, plus consecințele negăsirii lui Li-Hong la timp, — plecase. Lovitura era așa de mare, că ar fi lăsat tâmpit chiar pe un călător cu practică mai mare ca a mea. Rămăsei, într'adevăr, tâmpit. Și mă gândii că era pedeapsa justă a perseverenței mele de a duce femeile să ia masa în separeuri. Scăpai, însă, ușor din încurcătură, și încă așa de ușor, încât prinsei curaj și îmi veni poftă să mă aventurez și mai mult.

Inapoindu-mă descurajat spre centrul orașului, zării pe terasa unei cafenele, un grup de

cheflii. Figuri necunoscute. La drept vorbind, pe cine cunoşteam eu în Port-Said?... Şi totuşi, urcând pe terasă, îmi dădui seama că erau călători de pe „Président Adams". Nişte americani, cari îmi spuseseră că fac înconjurul lumii cu vaporul.

— Ce faceţi d-voastră aici? — îi întrebai eu, fără rost, căci se vedea dela o poştă că se îmbătau.

— Ura, mister Garcia!

— Bei cu noi, mister Garcia!

— Mister Garcia, să facem cocktail-ul dumneavoastră!

— Da, da. Chelner! Adu şase butelii de licheur, din care-ţi place... Primele pe cari vei pune mâna... O să facem cocktail-ul improvizat al lui mister Garcia.

De cocktail îmi ardea mie?... Cu sufletul pe buze, îl întrebai pe cel care mi se păru mai puţin beat:

— Dar, cu vaporul ce-ţi făcut?

— Care vapor?

„Président Adams". L-aţi lăsat?

— O, nu! Îl prindem la Suez.

Nu fără greutate, căci pe cât eram eu de zăpăcit din cauza loviturii primite, pe atât erau şi ei din cauza libaţiunilor excesive, ajunsei să înţeleg, că pe apă se merge mai încet decât pe uscat şi că printr'un canal se merge mai încet decât pe mare, pe apa curgătoare sau chiar pe un lac. Lui „Président Adams" îi trebuiau opt sau zece ore pentru a traversa cei o sută şaptezeci şi patru de kilometri ai istmului canalizat de Lesseps, pe când un au-

tomobil bun, scurtând drumul şi lăsând la o parte lacurile Ballah, Amargos şi Tinsah, se traversează istmul în cel mult două-trei ore. Eu nu ştiam lucrul acesta. Camarazii mei de drum îl ştiau prea bine, aşa că lăsaseră vaporul liniştit, siguri că aveau să-l prindă la Suez, după ce vor bea liniştit la Port-Said.

Şi la Port-Said, băui la rând cu ei, cât poftirăm. La fel băurăm la Ismailia, la jumătatea drumului. Şi la fel băurăm la Suez, unde ajunserăm cu mult înaintea vaporului. Când mă văzui la Colombo, înţelesei că englezii au europenizat mult India. Străzile din vecinătatea portului au clădiri exact ca ale noastre. Ba, au şi agenţi de circulaţie, ca în oraşele europene. Agenţi cu turban, bineînţeles, şi cu baston de cauciuc.

Din toată India, mai interesante mi se părură acele minuscule vehicule cu tracţiune animală, la cari, în loc să fie înhămat un cal, sau un măgar, este înhămat un om. Şi totuşi, eu nici odată n'aşi fi crezut că omul poate să înlocuiască atât de bine un animal.

Stătui puţin în India, de frică să nu stau prea mult. De abia pusei piciorul pe chei şi prefăcându-mă indispus, mă înapoiai pe vapor. Asta, pentrucă la Colombo rămânea mis-

tress Harrison şi mă temui ca despărţirea de ea, să nu se prelungească ca despărţirea de compatrioata ei, miss Jones, şi să rămân pe uscat.

Şi cu atât mai mult că în insula aceea ar fi fost imposibil să ies înaintea vaporului cu automobilul.

In Penang şi la Singapore dădui ochi cu teribilii malaezi. Urâţi, foarte urâţi. Piperniciţi, cu capul mare, galbeni ca lămâia, cu ochii oblici, părul creţ şi dinţii ieşiţi. Au o înfăţişare înfiorătoare. Te mai linişteşte doar gândul că sunt sub dominaţia Olandei şi a Angliei. Ce buni sunt stăpânii aceştia, cari nu permit supuşilor lor să fie răi! Trecui printre malaezi fără nici un obstacol şi fără să mă gândesc chiar că aş fi putut întâmpina vreunul.

Despre Saigon, îmi spuseseră de atâtea ori amicii mei Franqueville, că atunci când aveam să ajung acolo, o să mi se pară că sunt chiar în Franţa. Cel puţin, de vorbit, toată lumea vorbeşte franţuzeşte; ceeace numai în Franţa se întâmplă. Şi cum eu, din tot ceeace există franţuzesc, numai limba o cunoşteam... Mai văzui că se consumă mult absint şi că ziarele se vindeau de vânzători ambulanţi, cari le strigau numele în gura mare. Femeile erau foarte elegante, iar bărbaţii purtau mustăţi şi muscă. Uniforme foarte multe. In adevăr, familia Franqueville avea dreptate: colonia era copia fidelă a metropolei. Şi mă simţii la Saigon cum mă simţisem la Tarascon şi la Marsilia.

Aşa călătorii prin ţări străine şi pe mări îndepărtate. O, pe mare, în special, nu încetai un moment de a fi în elementul meu! Navigai pe marea Roşie şi pe Oceanul Indian, tot aşa de calm ca şi pe Mediterana. Şi îmi păstrai acelaş sânge rece, chiar atunci când în faţa insulei Formosa, ne izbi din faţă un taifun, făcând ca giganticul vapor să joace cu o bărcuţă pe care o saltă şi cele mai mici valuri. Toată lumea fu apucată de răul de mare; chiar şi o parte din echipaj. Mie, însă, nu mi s'a întâmplat nimic.

In sfârşit, drumul pe mare se termină. Urcam acum pe un fluviu colosal de lat şi, desigur, foarte adânc. Malurile, deşi foarte departe, se zăreau de ambele părţi ale vaporului. Era Yang-ce-Kiang, sau fluviul albastru. Ajunsesem în China; eram chiar în interiorul Chinei.

VII

Da, eram chiar în interiorul Chinei. Colosala albie a fluviului se strâmta mereu şi ochilor mei li se prezenta una din cele mai caracteristice părţi a straniei ţări, colosala aglomeraţie de sampane; şi nu numai la gura fluviului, care rămăsese mult în urmă, ci în tot cursul lui. O interminabilă îngrămădire de vase cari, cap la cap, pe mai multe şiruri, pluteau ancorate de ţărmuri şi chiar în mijlocul apei. Ele sunt locuite ca şi o casă de uscat şi constituie o curiozitate aparţinând numai Chi-

lipsa pag. 55 si 56

mai ca obiect de distracţie, ducând-o şi prefăcând-o în instrument al morţii şi al distrugerii. Chinezul era un om cumsecade, blând, primitor; aventurierii cari au ajuns în China erau nişte hrăpăreţi, nişte banditi, nişte asasini.

— Dar cruzimile chinezeşti, viciile chinezeşti?...

— E drept. Insă atât în privinţa cruzimilor, cât şi a viciilor, străinii au întrecut de mult pe indigenii de aici. Căci, trebuie să-ţi închipui d-ta că pentru o călătorie aşa de obositoare, pentru o explorare atât de periculoasă, nu s'au aventurat oameni cumsecade. Mai târziu, au venit şi din aceştia; însă reputaţia proastă era deja făcută.

— Şi azi...

— Azi, pentru Chinezi, suntem diavoli albi toţi cari venim aici, fiindcă ei se tem de noi şi ne urăsc de secole întregi. Şi ceeace e mai trist, e că şi azi sunt mulţi dintre aceia cari merită satanica poreclă.

Vaporaşul nostru se strecura acum printre vapoarele escadrei internaţionale, ancorate în rada portului, cu tunurile îndreptate spre oraş. Pe chei se vedeau patrulând soldaţi, a căror ţinută şi uniforme arătau că aparţin contigentelor străine. O demonstraţie marină şi o ocupaţie militară a naţiunilor europene apăsau în acelaş timp asupra marelui oraş chinezesc.

Mă adresai fratelui Juan arătându-i vasele de războiu şi trupele de pe ţărm.

— Aceştia sunt diavolii albi?

— Nu zic eu că aceştia — răspunse. Aceştia

vin contra sălbătăciei, contra ferocității.

Insă, după o ușoară ezitare, adăugă:

— De multe ori chiar și aceștia. Misiunea lor este să reprime excesele. Și totuși, de câte ori nu comit ei excese și mai mari! Revoluția *boxerilor* a fost grozavă; a fost reprimată, însă, într'un mod și mai grozav. Intregul Peking a fost devastat și prădat, lucrări de artă au fost distruse, tot orașul a fost scăldat în sânge... Femeile și copiii au preferat să se arunce în canaluri, decât să cadă în mâinile soldaților din occident. Diavoli albi, da; mai răi decât diavolii galbeni, cum erau numiți aici *boxerii* și mai răi chiar decât diavolii infernului.

— Eu cred că misiunea civilizatorie a Chinei, ar trebui să fie încredințată elementului civil.

— Așa s'ar părea, dacă nu s'ar fi constatat că civilii, tehnicienii, industriașii, comercianții, au comis aceleași cruzimi, aici, în timp de pace, ca și militarii în timp de războiu. E influența nefericită a mediului... Cutare profesor onorabil, cutare funcționar corect, cutare comerciant cinstit, bărbați integri, oneşti și umani, și-au schimbat firea cu desăvârșire. Viciile chinezești, cruzimile chinezești — presupunând că sunt băștinașe — sunt adoptate foarte ușor de străini. Opiul, de exemplu, a fost repede adoptat de portughezi, cari-l fumau amestecat cu tutun, în timp ce englezii îi impuneau libertatea comerțului, deși China se opunea din răsputeri. In China, albii se dedau cu mai multă patimă jocurilor de hazard, băuturii și aberațiunilor sexuale, decât galbenii înșiși. O femeie

cu educație aleasă, sau o tânără fată delicată, care în Franța, în Anglia sau în Statele Unite, n'ar fi în stare să-și pedepsească servitorii, nici măcar cu vorba — odată stabilite aici, îi supun pe nenorociții de Chinezi la cele mai neomenoase bătăi, când nu-i bat ele singure. Sau, în orice caz, îi umilesc, îi jignesc toată ziua.

— Nu exagerați?

— O, dacă ți-aș răspunde... Am văzut de atâtea ori cum morala pe care o predicam eu neofiților îndigeni, era contrazisă de purtarea imorală a acelor creștini din țările chemate să evanghelizeze China. Și asta pentrucă-și închipuiau că aici nu e păcat.

— Adevărat?

— Da, desigur. Creștini, care în patria lor creștină ar fi incapabili să exploateze și să omoare un om, să batjocorească o femeie sau o copilă, aici.... aici se convertesc din creaturi ale Domnului, în adepți ai lui Satan! Devin cu toții diavoli albi.

Și credeți că și eu...

— Cred, da. Sau, mai exact, mi-e teamă. Te-am avertizat că ai să te obișnuiești repede cu călătoria pe mare și că tot așa de repede ai să te adaptezi și vieții coloniale. Prima parte s'a adeverit, nu? Ei bine, să dea Dumnezeu să nu se adeverească și partea a doua. Ți-o doresc din suflet.

— Eu și diavol alb!

— Pentru chinezi ești de pe acum. Caută să nu fii niciodată pentru dumneata însuți. Înțelegi?

— Și ce trebuie să fac?

— Să te porţi, deşi eşti în Shanghai, în ceea ce numeşti dumneata China plină de vicii şi de cruzimi, să te porţi, zic, aşa cum te-ai purtat totdeauna în nobila Spanie, în onesta şi muncitoarea Barcelonă.

Ii promisei. Ii dădui cuvântul meu, sincer şi leal. Credeam în acel moment că mi-l voiu putea ţine, mai mult chiar, că mi-ar fi fost imposibil să nu mi-l ţin. Un diavol alb eu? Imposibil!

Acostarăm la cheiu. Mă despărţii de bunul misionar asigurându-l că din partea mea putea fi liniştit.

Clătină capul cu neîncredere.

— Ai să pui piciorul pe pământul chinezesc — îmi zise, fiind încă pe paserelă. — Închină-te. Sau, cel puţin, calcă cu piciorul drept.

Nu mă închinai, bineînţeles. Şi nici măcar nu băgai de seamă cu care picior călcai pe asfaltul cheiului. Cu dreptul?..... Cu stângul?.... In orice caz, cu unul din ele trebuie să fi călcat.

VIII

„Aici nu găsesc eu pe Li-Hong, chiar dacă aş înebuni căutându-l", fu primul gând pe care îl avui văzându-mă în Bund-ul din Shanghai, în mulţimea aceea forfotitoare, zumzăind ca un roiu de albine şi care, deservind un trafic intens, dedată unei colosale activităţi comerciale

şi angajată într'o pletoră de multiple şi felurite afaceri, mişuna într'un neîncetat du-te-vino dealungul cheiurilor largi şi a numeroaselor străzi, cari dau în port, intrând şi ieşind din bănci, agenţii, birouri, magazine şi prăvălii, sau intrând pentru a recâştiga forţe noi şi avânt — în restaurante, baruri, cantine şi bodegi, în timp ce lângă bordura trotoarelor se înghesuiau şi porneau brusc pe mijlocul asfaltului, un asurzitor torent de trăsuri şi automobile, camioane şi camionete, tramvaie şi *richo*-uri, motocicletee şi palanchine.

„Aici n'aş găsi eu nici pe nevastă-mea, nici pe fiică-mea, oricât le-aş căuta", îmi complectai cugetarea, când omnibusul dela Majestic Hotel mă introducea în oraş prin eleganta Fou Tcheon Road, o stradă colosal de largă, cu clădiri gigantice ale căror partere sunt ocupate de tot felul de stabilimente, cu grandioase localuri de spectacole, cu edificii cari adăpostesc caiznouri şi circuri magnifice, cu palate particulare minunate; o stradă atât de umblată şi de animată.... cum numai celelalte străzi cari se încrucişează cu ea mai există, fiindcă nu pot găsi alt termen de comparaţie afară din Shanghai, deoarece nu cunosc bulevardele pariziene, promenadele londoneze şi avenue-ele new-yorkeze.

In sfârşit, după ce mă instalai la Majestic, uimit că există, — nu zic în Shanghai, ci pe suprafaţa pământului — un hotel atât de mare şi atât de luxos, ieşii să mă plimb puţin, cu gândul să-mi desmorţesc picioarele şi să încep a mă orienta. Traversai concesiunea inter-

națională, și ținând-o drept înainte, dealungul cartierului francez, ajunsei la canalul, dincolo de care se întind cartierele chinezești. Și în fața impenetrabilului dedal de stradele și de ulicioare pe cari mișună mulțimea ca viermii pe stârvuri, ajunsei să-mi spun mie însumi: „Aici mă pierd și eu și n'are nici cine să mă caute, nici cine să mă găsească".

Shanghai-ul este un oraș mare, colosal de mare. Unul din cele mai mari din lume. Că există și mai mari?... Da; cred că există. Londra și New-Yorkul. Și, poate, Tokio. Parisul, în nici un caz. Fiindcă Shanghai-ul are peste trei milioane de locuitori. Insă, dacă există orașe mai mari, nu există nici unul așa de complicat. Complicat din cauza chinezilor? O, nu! E adevărat că chinezii complică destul de mult lucrurile, oriunde se găsesc. Totuși, în complicațiunea dela Shanghai, chinezii joacă rolul cel mai mic.

Ceeace complică mai mult, este faptul că aci, sunt amestecate cu chinezii, toate rasele de pe pământ și poate chiar și din alte planete. Cu siguranță că nu m'ar fi surprins deloc, să fi întâlnit pe străzile plus-quam cosmopolitului oraș, vre-un venusian, vre-un martian ori vre-un selenit, așa cum vedeam la fiecare pas, indivizi din țările cele mai îndepărtate, purtând costumele cele mai curioase și vorbind limbile cele mai stranii. Sergenții de stradă din cartierul englezesc sunt indieni, cei din cartierul francez sunt annamiți. Marinari din toate escadrele și soldați din toate armatele cu uniformele națiunilor respective. Un ce-

tățean cu jachetă, cu pantaloni scurți și cu pălărie tare, lângă un explorator, în costum de dril, cu pulpele înfășurate în moletiere și cu cască de paie; un japonez scurt și îndesat înfășurat într'o jumătate de duzină de kimonouri, mergând cot-la-cot cu un negru pe jumătate desbrăcat; un arab impozant sub aroganța turbanului său și un coreian caraghios sub tichia-i de paie pusă pe vârful capului, trecură într'o clipă pe dinaintea ochilor mei dilatați de uimire. Turnul lui Babel, nu? Fiindcă în acest haos ai lui Babel aveam să caut eu urma lăsată de Li-Hong, cu patru luni înainte, când dispăruse.

Aveam să fac tot ce puteam și cât mai degrabă. Mă hotărâi să mă duc direct la Consulatul Spaniel. Oprii un richo și spusei vizitiului, care era totodată și cal, să mă ducă acolo. După câțiva pași, trăsurica se opri. *Cali* nu știu unde era consulatul.

Întrebai pe un anamit ruginit și decolorat, care lucra pe marginea de stradă și nici el nu-mi putu da vreo lămurire. Consulatul Franței da. Acela era într'un palat mare, pe a doua stradă paralelă cu cea pe care mă găseam. Voiaiu, cum eu voiam să merg la consulatul Spaniel. Al Spaniel trebuia să fie în concesiunea internațională, după cum bănuia îndochinezul.

În concesiunea internațională repetai întrebarea unui indian robust și bronzat, sergent de stradă și el, dar acesta n'avea idee unde putea fi consulatul spaniol. Pe al Angliei, era imposibil să nu-l găsești, fiindcă era un ade-

văraf palat princiar, în centrul Bund-ului. La fel al Statelor Unite, al Germaniei, al Rusiei, cari toate... Da, da; dar eu voiam să ajung la al Spaniei. Lăsai pe bengalez cu vorba'n gură şi dădui ordin vizitiului-cal să mă ducă la Majestic. Acolo eram sigur că aveam să-l aflu adresa.

Insă, nici în importantul şi frecventatul hotel, nu ştiau nimic de consulatul spaniol. Dădură ordin, totuşi, unui boy, să întrebe la vamă şi pentru ca să vie mai repede, îi dădură un automobil. La vamă se ştiau adresele tuturor consulatelor.

— Şi dacă nici la vamă nu se ştie, întreabă la poliţia centrală.

Auzind aceasta, cerui să nu se mai [illegible] băiatul. Ca să caute pe consului [illegible] cu poliţia, asta mi se părea prea dir[illegible] afară. Aveam să mă duc chiar eu la vamă, cu automobilul, care trebuia să meargă, în orice caz, mai repede decât un richo.

Investigaţiile mele începuseră prost... Nu eram în stare să găsesc nici măcar consulatul! Insă, la vamă, îi aflai adresa: 35 Jinkee Road. O transmisei imediat şoferului. Când însă, automobilul stopă la destinaţie, mă gândii că, ori îmi dăduseră greşit adresa, la vamă, ori se înşelase şoferul. Consulatul Spaniei nu putea fi acolo unde ne oprisem. In Shanghai, oraşul chinezesc, care întruneşte în cel mai mare grad regimul exteritorialităţii, consulii sunt personagii foarte importante. Ei guvernează şi administrează şi pe deasupra exercită şi puterea judecătorească. Intrunesc în persoana lor toate

puterile. Cum era să cred eu, că consulatul spaniol își avea reședința într'o asemenea clădire, când toate celelalte erau instalate în palate magnifice... La No. 35 pe Jinkee Road, este o casă de raport fără nici un gust și murdară până la extrem. Era imposibil să fie acolo. Și totuși, acolo era: la etajul IV, ușa 8.

Urcai la al patrulea etaj, deschisei ușa a opta, și mă convinsei că orice avea mai bun consulatul Spaniei în Shanghai, era localul.

Un servitor sdrențeros la îmbrăcăminte și chinez după figură, cu pantalonii scurți și cu mânecile suflecate americănește, se împiedică de picioarele mele.

— Unde este d-l consul?

Îi vorbisem spaniolește, însă văzând că nu înțelege, repetai întrebarea, în englezește și în franțuzește... Zadarnic. Par'că i-aș fi vorbit chinezește. Căci îmi închipui că nici chinezește nu știa!

Repetai din nou întrebarea, în cele trei limbi pe cari le cunoșteam, silindu-mă să mă fac înțeles, vorbind cât mai tare, țipând chiar. Și la scandalul ce făcui, apăru un alt chinez ceva mai desghețat și mai bine îmbrăcat — tot în haine europene de căpătat — vorbind într'un fel de păsărească, care refuza cu încăpățânare să fie spaniolă.

— Ce dorești tu? — mi se adresă el, cu o pronunție stupidă și cu o mutră plină de fumuri.

Eu voiam să văd pe d-l consul, să-l văd cu ochii mei. Să mă conducă acolo unde era d-l consul. Ori să poftească d-l consul acolo unde eram eu. Îi explicai toate acestea cum putui

mai bine, adăugând cuvintelor mele europene şi semnele universal recunoscute.

— Lămâi aici tu — decretă el.

Rămăsei acolo, pe când el se duse să caute pe consul. Se înapoie după puţin timp şi-mi zise:

— Consul ocupat. Tu spune la mine ce doleşti tu. Aşa.

Ba, aşa nu. Eu n'aveam deloc poftă să-i spun *la el* nimic. Intre altele, pentrucă nu m'ar fi înţeles. Dacă consulul era ocupat, eu eram dispus să aştept până când avea să fie liber. Şi pentru a-l convinge că eram ferm hotărât să aştept, mă aşezai pe o bancă murdară, singura mobilă a sălii de aşteptare. Efectul acestui gest, fu mai mare decât al unui întreg discurs. Ca împins de un arc, bâlbâitul plecă şi se reîntoarse imediat spunându-mi:

— Intlă tu.

Trecui printr'un fel de salon-biurou fără nici un gust şi ajunsei în cabinetul consular, aranjat tot aşa de prost. Acolo, în faţa unei mese murdare, şi sub portretul litografiat al regelui, mă aştepta, în picioare, un tânăr cu faţa îmbătrânită. Fără să se deranjeze să-mi răspundă la salut, îmi zise brusc:

— Ce doreşti d-ta?

— D-vs. sunteţi domnul consul?

— Se vede că da.

De văzut, nu se vedea deloc, însă nu voi să-l mai contrazic.

— Sunt un trimis al casei Bofill şi Vendrell din Barcelona.

— Nu cunosc această firmă.

— Totuşi, telegrama aceasta pe care aţi trimis-o d-v.? zisei eu scoţând documentul din servietă.

— Nu ştiu nimic, nu eu am trimis-o.

— In orice caz de aici s'a expediat.

— Dar, nu înţelegi că nu eu am expediat-o? Dealtfel, funcţionarii nu sunt aici. Nu-i oră de serviciu. Ţi s'a spus aceasta...

— Pardon, nu mi s'a spus nimic. Dacă aşa aţi dat ordin să mi se spună, atunci însemnează că servitorii d-v., sau ce sunt, nu cunosc limba noastră; şi după cum am văzut, nici vre-o altă limbă.

— Bine; voiu cerceta cazul şi voiu vedea. Vino d-ta în altă zi, mai devreme, dimineaţa. Sau dacă nu poţi, te voiu anunţa eu. E mai bine. Unde locueşti?

— La Majestic Hotel.

Auzind că locuesc la cel mai mare hotel din Shanghai, se mai înmuie puţin. Incepu să-mi dea unele explicaţiuni. El nu era consul decât din întâmplare. De fapt era diplomat — mă gândii că nici de aşa ceva nu avea mutră — era secretar de legaţie la Peking. Consulul din Shanghai trebuise să plece în Spania, cu vre-o şase luni înainte, având concediu medical şi intenţionând să-şi ceară transferarea. Iar Ministerul de Externe nu numise încă un substitut şi nici nu-l obliga pe titular să se reîntoarcă la post. In cele din urmă, îl detaşase pe el drept consul ad-interim. Pe el, care nu făcea parte din corpul consular, ci din cel diplomatic. Imi puteam închipui câtă plăcere îi făcea. In sfârşit îmi spuse că nu ştia nimic

despre lucrările făcute până la sosirea lui acum cincisprezece zile. Făcuseră, desigur, numai prostii şi sarcina de a le îndrepta căzuse pe capul lui. In tot cazul, avea să se ocupe de chestiunea mea. Era vorba de un chinez care dispăruse, nu? Ei bine, cineva tot avea să-l găsească!

Ieşii din consulat atât de descurajat, că nici nu mai vedeam pe unde călcam. De aceea, în gang, mă lovii de un european. Şi cum blestemam în spanioleşte, ceasul în care pornisem la drum, tot în spanioleşte mă scuzai, trecând mai departe:

— *Perdone usted!* — Şi auzii după mine:

— *Caramba, un espannol!*

Mă întorsei spre cel care scosese această exclamaţie. Era un bărbat tânăr, o figură simpatică. Surâdea afabil.

— Şi d-vs. sunteţi spaniol? — îl întrebai eu.

— Da, şi eu. Spaniol din orient, însă spaniol. Născut în Filipine, din părinţi spanioli şi păstrându-mi naţionalitatea. Deocamdată stabilit în China. In orice caz, spaniol neaoş. Sunt reprezentantul unei întreprinderi nord-americane: „Forteen Film Corporation", ale cărei biouri le-am instalat chiar aici, pentru a fi în aceeaşi clădire cu consulatul Spaniei.

— Şi asta vă încântă pe d-vs.?

— Cum spuneţi?

— Intreb dacă vă încântă că staţi în aceeaşi clădire cu consulatul. Fiindcă, de servit, cred că nu vă serveşte la nimic.

Râse şi el. Nu fusesem bine servit? Asta, pentrucă mă primise consulul. Un idiot şi ju-

mătate. Dar, avea să-mi explice el... Deocamdată, cel mai bun lucru de făcut, era să intrăm în biuroul lui. Pe gangul acela nu puteam vorbi destul de comod.

Acceptai încântat. Şi nu-mi păru rău, urmând amabila invitaţie. Noul meu prieten făcea o impresie excelentă. Se interesă despre afacerile mele... Ii explicai ce mă aducea acolo, mă ascultă atent, şi-mi răspunse liniştindu-mă. Li-Hong avea să fie găsit. A găsi un chinez în Shanghai, este lucrul cel mai uşor din lume. In Shanghai se găsesc chinezi la tot pasul. Aveam să găsesc şi eu destui.

— Chestiunea este că eu am nevoie de Li-Hong şi numai de el.

— Ştiu domnule; însă, nu-mi daţi voe să fac o glumă?... Suntem doar spaniolii! Imi arătă apoi, serios, că avea cine mă servi. Chiar în consulat. Cancelarul consulatului Spaniei era un chinez mai lacom ca foamea. Trebuia să fi fost la curent cu chestiunea, fiindcă, probabil, chiar el expediase telegrama la Barcelona. N'aveam decât să-i vorbim a doua zi, dimineaţa. Şi chiar acolo, în biurourile lui „Forteen", unde avea să-l cheme el, pentru a nu mai da ochi cu acel învăţăcel de ambasador. Mă asigură că lucrurile aveau să meargă de minune. O să văd eu cum se aranjau de bine. Mă rugă să aştept un moment să-şi arunce o privire la corespondenţele sosite, după care, aveam să ieşim împreună, să sărbătorim sosirea mea, la un pahar de vin.

— Se petrece bine aici, nu?...

Amfitrionul ridică capul şi-mi aruncă o pri-

vire de surprindere. Îmi explică apoi că nici un oraş din lume nu oferă atâtea distracţii şi plăceri ca Shanghaiul. Cosmopolitismul oraşului ultracosmopolit se cunoaşte în primul rând după faptul că posedă mijloacele de a oferi toate plăcerile cari există în lumea întreagă. Se joacă la ruletă ca la Monte-Carlo şi la fan-tan ca la Macao; există Operă ca *Scala* din Milano şi baleturi de geishe ca la Kioto; saloane de concerte ca la Viena şi ringuri de box ca la Londra; are cabarete ca cele din Paris şi music-halluri ca cele din New-York. În plus se abuzează de haşiş ca la Bagdad şi se fumează opium ca la Tien-Tsin, iar pentru cine are poftă să se îmbete cu alcool, se serveşte în toate restaurantele, dela vinul de Xeres până la sake-ul japonez şi inclusiv bere de Pilsen, whisky saxon, champagne français, etc., etc. Cât despre femei — preotesele amorului — prostituţia în China trece dincolo de... femei.

— Trece dincolo de femei? Şi unde ajunge?

— Veţi vedea în curând.

Făcu o pauză pentru a pune rezoluţii pe două-trei hârtii pe cari le citise. Apoi dădu câteva ordine dactilografei şi se ridică, zicându-mi:

— Acum să vedem unde luăm masa.

Eu indicai hotelul Majestic. Refuză, însă, categoric, invitaţia mea.

— Acolo, în nici un caz, pentrucă eu sunt cel care invită. Sunteţi oaspele meu. Dar, mai întâi, aveţi poftă de mâncare?

Trebui să recunosc că aveam o poftă nebună,

o foame de lup. Dejunasem foarte de dimineaţă înainte de debarcare.

Apoi... drumul pe apă, plimbarea prin oraş, lupta dela consulat...

— Intreb, — zise el — pentrucă dacă nu v'ar fi fost foame, v'aşi fi dus să faceţi cunoştinţă cu bucătăria chinezească. Insă, având în vedere că nu este cazul, renunţăm.

Prima oară când se duce cineva într'un restaurant chinezesc, nu mănâncă. Aşa că vom merge la „Eddie's Cafe", unde pe lângă o masă pur occidentală, se găsesc şi balerine şi cupletiste excelente. Iar după aceea, vom începe *inchinizarea* dumitale.

Ieşirăm. In faţa casei, compatriotul meu opri un automobil. Insă, nu un taxi, ci o maşină particulară, condusă de un sportman elegant.

— Amândoi, ne lipseaţi.

— Care amândoi?

— Tu şi automobilul tău. Aşteaptă, vreau să te prezint.

Şi îndreptându-se spre mine, zise:

— Alt spaniol oriental. Mai oriental ca mine, fiindcă e născut chiar aici. Un Shanghai-boy, care se numeşte Pepe, Pepe Crespo. Dar, mai întâiu, nu v'am spus numele meu: Paco Cifuentes. Doi orientali cari se numesc Pepe şi Paco. Nu-i aşa că are haz? Urcaţi-vă lângă Crespo. Eu rămân înapoi.

Odată instalaţi, el spuse amicului:

— Opreşti la Eddie's Café. Te invit la cină pentru a sărbători sosirea lui don Pedro Garcia, trimisul casei Bofill şi Vendrell din Bar-

 celona. Plăteşte casa „Forteen Film" din Hollywood.

— Să nu amestecăm acl pe yankei. Plătesc eu — zise Crespo.

— Tu ai să plăteşti când îl vom *inchiniza* pe domnul. De aceea eşti chinez.

Crespo protestă:

— Dar de ce sunt chinez?

— Cum de ce?... Nu te-ai născut pe malurile Fluviului Albastru?

Şi Cifuentes povesti cum Crespo, fiu din părinţi spanioli, stabiliţi în Shanghai, văzuse lumina zilei în casa pe care aceştia o aveau în Bund, chiar pe malul fluviului Yang-ce-kiang. Şi asigură că era acelaş lucru ca şi cum s'ar fi născut pe bordul unui sampan. Ca atare, Crespo era chinez şi chiar un clasic chinez acvatic. Acesta însă, protestă din nou, declarându-mi că era supus spaniol, că mama sa se născuse pe malurile Guadalquivirului, iar tatăl său pe ale Manzanares-ului.

Sosirea la Eddie-s Café puse capăt discuţiei. Era un local european. Decorat şi mobilat ca în occident. Clientela... numai albi. Menu francez. Vin de Spania. Muzicanţii, diseurii şi dansatoarele.... de culoare neagră. Aşa e moda la albi. După desert, Cifuentes insistă să-mi sfârşesc noaptea în stilul ţării.

— Vrei să guşti „drogurile"? Vrei să mergi într'un local unde se fumează opium?

Imi apăru figura abatelui Gonzales. Nu că ar fi fost dirijorul meu spiritual, nu. Insă, aşa cum era de fapt: un prieten bun, care-mi dăduse un avertisment sănătos. In definitiv,

pentru ce m'aş fi îmbătat cu opium, mi-aş fi pierdut simţurile şi mi-aş fi turburat sănătatea?

Paradisuri artificiale îmi trebuiau mie, om în toată firea?

Refuzai hotărât. Şi adăogai că prefer paradisurile naturale.

— Atunci, o chinezoaică — propuse Crespo — de şapte-opt primăveri.

Şi Cifuentes insinuă:

— Poate că preferi un băeţaş, sau, din rafinament, o altă speţă... zoologică.

Asemenea aberaţiuni se consideră în China plăceri naturale! Prostituţia infantilă, homosexualitatea, bestialitatea... La auzul acestor cuvinte, nu era nevoie să-mi amintesc de nici un călugăr predicator, pentru a le respinge cu desgust.

— E aproape câştigat — comentă cu sânge rece Crespo.

— Sigur că are să se dea pe brazdă — zise Cifuentes, amplificând ideia lui Crespo.

Auzindu-i, încremenii. Cum? Işi închipuiau că aveam să fac eu vreodată asemenea lucruri?... Şi cu toate astea, judecaseră foarte bine. O! dacă aş fi făcut numai atâta!

IX

In noaptea aceea, însă, refuzai cu încăpăţânare să mă convertesc. Văzând oroarea ce-mi inspirau beţia rece şi lubricitatea chinezească,

hotărârăm să ne continuăm petrecerea cu şampanie şi cu rusoaice. Şampania o înţelegeam. Dar rusoaicele?.... De ce numaidecât rusoaice? Pentrucă rusoaicele sunt cea mai căutată marfă albă în iarmarocurile carnale din orient. Ele sunt tinere, frumoase, elegantte şi educate. Femeile din aristocraţia şi burghezia rusă, scăpate din ghiarele dictaturii proletariatului, ajungând în ţări în cari munca şi lupta pentru existenţă sunt prea grele, s'au dedicat singurei ocupaţiuni pentru care nu se cer studii îndelungate şi pentru care debilitatea lor însăşi le făcea mai apte. In faţă de metresele veterane din alte ţări europene, sosite în Asia, dupăce activaseră în toate escalele lungului drum, ele triumfă pe deplin.

Prima noapte a şederii mele în China, în vicioasa şi sângeroasa Chină, mi-o petrecui tot aşa de onorabil, cum şi-ar petrece-o orice om cinstit, în cea mai cinstită dintre ţări: puţin cam afumat de vinul tare, care înveseleşte creerul, lângă o femeie; fără să mă gândesc să o îmbăt, bine înţeles, însă, încercând s'o fac să răspundă dorinţelor inimii mele iubitoare. Natural, în viaţa mea liniştită din Barcelona, eu nu beam decât un singur pahar de vin la masă, şi nu cunoşteam altă femeie, decât pe soţia mea. Totuşi, existau în Barcelona şi bărbaţi cari obişnuiau să ia câte o sticlă întreagă de Codorniu şi cari aveau şi câte-o încurcătură sentimentală prin oraş; dar asta nu-i împiedica să fie cavaleri ireprosabili.

Cu un cavalerism dus până la extrem, pro-

cedai şi eu faţă de Anuşca. Anuşca era o fată frumoasă, scăpată din iadul sovietic. Am cunoscut-o într'un cabaret de pe Nanking Road în care fusesem, după ieşirea de la Eddie's Café. La poarta casei sale, unde ne conduse Crespo cu maşina lui, coborârăm, în timp ce acesta pornea aiurea, cu o altă frumuseţe rusă. Anuşca mă invită să mă urc cu ea şi urcai. In clipa următoare, o aveam în braţele mele, vibrând de dorinţi amoroase, la picioarele patului... Nu ştiu cum se făcu, însă, că o întrebai despre trecutul ei. Probabil că republica nismul meu era curios să ştie dacă femeia care mi se dădea cu atâta uşurinţă, nu fusese cumva vreuna din nobilele dame cari dispreţuiau atâta pe plebei. Anuşca avea o figură princiară. Poate că făcuse parte chiar din orgolioasa curte a ţarilor. Poate că era una din marile ducese cari tiranizau poporul. Avea să-mi spună însăşi.

— Să stăm puţin de vorbă — zisei eu, aşezându-mă pe sofa.

— Cum doreşti.

Se aşeză lângă mine şi-mi răspunse la toate întrebările. Puţin câte puţin, încântată că mă interesa, îmi povesti calvarul ei — o istorie tristă, în care totuşi, nu era vorba de răsbunarea servilor contra tiranilor. Ci mai curând de alte tiranii, mult mai odioase...

Era în adevăr fiica unui înalt demnitar care pierise cu întreaga familie şi avere în haosul sovietic, ea însăşi suferind cele mai cumplite mizerii şi nenorociri.

— Înţelegi?... mă întrebă ea după ce ter-

mină dureroasa povestire. Dacă ar fi trebuit să-mi apăr fecioria, sau onoarea tatălui meu, ori a fratelui meu, aş mai fi luptat. Dar aşa, pentruce să lupt, când am pierdut totul?... Înţelegi?...

Înţelegeam, da. Îi sărutai fruntea. Ea îmi întinse buzele, însă eu nu le atinsei. Mă ridicai, cerându-mi pardesiul şi pălăria.

— Pleci?

— Plec, da.

— Îţi repugnă ceeace ştii despre mine?...

— O, nu! Sărmana creatură! Nu pentru asta plecam. Îi explicai că nu voiam să fiu şi eu încă unul din cei cari o posedaseră prin forţă, sau pentru bani.

Mă privi cu surprindere, întâiu şi cu dragoste apoi.

— Rămâi şi nu-mi plăti nimic. Dar, rămâi, rămâi, te rog. La început, îmi plăceai numai, acuma simt că te iubesc.

— Altădată. Dealtfel nu vreau să te fi făcut să-ţi pierzi noaptea degeaba. Aşa că azi îţi plătesc.

Lăsai o bancnotă de douăzeci de dolari pe toaletă şi ieşi din alcov O auzii plângând în urma mea, însă, ştiam că sunt lacrimi de consolare. Şi plecai aşa de satisfăcut, încât pusei în mâna femeiei, care-mi deschise poarta, tot mărunţişul pe care-l aveam în buzunar. Da; mergeam radiind de satisfacţie. Judecam astfel cazul; E drept că trăiam în China; eu, însă, nu eram acolo, unul dintre acei colonişti păcătoşi, ci un aragonez cu suflet bun, aşa cum am fost totdeauna. Purtarea mea fusese

ireproşabilă, demnă de aplaudat. Deodată mi se păru că China, recunoscătoare, îmi aducea un omagiu.

Eram pe o stradă slab luminată şi absolut neumblată. Citisem pe tăbliţa din colţ cuvintele: „Bange Rd", însă ele nu-mi spuneau nimic. Dar către sfârşitul acelei străzi, zării o alta mai luminată, pe care treceau automobile. Grăbii pasul într'acolo scoţând o ţigară. Şi mă oprii în loc, pentrucă din mers, era imposibil să-mi aprind ţigara dela brichetă. In aceeaşi clipă în care mă oprii, căzu la picioarele mele un obiect, lovind cu putere în unghiul pe care-l făcea trotoarul cu zidul.

Un moment rămăsei încremenit. Apoi, alergai în mijlocul străzii şi privii spre balcoane. După aceea, trecui pe trotoarul celălalt, unde obscuritatea era şi mai mare din cauza unor arbori foarte stufoşi. Nu văzui pe nimeni, nicăeri. Doar umbra unor animale — câini, sau porci, cari fugiră pe o stradă laterală, la apropierea mea. Mă întorsei pe locul unde căzuse obiectul şi-l ridicai. Era o măciucă mare de bambus, cioplită rudimentar. Un baston, pe care China mi-l oferea, tainic, ca premiu pentru purtarea mea cavalerească.

Il pusei sub braţ şi fluerând vesel, ajunsei în strada puternic luminată. Şi de acolo luai un taxi care în câteva minute mă lăsă la Majestic Hotel.

— Asta înseamnă că şi azi vom mai sărbători ceva.

Acel ce pronunţase aceste cuvinte, era simpaticul Cifuentes, care venise să mă ia dela hotel şi să mă conducă la el la birou, unde aveam să mă întâlnesc cu cancelarul consulatului nostru. Pentru a-l distra puţin, îi povestii, în timp ce mă spălam şi mă îmbrăcam, cum primisem cadou bastonul, în noaptea anterioară. I-l arătai spre a-l convinge că nu mint̨eam. Iar ca răspuns la povestirea mea, după ce examinase bambusul, cu vădită competinţă, pronunţase fraza reprodusă mai sus.

— Şi ce anume vom mai sărbători? întrebai eu.

— Ce anume? Botezul d-tale în catedrala catolică, sau cel puţin, înscrierea d-tale în registrele ofiţerului stării civile.

— Ce vrei să spui?

— Că te-ai născut din nou, azi-noapte, omule!

Şi-mi tălmăci întâmplarea cu cadoul: încercaseră, pur şi simplu, să mă asasineze. Mare mirare că nu reuşiseră. Norocul meu, adevărat noroc orb, fusese că mă oprisem să-mi aprind ţigara, tocmai în momentul în care măciuca de bambus ar fi trebuit să-mi reteze picioarele, în loc să cadă în faţa mea. Altfel, aş fi căzut grămadă şi nu m'aş mai fi putut ridica. In schimb, patrula de noapte ar fi ridicat un cadavru din acel loc.

Umbrele, pe cari le văzusem eu fugind, târându-se pe pământ, nu erau patrupede, ci bipede. Erau chinezi, cari fugeau în patru labe, pentruca — după cum se şi întâmplase — să fie confundaţi cu animalele vagabonde. Erau criminali cari, ascunşi în umbra pomilor, svârliseră reteveiul cu intenţia de a mă trânti jos şi odată căzut să se arunce asupra mea, străpungându-mă cu pumnalele. E clasica lovitură a asasinilor, lovitură care nu dă niciodată greş.

Scăpasem printr'o minune. Faptul că nu căzusem, dezorientase pe banditi. Şi, deoarece în loc să mă vadă rupând-o la fugă, crezuseră că-i urmăresc, se intimidaseră. Cifuentes avea, în adevăr, dreptate: mă născusem încă-odată.

Auzind prin ce pericol trecusem, îngheţai. Cu atât mai mult, când îmi amintii de stupidul meu raţionament, care considera măciuca de bambus — arma chinezească cu care se asasinează pentru a jefui, — drept un omagiu pe care mi-l aducea China recunoscătoare. Frumos cadou voiseră să-mi facă... aruncându-l după mine!

— Dar, ia spune-mi — zise Cifuentes, — ce căutai dumneata, singur, în puterea nopţii, pe o stradă pustie? Nu te-a dus Crespo cu maşina lui până la locuinţa rusoaicei? N'ai rămas la ea?

Imi fu ruşine să mărturisesc adevărul, mai ales acum când îmi dădeam seama la ce mă expusese sensibilitatea mea. Şi preferai să spun că, într'adevăr, Crespo mă condusese la

Anuşca, că rămăsesem puţin acolo, dar că preferasem să mă reîntorc devreme la hotel, spre a mă odihni mai bine, fără tovărăşie. Nu-mi putusem închipui că riscam ceva...

— Aici, în orice moment rişti ceva şi foarte des, chiar viaţa.

După o declaraţie atât de categorică, Cifuentes îmi atrase atenţiunea să nu mai umblu niciodată decât prin locuri bine luminate şi chiar şi pe acolo, putând fi liniştit, numai atunci, când vedeam pe lângă mine poliţişti, sau soldaţi din detaşamentele internaţionale. Pe poliţia şi pe armata indigenă nu trebuia să mă bizui prea mult. Şi încă ceva: să port un revolver în buzunar, şi să fiu veşnic cu degetul pe trăgaciu. Iar dacă s'ar apropia de mine vre-un chinez, cu atitudine suspectă,... un glonţ în cap. Graţie exteritorialităţii, n'aş păţi nimic, nici măcar o declaraţie nu mi s'ar cere.

Lucrul acesta mi se păru cam exagerat şi atâta tot. Fiindcă, de fapt, eram furios şi indignat, două condiţii cari sunt totodată şi cele două cauze mai mari pentru cari se varsă mai mult sânge. Deschisei cufărul, scosei revolverul pe care mi-l dăduse Vendrell, îl examinai o clipă şi îl strecurai în buzunar.

— Aşa. Foarte bine — zise Cifuentes, observându-mă. — E încărcat, de sigur. De-acum, ştii ce ai de făcut. Un glonţ în cap!

Probabil că nu-i părui destul de convins, căci insistă:

— Nu uita unde te afli şi cu cine îţi joci banii.

Făcui un gest energic de conformare.

— Şi apropos de bani. După cum te prezinţi, presupun că trebuie să ai bani mulţi asupra dumitale. Nu face economie. Chinezii nu aşteaptă decât bani şi bătaie. Iţi amintesc asta pentrucă vom vedea imediat pe cancelarul consulatului, care este chinez. Să-i dai câţiva dolari pentru ca să te servească, dar să-i spui că dacă nu te serveşte bine, ai să faci să fie dat afară din serviciu şi pe deasupra ai să-i tragi şi o bătaie zdrevănă. Ne-am înţeles... Atunci... haidem!

Parcurserăm străzile centrale ale cosmopolitului Shanghai. Abundenţa şi voia bună, semnele păcii, făceau o impresie odihnitoare. Către sfârşitul străzilor ce duceau spre limitele concesiunilor, însă, se vedeau şi destule terenuri virane. Prin mulţimea, care trecea grăbită spre ocupaţiunile ei, sau plimbându-se, patrulele militare îşi făceau serviciul de supraveghere.

In partea dinspre cheiuri, Bundul fremăta de zgomotul său caracteristic de bâlci; un bâlci universal, care numai acolo, în Shânghai, s'ar putea ţine, fiindcă numai acolo negustorii fricoşi şi puţin încrezători, ar considera în siguranţă, nu numai bogăţiile lor, dar pe ale lumii întregi. Uşor de înţeles, când pe apele fluviului, până acolo unde adâncimea permite, o escadră formidabilă îşi etalează tunurile, în timp ce marinarii înarmaţi până în dinţi, fac exerciţii pe coverte.

La vederea atâtor incongruenţe şi amintindu-mi distracţiile şi ameninţările din noaptea trecută, întrebai pe Cifuentes:

— Dar, ce se petrece aici?

— Unde?

— Aici, în Shanghai, în China.

— Ce se petrece în China?... In toată China?... Asta vrei să-ţi spun? Şi... vrei să ţi-o spun, aşa... într'o secundă? Aşa... mergând pe strada asta, care se şi termină şi care e ultima până la consulat şi urcând cu ascensorul la etajul al treilea unde e biroul meu, aşa?... Apoi, e foarte uşor de spus: se petrece tot ce vrei.

— Tot?

— Tot ce se poate petrece, tot ce se poate întâmpla. Şi pe deasupra, încă o serie de lucruri, cari ţi-ar părea imposibil să se petreacă şi cari, totuşi, se petrec!

Făcui un semn de neîncredere.

— Nu crezi? — zise Cifuentes, observându-l. — Dumneata ştii cum a fost instaurată aici republica? Să-ţi spun eu: printr'un decret al împăratului!

— O abdicare voluntară...

— Nici abdicare, nici voluntară, de vreme ce împăratul — Siuan-Tong, din mila lui Dumnezeu şi cu voia dumitale — îşi păstrează şi azi prerogativele... Republica a fost instituită printr'un decret, cum ar fi fost instituit inspectoratul învăţământului sau Comisariatul de Turism. E adevărat că o soluţie atât de paşnică a produs şapte-opt războaie civile şi vreo douăzeci de revoluţii. Ei, vrei să-ţi povestesc astea în amănunte şi să amânăm întrevederea cu cancelarul consulatului până ce voi termina de povestit?... Cred că în două-trei luni aş isprăvi.....

Ajunsesem la clădirea în care erau instalate birourile lui „Forteen Film" şi ale Consulatului Spaniei. Intrarăm în primul local şi trimiserăm vorbă în al doilea. Preferam să stau de vorbă cu acela care m'ar fi putut ajuta în afacerea mea, decât să cunosc situaţia impetuului-republică, pe care de altfel, o bănuiam eu.

— Ei bine, dar ăsta-i haosul, nu?...

— Sau cel puţin o sucursală foarte bine asortată.

Dar iată că aveam în faţă o mostră din mărfurile sucursalei haosului. Reverenţios şi surâzând, se prezentă un chinez îmbrăcat în costum naţional. Chinezul clasic, ştiitor de carte, pe care ni-l citează cronicile şi-l vedem pe stampe: bluză, tichie şi ochelari. Şi clasicul chinez trădător din foiletoane: palid, fricos şi linguşitor. Un chinez, un chinez în toată puterea cuvântului.

Cifuentes făcu prezentările.

— Wu-Peng, cancelarul Consulatului Spaniei. Don Pedro Garcia dela casa Bofill şi Vendrell.

Wu-Peng ştia deja despre ce era vorba.... Domnul consul îi spusese... Din partea lui, ar fi făcut orice... Dar Cifuentes îl întrerupse scurt:

— Că ştii deja, îmi închipuiam. Tu ai expediat telegrama la Barcelona, nu-i aşa? Acum, ce ţi-a spus consulul şi ce ai de gând să faci tu, nu ne interesează... Ascultă ce-ţi voi spune eu şi apoi ai să vezi ce-ţi convine mai bine să faci.

Chinezul continua să zâmbească ca şi cum tonul acela ar fi fost cea mai curtenitoare formă de exprimare, ca şi cum după o asemenea introducere, spera să audă lucruri şi mai plăcute.

— Acest diavol alb — zise Cifuentes indicându-mă atât de amabil — a venit tocmai din Spania ca să caute pe Li-Hong şi pentru a-l găsi, e hotărât să nu cruţe nici bani, nici bătaie. E om bogat şi puternic... Azi noapte, la capătul lui Bange Road, i-au azvârlit măciuca şi totuşi îl vezi aici.

Ochii lui Wu-Peng străluciră prin sticlele ochelarilor.

— Da. A căzut cu bambusul între picioare, dar s'a ridicat cu el în mână. Avea la dânsul revolverul de care nu se desparte niciodată şi totuşi n'a vrut să tragă, ca să nu facă sgomot. E un câine, care muşcă mai mult decât latră. Şi-a deschis drum numai cu lovituri de baston.

— Te avertizez — găsii eu de cuviinţă să spun, fiindcă mi se părea contrazicătoare presupusa mea ferocitate, — că nu caut pe Li-Hong cu scopul de a-i face vreun rău.

— Asta nu-l interesează pe Wu-Peng. Lui îi e tot una dacă-l cauţi să-i oferi o comoară, sau dacă-l cauţi să-i sbori creerii, asigură convins Cifuentes.

Şi continuă, adresându-se lui Wu-Peng:

— Ceeace te interesează pe tine, este să ştii că dacă-l cauţi pe Li-Hong, vei fi bine plătit. Şi că dacă nu-l cauţi, sau faci ceva pentru a împiedica să fie găsit... Ei bine,

acum ştii de ce-i în stare prietenul meu. Ai putea cere informaţii dela cei cari l-au atacat azi-noapte.

Cifuentes tăcu, însă Wu-Peng nu răspunse imediat. Aştepta, par'că, să i se mai spună ceva. In sârşit, se hotărî să ia cuvântul:

— Ştie cineva că domnul caută pe Li-Hong?

— Nu; nu cred — zisei eu.

— De ce întrebi? — i se adresă Cifuentes.

In loc să răspundă, Wu-Peng puse o altă întrebare:

— Are domnul duşmani pe-aici?

— Da de unde! N'am nici un duşman.

— Dar pentru ce întrebi toate astea? repetă Cifuentes.

— Pentru cele întâmplate azi-noapte — răspunse Wu-Peng.

L-aş fi întrebat eu la rându-mi, însă mi-o luă înainte compatriotul meu.

— Nu; să nu ne încurcăm în mistere; să nu ne facem închipuiri. Intâmplarea de azi-noapte e altă chestie. Azi-noapte l-au atacat câţiva borfaşi, dintre cei cari mişună în acest oraş blestemat. L-au atacat ca să-l asasineze şi jefuiască, pur şi simplu. Nu puteau nici să-l cunoască, nici să ştie ce căuta pe acolo, pe unde erau ei tupilaţi. Chestia de azi noapte n'are nici o legătură cu chestia de azi.

Cifuentes avea dreptate. Totuşi, ce bănuială să fi avut Wu-Peng?... Aş fi vrut să-i cer să se explice. Ce voia să zică cu prima întrebare? A doua... era o prostie..... Sau o abilitate. Deocamdată eu n'aveam şi nu puteam să am duşmani în China, şi Wu-Peng înţelegea bine

lucrul acesta. In schimb, Wu-Peng credea că poate fi cineva interesat ca eu să nu dau de urma lui Li-Hong. Așa pusă chestiunea, mi se păru și mie posibilă. Ar fi trebuit să ne interesăm. Insă, Wu-Peng începuse deja să vorbească concret despre dispariția lui Li-Hong și cum Cifuentes opiniase că nu trebuie să ne facem închipuiri,.... tăcui și ascultai.

Wu-Peng cunoștea pe Li-Hong de mai mult timp. Nu era prieten cu el, dar îl cunoștea bine. Era înscris la consulat, ca spaniol naturalizat, încă dinainte de a fi intrat Wu-Peng la cancelariat. Mai târziu, după ce Wu-Peng își luase postul în primire, Li-Hong recursese la protecția consulară pentru a i se rezolva niște dificultăți vamale. Lucruri simple, de mică importanță, fiindcă Li-Hong nu era omul afacerilor complicate, nici nu ducea viață pe picior mare. Or, dacă trăia astfel și făcea astfel de afaceri, el și le aranja singur, fără să ceară intervenția consulatului patriei sale adoptive. Ca atare, întâlnise pe Li-Hong foarte rar, și discutaseră prea puțin.

Când primiseră la consulat cererea de informații asupra lui Li-Hong, Wu-Peng nu mai știa nimic, de mult, despre el. Trimisese să ceară informații la depozitele de lângă vamă, unde știa că Li-Hong avea un magazin: dar i se răspunse că magazinul era închis de mult și că stăpânul nu mai dăduse pe acolo. Și atunci, Wu-Peng telegrafiase singurul răspuns care se putea da: comerciantul dispăruse.

— Comerciantul, — obiectai eu — da; dar persoana?

Wu-Peng păru că nu mă înţelege.

— Natural! Când un om îşi închide localul comerţului său şi nu mai dă pe acolo, dispare ca ocupant al localului, ca negustor; atâta tot. Dar el, persoana lui, există încă, liber şi sănătos, sechestrat ori arestat, sau internat într'un spital. Or, dacă a murit, trebuia să fie înmormântat undeva, căci un cadavru chiar, nu dispare, aşa, cu una cu două.

Wu-Peng zâmbi la auzul declaraţiei mele, ca şi când aşi fi spus o simplă glumă. Il avertizai însă, că vorbeam foarte serios şi că n'aveam poftă de glume. Iar Cifuentes, furios, întări avertismentul, izbind cu pumnul în masă.

— Desigur. Trebuia să fi pus să-l caute în tot oraşul. Trăia poate, închis în magazinul din port? Cu siguranţă că nu. Trebuia să vă interesaţi unde locuieşte şi să vă informaţi acolo. Şi eu, care spusesem prietenului meu că eşti un om de ispravă!.... Eşti un imbecil!

Imbecil, nu nu-l prea credeam pe Wu-Peng. Mai de grabă îl credeam şarlatan decât găgăuţă.

De altfel, el se grăbi să se scuze. Nu putuse presupune că cererea casei Bofill şi Vendrell ieşea din cadrul comercial. Dar acum, când ştia că chestiunea era mult mai gravă decât păruse, — remarcă gravitatea afacerii, — avea să pună în acţiune toate mijloacele de cari dispunea. Avea să se intereseze de domiciliul lui Li-Hong, întrebând personal la depozitele din port. Şi tot personal avea să înceapă cercetări chiar în după amiaza acelei zile.

— Nu te deranja dumneata — îl întrerupsei

— mă voiu duce eu, şi chiar acum.

Rămase perplex, însă numai o clipă.

— Viu şi eu cu d-voastră.

— Perfect. Du-te atunci de spune consulului. Eu te aştept aici.

Se codi din nou, însă, tot numai o clipă. Nu; nu se mai ducea să spună şi consulului. Ar fi putut să-l reţină. Era mai bine să-l avizeze Cifuentes, după plecarea noastră.

Imi dădui seama că ţinea morţiş să nu fac singur cercetările. Sau că nu voia să-mi dea timp să mă sfătuiesc cu Cifuentes. Totuşi, mă prefăcui că nu bănuesc nimic.

— Să mergem, deci.

In pragul uşii, Cifuentes mă avertiză:

— Vezi să nu uiţi unde ţi-am spus să ţii mâna dreaptă şi ce ai de făcut cu ea.

Nu; n'aveam să uit. Şi din acel moment, mâna mea dreaptă mângâie tot timpul revolverul, în fundul buzunarului, hotărât să trântesc un glonte în tâmplele primului chinez care mi s'ar fi părut suspect. Şi acela era chiar veşnic surâzândul şi reverenţiosul Wu-Peng.

XI

Nu era nevoie să omor pe Wu-Peng în cursul acelei expediţiuni, lungă şi obositoare, dar liniştită şi sigură. Şi, nici, terminând-o, nu putui să-i reproşez ceva. Bine-înţeles că cercetările nu dădură nici un rezultat. Insă dacă aş fi învinovăţit pe Wu-Peng de nereuşită,

ar fi însemnat să-i fac o nedreptate strigătoare la cer.

Pornirăm pe drumul cel mai scurt, care, deşi eu nu cunoşteam oraşul — înţelegeam că trebuie să fi fost pe dreapta fluviului şi ajunserăm la întrepozitele vechi ale vămii, fără ca Wu-Peng să fi vorbit cu cineva. Acolo se opri să întrebe un poliţist în uniformă, care era magazinul lui Li-Hong: însă, pusese întrebarea în englezeşte, limbă pe care putea bănui că o înţeleg şi eu. Arătându-ni-se localul, mă conduse până acolo şi-mi arătă uşa încuiată. Mormane de praf şi pânze de păianjen peste tot, indicau că nimeni nu intrase de mult timp în magazin.

Ii spusei că ar trebui să întrebăm pe patronii magazinelor vecine şi el se îndreptă, nu spre cel din dreapta, care aparţinea unui chinez, ci spre cel din stânga, care aparţinea unui european. Vorbi şi cu acesta tot în englezeşte, aşa că auzii direct că nu cunoştea domiciliul lui Li-Hong, dar că putea să ne dea adresa proprietarului, care trebuia să ştie unde locuesc chiriaşii lui. „Mister Wood, 12, Kringping Road" zise negustorul. Şi „12 Kringping Road" spuse şi Wu-Peng şoferului, când ne urcarăm într'un taxi. Când automobilul stopă întrebă de Mister Wood.

Ne văzurăm în faţa unui american distins, numai francheţă şi optimism. Cunoştea pe Li-Hong, căruia în adevăr îi închiriase una din prăvăliile sale. Ii ştia domiciliul, cum de nul în concesiunea franceză, într'o căsuţă frumuşică, în faţa canalului. Strada nu avea nume şi nici

casa număr, fiindcă partea aceea corespundea zonei mixte, pe care francezii încă n'au urbanizat-o şi pe care urmau s'o ia în primire chinezii. Se putea găsi însă uşor. Era chiar la extremitatea străzii „Marteau" şi dacă întrebam acolo....

Ii mulţumii pentru preţioasele informaţii, spunându-i că-l căutam pe Li-Hong şi că îmi era teamă că n'am să-l găsesc. Ii spusei că magazinul îi era închis. El nu ştia nimic.

— Poate că e în voiaj — zise el. Călătoreşte mult. Sau, poate că nu vrea să mai lucreze. Li-Hong este bogat şi se poate odihni cât îi place.

— Aşa dar nu vi se pare curioasă dispariţia lui?

— Dispariţia lui? Dar, poate că-i acasă. Şi-apoi, cum mi-a plătit chiria pe tot anul...

Lăsarăm pe yankeul pe care nu-l preocupa absenţa lui Li-Hong şi care nu s'ar fi ocupat de ea.... până la finele anului şi ne îndreptarăm spre adresa indicată. Ajungând în „rue Marteau", dădui câteva indicaţiuni şoferului; apoi intrarăm pe jos într'un labirint de stradele, orientându-ne după informaţiunile ce culegea Wu-Peng. Găsirăm, însfârşit, şi casa lui Li-Hong.

Da, aici era casa lui şi femeia aceea care ne privea, era soţia lui; Li-Hong, însă, lipsea. Informaţiile le lua Wu-Peng în chinezeşte şi mi le traduse în spanioleşte; nici eu nu le-aş fi putut lua altfel şi nici traducerea n'ar fi putut însemna altceva. Doamna Li-Hong şi servitorii săi nu cunoşteau decât

limba maternă şi-mi dovedeau cu documente ceeace spuneau. Imi predară, adică, scrisorile firmei Bofill şi Vendrell, cari sosiseră după dispariţia destinatarului şi cari nu fuseseră deschise.

Soţia lui Li-Hong nu ştia ce să creadă despre bărbatul său. Plecase într'una din călătoriile sale obişnuite şi nu se mai înapoiase. Cu siguranţă că murise, fiindcă altfel, s'ar fi înapoiat, sau, cel puţin, ar fi scris. De altfel, nici servitorii cari îl însoţeau nu se înapoiaseră şi nici nu trimiseseră vreo veste. Ea credea că nefericiţii intraseră pe teritoriul care formează teatrul de luptă al războiului şi muriseră acolo. In ţara secătuită de campanii militare şi de lupte civile, se întâmplau foarte des asemenea cazuri. Cât despre cadavre... In China nu se ridică cadavrele celor căzuţi în luptă. Iar dacă le ridică cineva, o face pentru ca să le mănânce, fiindcă prin regiunile acelea devastate de război şi de revoluţii, foamea bântuie cu mai multă putere decât are omul ca să-i reziste. Din Li-Hong, cu siguranţă că nu mai rămăseseră nici oasele.

Soţia lui — văduva lui, s'ar putea zice mai bine, — habar n'avea despre afacerile pe cari le făcea corespondentul nostru. Ea nu le-ar fi putut continua, fiindcă nu se pricepea, iar rude, cărora să le încredinţeze conducerea afacerilor, nu avea. Deaceea lăsase totul aşa cum rămăsese la plecarea lui Li-Hong şi aşa aveau să rămână până la înapoierea lui. Insă, după cum era de prevăzut, el n'avea să se mai

înapoieze şi avea să fie declarat mort, din oficiu, lichidându-i-se succesiunea. Ea, totuşi, aştepta... spera.....

— Doriţi să mai întrebaţi ceva? — îmi zise Wu-Peng.

Ridicai din umeri drept orice răspuns.

— Atunci, putem pleca.

Plecarăm. Luarăm fiecare câte un richo şi mergând, eu înainte şi el după mine, ne înapoiarăm în oraş. Rămăsei la Majestic hotel, în faţa căruia mă despărţii de Wu-Peng, care se ducea la consulat. Şi mă despărţii de el cu afecţiune, mulţumindu-i pentru osteneală şi promiţându-i un cadou frumos. Bănuielile pe cari le avusesem contra lui, fuseseră neîntemeiate.

Da, absolut neîntemeiate. Wu-Peng mă ajutase foarte corect, tot timpul cercetărilor mele. Doar felul cum îl primise soţia lui Li-Hong... mi se păruse prea afabil.... par'că ar fi fost vorba de o persoană cunoscută, sau chiar intimă. Dar... ce ştiam eu despre curtoazia chinezească?... La fel în ce priveşte pe aceea care se considera deja văduvă. E drept că mi se păruse mai mult surprinsă, neliniştită, decât nenorocită, văzând interesul pe care-l purtam nefericitului ei soţ. Dar, puteam eu să interpretez sentimentele unei femei atât de străine de rasa noastră, numai după gesturi şi atitudine?... Suspiciuni excesive!

Acelaş lucru cu bănuiala pe care o avusesem că Wu-Peng credea pe cineva interesat ca eu să nu găsesc pe Li-Hong; — bănuială

care mă adusese în stare să premeditez un asasinat chiar. Şi acelaş lucru cu halucinaţia că nu voia să mă lase să fac singur cercetările la vamă şi că de aceea nu se mai urcase la consulat ca să spună consulului că pleacă cu mine. Nu, nu; prima întrebare, când se interesase de atentatul comis asupra-mi, era o prostie ca şi cealaltă pe care o făcuse în continuare când mă întrebase dacă am duşmani în China. Aceasta din urmă, cel puţin, era o prostie şi jumătate. Prin graba lui de a mă însoţi, nu arăta decât dorinţa de a mă servi, spre a câştiga premiul şi spre a scăpa de bătaia pe care i-o promisese Cifuentes în numele meu.

E adevărat că la început, când casa Boffil şi Vendrell ceruse informaţii, cancelarul, ca locţiitor al consulului, nu făcuse cercetări destul de serioase şi amănunţite, aşa cum ar fi trebuit să facă. Insă, este oare posibil să încriminezi neglijenţa unui funcţionar subaltern, căruia superiorii îi servesc cel mai degradant exemplu de părăsire de post?... Şi-apoi, Wu-Peng putea să creadă, după cum spusese chiar el, scuzându-se, că era vorba de o simplă cerere de informaţii comerciale.

Aşa că din toată afacerea asta, nu reeşea decât un singur lucru: că prima parte a misiunii pe care mi-o încredinţaseră şefii mei, devenise imposibilă: găsirea lui Li-Hong şi convingerea lui să continue afacerile. Li-Hong era mort, mai mult decât mort, digerat; digerat de lupi, sau de vulturi, sau de oa-

menii aceia, pe cari oroarea foamei îi face să-şi dispute hrana bestiilor necrofage.

In ceeace priveşte partea a doua a misiunii mele, devenise şi aceasta imposibilă: să cercetez cu ce negustori avea Li-Hong legături şi să le ofer eu direct produsele noastre.... Era clar că Li-Hong nu făcea comerţ pe piaţa Shanghaiului, ci în oraşele din împrejurimi şi chiar în interiorul ţării. Şi văzusem ce însemna să te hazardezi pe acolo.

Ca să întreprinzi o afacere, înfruntând moartea la fiecare pas, mi se părea absurd. China este o ţară colosală, mai întinsă decât toată Europa şi cu o populaţie de două ori mai mare. A căuta într'un asemenea teritoriu şi prin atâta lume, clientela pe care o avusese un chinez nomad, şi a o reface, eu, un străin, mi se păru, de asemenea, că era ceva care întrecea puterile omeneşti. Şi-apoi, cât timp şi câţi bani ar fi costat o asemenea întreprindere?... Imposibil, imposibil.

Să fi încercat să ofer produsele noastre magazinelor din Shanghai? Hm! Shanghaiul era un adevărat centru al comerţului mondial şi era aprovizionat de cele mai mari industrii engleze, franceze şi americane. Ele învinseseră totdeauna industria barceloneză şi ar fi învins-o şi de data asta. Incercarea ar fi fost zadarnică.

Misiunea mea devenise, deci, imposibilă în întregime. Trebuia să mă reîntorc în Spania şi cât mai repede încă, pentru a nu majora fără nici un rost cheltuielile casei. Aceasta era hotărârea la care ajunsesem, meditând

singur în camera mea. Nu ieşii, însă, din ea, înainte de a fi revocat tot ce hotărâsem.

Se deschise uşa şi un boy mă întrebă într'o englezească pitorească:

— Să vezi tu vrei un chinez?

XII

Dacă voiam să văd un chinez?... Pentru ce?... Şi-apoi, ce chinez să mai fi fost şi acela?

— Ce chinez? — întrebai.

— Un chinez care vrea să vadă cu tine.

Un chinez care voia să mă vadă pe mine?... Cine putea să fie? Wu-Peng, fără îndoială. Dar... abia ne despărţisem.... Totuşi, dintre cei cinci ori şase sute de milioane de chinezi câţi există, Wu-Peng era singurul care mă cunoştea.

El trebuia să fie.

Este chinezul cu care am venit eu mai înainte?

— Chinezul care venit cu tine, nu. Chinez care venit după tine.

Drace! Un chinez care venise după mine, deci care mă urmărise... Asta era grav. Dar în orice caz, mai puţin grav ca reîntoarcerea în Spania după un drum atât de lung şi atât de inutil... Mai bine mort, decât cu ruşinea aceea pe frunte! Eram sigur că cel care mă căuta, era unul din asasinii care-mi aruncaseră bambusul în noaptea trecută.

— Şi unde-i chinezul?

Băiatul îmi arătă spre coridor, zicând:

— Acolo.

Şi adăugă ca pentru a se scuza că-l lăsase să între în hotel:

— Spus că tu vrei să vezi la el.

Oricum, spusese adevărul. Da, voiam să-l văd. Ii spusei să-l introducă.

Chinezul intră în camera mea. Dacă nu era chiar unul din cei cari aruncă bambusul, nici mult nu-i lipsea. Avea o înfăţişare aşa de fioroasă, cum numai în vis se poate vedea. Ce voia dela mine această corcitură de criminal şi de cerşetor? Nu zicea nimic; însă se uita când la boy, când la uşă. Inţelesei că voia să rămână singur cu mine.

— Du-te! — zisei boy-ului.

Şi cum ieşi pe uşă băiatul, vizitatorul meu începu să vorbească.

Vorbea, sau mai precis huruia, ca o moară. Pentru mine, însă, era tot una dacă ar fi tăcut, chitic. Ce limbă fantastică era aceea? Rostogolea cuvinte după cuvinte şi din tot amestecul acela, unele mi se părură cunoscute, altele, cari, probabil, făceau legătura între ele, exotice de tot. Iar totalul lor, absolut de neînţeles.

Bănuii că limbajul acela trebuia să fie *pidjin*, o combinaţie de engleză, portugheză şi chineză, pe care o folosesc hamalii din porturile chinezeşti, spre a se înţelege cu străinii. Spre a se înţelege?... Mă silii să văd dacă nu izbuteam şi eu.

Şi deodată, din hărmălaia aceea de cuvinte

tot mai încâlcite, ţâşni un nume clar. Atât de clar, că mă lumină ca un reflector în bezna nopţii: Li-Hong.

— Li-Hong? — întrebai eu în culmea entuziasmului şi a curiozităţii.

Pe faţa oribilă a chinezului înflori un surâs care o făcu şi mai oribilă încă. Eu, însă, găsii surâsul încântător, iar faţa schimonosită şi mai mult de surâs, mi se păru foarte simpatică. Speranţa mi se înfăţişa sub apariţia unui monstru. Dar mi se înfăţişa!

— Li-Hong? — repetai eu întrebarea.

Drept răspuns, obţinui un nou potop de cuvinte, din cari nu înţelesei decât afirmaţiunea *yes*. Cu toate acestea înţelegeam destul. Imi spunea ceva în legătură cu Li-Hong, afacerea care mă interesa mai mult decât orice pe lume.

Dar, ce-mi spunea?... Trebuia să ştiu; şi încă, numaidecât. Simţeam că mor de nerăbdare.

Sunai pe boy. Acesta veni imediat. Dar vizitatorul meu amuţi, cum îl zări. Probabil că nu voia să vorbească în faţa servitorului.

Şi totuşi, trebuia să ştiu...

— Intreabă-l — mă adresei eu boy-ului — dacă persoana despre care este vorba, trăeşte.

Puse o întrebare în chinezeşte şi în aceiaşi limbă obţinu un răspuns, pe care se grăbi să mi-l comunice.

— Spune trăeşte.

— Atunci, spune-i să mă aştepte aci. Înţelegi?... Spune-i că mă duc să caut pe ci-

neva care îl înțelege. Un prieten, pricepi?.. Să nu plece; mă reîntorc imediat.

Scosei o bancnotă de zece dolari și o întinsei vizitatorului. Spusei băiatului să nu-l lase să plece. Și mă pregătii să alerg în oraș.

Tocmai pusesem mâna pe clanța ușii, când auzii pe boy, după ce schimbase câteva cuvinte cu vizitatorul, că-mi spune:

— Nu aduceți tu pe Wu-Peng.

Natural. Wu-Peng confirmase afirmațiile soției lui Li-Hong. Și acelea erau false. Wu-Peng mă înșelase deci.

— Nu, nu; nu aduc pe Wu-Peng.

Eșii din cameră și din hotel. Luai un automobil și ajunsei la biroul lui Cifuentes. Nu era acolo. Se dusese la un bar apropiat să-și ia lunch-ul. Intrebai unde era acel local și după câteva minute, intrai în el, ca o furtună.

Omul meu era acolo infulecând o omletă cu șuncă.

— Știu deja — îmi strigă el înainte de a ajunge la masa lui. Mi-a spus Wu-Peng.

— Nu știi nimic. Iar Wu-Peng este o canalie.

— Am să-i rup picioarele.

Asta mă bucură. Angajat în luptă, mi se păru natural să-i rupem ceva lui Wu-Peng. Mai înainte, însă, trebuia să știm până la ce punct era vinovat, pentru a stabili precis ce-i rupem: picioarele, coastele, sau chiar gâtul.

— Deocamdată nu-i vorba de asta. Acum e vorba de ce mâncăm — insinuă Cifuentes.

— Dumneata ai mâncat?

Nu; nu mâncasem şi nici n'aveam de gând. Eu voiam să mă însoţească imediat.

— Dumneata te poţi înţelege în *pidjin*? — îl întrebai.

— Pidjin-ul nu-l înţelege nimeni. Nici cei cari îl vorbesc! E un jargon în care te înţelegi pe jumătate. Dacă vrei să te înţelegi ca lumea, trebuie să renunţi la pidjin.

— Dar chinezeşte ştii?

— Eu nu; dar ştie Crespo la perfecţie.

— Crespo ştie?

— Cum să nu ştie, dacă e chinez....

— Ascultă Cifuentes, vorbesc serios.

— Serios vorbesc şi eu, dragă Garcia. Crespo e născut în China şi a fost alăptat de o doică chineză. Ea l-a învăţat chinezeşte înainte de a-l învăţa părinţii spanioleşte Şi pe urmă, servitorii, copiii de pe stradă..... Ştie tot aşa de bine chinezeşte ca şi Confucius care va să vie din morţi.

— Atunci, să căutăm imediat pe Crespo.

— Dar ce este? Ce s'a întâmplat?

— Am să-ţi explic pe drum.

Inghiţi o ultimă bucată de şuncă, dădu pe gât un pahar de vin şi se ridică dela masă, dedicând un suspin trist resturilor prânzului. Il consolai, făgăduindu-i o cină împărătească.

In drum, spre casa lui Crespo, îi explicai cele întâmplate, pentru a înţelege de ce eram aşa de grăbit. Dacă chinezul, obosit de atâta aşteptare, sau temându-se de vre-un pericol, ar fi plecat?.....

— Obosit de aşteptare?... Ha, ha! Un chi-

nez nu oboseşte niciodată aşteptând. Mi-e teamă să nu fi plecat de frică, fiindcă chinezii sunt mai fricoşi ca iepurii. Dar, de ce nu l-ai încuiat?.....

— Unde era să-l încui?

— Ori-unde. In dulap. Nu sunt dulapuri în odaia d-tale? Şi dacă nu sunt,... în cufăr.

— Dar.....

— Ce dar, nici un dar! Nu ştii cum să te porţi cu chinezii.

E adevărat că nu ştiam... încă. Dar aveam să învăţ şi chiar să excelez în arta asta. După cum se vede, îmi găsisem un bun profesor în Cifuentes şi dispoziţie spre învăţătură, aveam destulă. Ca probă, este că faţă de pericolul de a-mi fi scăpat vizitatorul, găsii excelentă ideia de a închide un chinez într'un dulap, sau, chiar într'un cufăr. De ce n'o făcusem? La a doua ocazie, însă....

Intre timp ajunserăm la Crespo. Il găsirăm terminându-şi dejunul, aşa că nu avurăm nici o dificultate ca să ne însoţească imediat. Şi pornirăm spre Majestic, precipitându-ne în camera mea, unde misteriosul chinez se mai găsea încă, în tovărăşia şi paza boy-ului.

Incuiarăm uşa după ce îndepărtarăm pe boy şi Crespo începu interogatoriul, în limba lui Confucius, pe care se vedea — după întrebările la cari primea răspunsuri hotărâte — că o poseda aşa cum mă asigurase Cifuentes.

Dialogul dură destul, la început, şi pe urmă se transformă într'un monolog care dură mai mult. Chinezul începuse să huruie iarăşi. Nerăbdarea mea ajunsese la culme.

— Dar ce spune?

— Aşteaptă — răspunse Crespo.

Aşteptai, în timp ce chinezul vorbea mereu. In sfârşit tăcu tocmai în momentul când credeam că aveam să mor de curiozitate şi de nelinişte. Veni rândul lui Crespo să vorbească şi vorbi spaniolește, adresându-mi-se:

— Spune multe lucruri.

— La dracu, asta am văzut şi eu! Dar, ce spune anume? Trăeşte Li-Hong, în adevăr?

— Da, trăeşte.

— Şi unde anume?

— E prins şi sechestrat.

— De cine?

— Uite ce este: dacă crezi şi dumneata, eu zic că e mai bine să repet tot ce mi-a povestit omul acesta şi aşa cum mi-a povestit el.

Avea dreptate; era mai bine. Cifuentes fu şi el de aceiaşi părere şi-i spuse s'o ia dela început şi cu metodă. Ii puse, însă, şi o întrebare, care se vedea că-l ardea mai mult.

— Din ceeace ţi-a spus omul acesta, reiese că Wu-Peng ne-a înşelat?

— Hotărât că da.

— Foarte bine; eu mă însărcinez să-l fac să-i piară pofta de a mai înşela pe cineva de aci înainte.

Şi Crespo se oferi să dea ajutor prietenului său la un lucru aşa de plăcut. Găsii că era cazul să mă alătur şi eu ofertei lui, ceeace şi făcui de îndată. Dar, revenind la Li-Hong, care ne interesa mai mult ca orice.....

— Inainte de toate — zise Crespo — omul

acesta trebuie să plece, fiindcă absența lui îndelungată i-ar putea fi neplăcută. I-ai dat ceva bani?

— Zece dolari.

— Foarte bine. Mai dă-i zece, asta îl va stimula.....

Făcui cum zicea.

— Și acum, — urmă Crespo — pot să-i promit și alți bani, pentru un obiect care va confirma spusele lui și care ne va fi de folos pentru ceeace va trebui să mai facem?

— Promite-i cât vrei.

— O sută de dolari?

— Dacă merită atâta.

— E drept că pentru el este o avere; însă își riscă pâinea și chiar și pielea.

— Promite-i, deci.

Și Crespo vorbi chinezului, după care acesta îndoindu-se până la pământ, salută și plecă grăbit. Acum Crespo putea să ne povestească liniștit....

XIII

— Ei bine, da; Li-Hong se află sechestrat. Plecase într'una din călătoriile lui de afaceri, spre sud, și comisese imprudența de a trece prin locuri pe unde se desfășurau operațiunile de război.

— Iartă-mă că te întrerup, însă vreau să-mi dau bine seama. Războiul este în partea de sud. Spre Canton, nu-i așa?

Asta este unul. Unul din războaiele în curs.

— Cum, sunt mai multe?...

— Ţi-am spus — interveni Cifuentes — că sunt vre-o şapte, opt.

— Cel puţin — adăugă Crespo. — Pe unul îl susţine Chang-So-Lin în Manciuria; pe altele guvernul din Peking contra generalilor Chang-Kai-Chek şi Feng-Yu-Siang; pe altul Yen-Si-Chang contra rebelilor lui Chang-Si... Şi mai ştiu eu care!..... Mă refer, însă, la războiul dus de naţionaliştii cantonezi, al republicanilor, cari până mai deunăzi au fost conduşi de Sun-Yat-Sen şi cari la moartea acestuia au trecut sub conducerea fiului şi văduvei lui.

Este vorba de armatele cari au intrat, de curând, în Amoy, în Fucheu şi cari se pregătesc acum să treacă dincolo de Yang-tse-kiang pentru a ocupa Nankinul; este vorba de trupele de cari se tem toţi că au să vină asupra Shanghaiului şi nu ştiu cum să facă să evite excesele în zona concesiunilor. Acesta este motivul pentru care ancorează escadra internaţională în mijlocul fluviului şi pentru care punctele strategice sunt apărate de forţele de debarcare, cum ai văzut dealtfel şi dumneata.

— Adică, suntem şi noi, albii, în pericol? — nu mă putui abţine de a întreba.

— Noi, nu. Ce avem noi cu ei! Şi ce au ei cu noi! — zise Cifuentes. — Republica din Canton luptă contra presupuşilor republicani şi conservatori credincioşi ai pseudo căzutului regim imperial, care dictează la Peking. Lupta

se dă între Chinezi. Bineînţeles, însă, că dacă se amestecă în lupte, pot să cadă şi albii ca şi galbenii, ca şi roşii, ca şi negrii, fiindcă gloanţele nu disting culorile. Un lucru, însă, este sigur: oricari din ei vor ocupa Shanghai-ul, vot trebui să facă acelaş lucru ca acei care-l ocupă azi. Să aibă grijă, adică, să nu producă neplăceri străinilor, spre a nu provoca o intervenţie care le-ar fi funestă. Nu; nu suntem ameninţaţi de nici un pericol.

— Îl ameninţă, în schimb, pe Li-Hong — observă Crespo, voind să se reîntoarcă la povestirea sa.

— Adevărat. Continuă, te rog.

— Bine. Aşa dar, Li-Hong se vârâse între armatele combatante, destul de periculoase, ca orice armată în timp de războiu, dar şi mai periculoase când ne gândim că ele luptă ca bandiţii.

— Cum, ca bandiţii?

— Da; ca tâlharii, constituiţi în bandă. Trăiesc din jafuri. Nici guvernul din Peking, nici comuna din Canton, nici dictatorul din Manciuria şi nici celelalte grupuri, cari duc războiul izolate, nu au fonduri cu cari să plătească trupele. Aşa încât, comandanţii armatelor pentru a-şi întreţine soldaţii şi pentru a se îmbogăţi ei înşişi, jefuesc oraşele şi satele pe unde trec. Fiecare corp de armată, fiecare divizie, fiecare regiment şi fiecare companie este o bandă de tâlhari. Se bat şi asasinează, în primul rând, pentru a fura.

— Şi trupele regulate?

— Trupe regulate nu există... Cel puţin,

așa cum sunt în restul lumii. Sunt simple gloate de tâlhari, cari își fac o meserie din războiu. Se unesc sau se despart, după cum le convine, dintr'un motiv sau altul. Ascultă de un șef, care la rându-i se pune sub ordinele unui general, sau unui guvern, când nu operează singur, pe cont propriu. Soldații chinezi sunt în realitate tâlhari constituiți în bandă: asasini și hoți. Iar războaiele ce frământă China, nu constituie nici mai mult, nici mai puțin, decât o stare de banditism.

— E posibil așa ceva?

— E așa cum auzi, — confirmă Cifuentes. — Nu ți-am spus și eu același lucru? In urma unei serii de revoluții s'a zdruncinat întreaga disciplină din armată. Până ce, la urmă, s'a ajuns ca din nobila datorie de ostaș, să se facă un mijloc de existență. Brigandaj curat, nimic altceva. Hoardă mongo'ică în toată splendoarea ei.

— Cu rafinamentele procurate de obiceiurile occidentale — adăogă Crespo.

— Mitraliere, tunuri... — zisei eu.

— Și trădarea, prefăcătoria..... Ai să vezi dumneata. Li-Hong a fost prins de o astfel de bandă și dacă mai e în viață, este, pentrucă banditii nu s'au mulțumit cu ceeace au găsit asupră-i. L-au închis și i-au cerut o enormă sumă de bani pentru a-i reda libertatea, amenințându-l cu moartea, în caz de refuz. Aceasta este situația în care se găsește Li-Hong și cât de curând el va fi spintecat, ciopârțit, ori mâncat de furnici.

— Ce tot spui?

— Da; acestea sunt torturile la cari supun chinezii pe cei condamnaţi la moarte. Agaţă pe nefericit de un arbore, îi leagă mâinile şi picioarele pe la spatele copacului şi îi deschid pântecele. Intestinele îi ies afară şi cad sub povara greutăţii, pe pământ.

— Taci, te rog.

— Ciopârţirea e şi mai dureroasă, şi mai grozavă. E tortura celor zece mii de bucăţi. Ea constă în tăierea corpului condamnatului în zece mii de bucăţele; se începe cu extremităţile, bineînţeles. După ce i se taie braţele şi picioarele, mai rămâne capul legat de trunchiu. Şi acesta din urmă este tăiat în fâşii de-alungul coastelor, pentruca până la urmă, inima şi măruntaiele să rămână intacte.

— Extraordinar!

— Dar, moartea prin furnici e şi mai grozavă. Prizonierul este legat bine, aşa ca să nu se poată mişca şi este aşezat pe un furnicar; pe unul din acele enorme muşuroaie de furnici roşii, plaga acelor câmpii mănoase de pe valea fluviului Albastru.... Şi-atâta tot. E părăsit acolo, pur şi simplu. Dacă se reîntoarce vreunul, după patru cinci zile, să vadă ce s'a întâmplat cu prizonierul, mai găseşte doar un schelet fără nici un pic de carne pe el. Furnicile îi mănâncă până şi măduva, pătrunzând prin toate cavităţile oaselor. Închipuieşte-ţi acum, cât trebuie să sufere un om, care este devorat, nu de un tigru, sau de un leu, din câteva înghiţituri, ci ros de mii de fălci minuscule zile întregi.

— E teribilă cruzimea orientalilor!

— Da; însă în cazul lui Li-Hong este ceva nu prea oriental, ci mai degrabă occidental. Prizonierul a trimis vorbă soției sale și celui mai intim dintre prietenii săi....

— E aceeași femeie pe care mi-a prezintat-o Wu-Peng?

— Și același serviabil Wu-Peng în persoană. Fiindcă el este prietenul cel mai intim al lui Li-Hong.... și al soției acestuia. In special al soției acestuia. Prizonierul le-a scris la amândoi, autorizându-i să vândă toată averea pentru a strânge suma necesară răscumpărării, preț cu care ar fi fost salvat dela moartea prin supliciu. Ei, însă, s'au înțeles să lase să expire termenul dat de sechestratori, fără să facă ceva. Astfel, Li-Hong are să fie omorât, iar ei vor împărți averea lui, sau o vor mânca împreună, fiindcă, probabil, occidentalizarea acestor chinezi a ajuns și la adulter.

— Cum, chinezii nu cunoșteau adulterul?

— De unde să-l cunoască! Femeia nu însemna nimic în China. Ea nu se cerea în căsătorie, ca la albi. Se cumpăra ori se fura. De-abia de curând au început și chinezoaicele să exercite drepturi femenine.

— Înșelându-și bărbații!

— Și părăsindu-și părinții!

— Iar cele mai emancipate îi părăsesc cu totul — adăogă Cifuentes. — Aici duc ideile de revendicare ale feminismului. N'ai auzit despre procesiunea femeilor goale, dela Canton?

— Nu.

— O! A fost ceva delicios. Acum câțiva ani, sovietele rusești reușiseră să împăneze repu-

blica chineză de Sud cu o mulţime de emisari. Comunismul prinsese rădăcini puternice. Femeile se simţiră şi ele convertite. Şi într'o zi, ieşiră în stradă, patru sau cinci mii de doamne şi domnişoare, femei căsătorite şi fete de familie, desbrăcate în pielea goală şi defilară aşa, sub cutele drapelelor şi placardelor pe cari se putea citi generoasa frază: „Suntem ale tuturora". Revoluţionarii sovietici trebuiră să împrăştie cu forţa pe manifestante, dându-şi şi ei seamă că aşa ceva era prea... sovietic.

— Ei bine, dar în ce ţară trăim?...

— În haotica China. Ţi-am mai spus. Şi iar ţi-am mai spus, că dacă ai vrea să te informezi asupra celor ce se petrec aici, mai înainte de a rezolva afacerea care te interesează, ţi-ar trebui luni de zile. Aşa că.... ar face mai bine Crespo, dacă şi-ar continua povestea.

— Nu mai este mult. Wu-Peng, văzând că d-ta ai venit hotărât să cauţi pe Li-Hong, şi-a pus în gând să te deruteze. Şi era aproape să reuşească. Cum d-ta nu înţelegi chinezeşte, el a putut, chiar în prezenţa dumitale, să previe pe soţia lui Li-Hong. D-tale ţi-a spus că el a murit. Iar ei i-a spus că dacă ai să mai vii pe acolo, să susţină acelaş lucru. Însă convorbirea aceasta a fost auzită şi de Tom-Fu.

— Chinezul care a venit să mă vadă?

— Exact. E un servitor al lui Li-Hong. El vrea să dejoace planurile stăpânei sale şi ale lui Wu-Peng. Zice că ţine prea mult la stăpânul lui; eu însă cred, mai degrabă, că vrea să se răsbune pe stăpână-sa, care probabil că îl tratează rău. Ştia că Li-Hong avea prieteni în

Spania, şi a înţeles că d-ta trebuie să fii unul dintre aceştia. După plecarea d-tale, te-a urmărit până la hotel, lucru nu prea greu, fiindcă din fericire, ai luat un richo, în loc să fi luat un automobil. S'a învârtit pe lângă hotel, s'a interesat ce cameră ocupai şi a convins pe boy să-l conducă la d-ta. Asta e tot.

— Dar dacă acest Tom-Fu e vreun escroc? — întrebai eu neamaiavând încredere în nici un chinez.

— Nu cred — răspunse Crespo. Pentru ce ar minţi?... Şi apoi, mi-a promis să ne aducă scrisoarea prin care banditii cer bani pentru răscumpărarea lui Li-Hong şi în care se spune unde trebuie depusă suma şi până la ce dată. Pentru scrisoarea aceasta am oferit lui Tom-Fu cei o sută de dolari, în numele d-tale.

— Dar, ţi-a spus ce sumă trebuie depusă pentru răscumpărare?

— Da; am uitat să-ţi spun. O sută cincizeci de mii de taleri; vreo şaptezeci de mii de dolari.

— Asta face cam o jumătate de milion de pesete.

— Exact — zise Cifuentes — cinci sute douăzeci şi cinci de mii de pesete. După schimbul *al pari*. Acum peseta e mai urcată. Dar, în sfârşit, atât cât ai spus d-ta, o jumătate milion de pesete.

Şi adăugă:

— Doar n'ai de gând să plăteşti?

Mă gândii un moment. Era imposibil. Oricât de mare ar fi fost interesul firmei Bofill şi Vendrell, ea n'ar fi putut plăti o sumă atât

de importantă. Şi-apoi, a o depune pe seama unor asemenea bandiţi, ar fi însemnat să se expună a rămâne cu suma plătită şi cu prizonierul neeliberat. Pe de altă parte, cine ar fi garantat că Li-Hong, odată liber, ar fi putut, ori ar fi acceptat, să restituie banii, cari reprezentau, poate, întreaga lui avere?.... Ca să fac eu răscumpărarea în contul casei ce reprezentam... de asta nici vorbă nu putea fi.

Totuşi, ceva puteam să fac. Le spusei prietenilor mei că aş putea reclama autorităţilor, cerând să elibereze pe prizonier. Avându-i urma, din documentul promis de Tom-Fu... Autorităţile erau obligate să...

— Cari autorităţi? — întrerupse Cifuentes. Autorităţile delegate aici şi asupra cărora ar putea influenţa reprezentanţa noastră consulară? Dar, consulul n'ar accepta în ruptul capului să facă ceva pentru un chinez. Şi chiar dacă ar accepta...

— Aşa este — zise Crespo. Ar fi inutil. Să reclami guvernului din Peking? Dar, ce poate face guvernul de Nord contra cantonezilor cari i-au declarat război? Cât despre guvernul din Canton, republica de Sud, nici nu este recunoscută de puterile străine. S'a opus, în primul rând, Anglia, care are tot interesul să considere pe cantonezi ca rebeli, spre a-şi putea extinde posesiunea dela Hong-Kong.

— In definitiv, chiar dacă ar fi posibilă o reclamaţie la guvernul din Canton, — complectă Cifuentes — nici atunci nu s'ar putea obţine vre-un rezultat. Pentrucă este foarte probabil ca Li-Hong să fie în mâinile unui şef

de bandă, care dacă sprijineşte guvernul, o face numai atâta timp cât îi convine Dacă ar simţi că acesta vrea să-i ia prada din mână, s'ar revolta numaidecât contra lui. Aşa că nu este altceva de făcut, decât să se depună suma cerută, ori să fie lăsat prizonierul la cheremul bandiţilor.

— Numai asta, da, — întări Crespo.

— Dar — mai zisei eu — n'ar putea fi obligată soţia lui Li-Hong să îndeplinească mandatul soţului ei, lichidându-i bunurile şi răscumpărându-l?

— Şi cum?

— Când ar simţi că se încearcă o asemenea acţiune, ar pune mâna pe bani şi ar fugi!

— In afară de asta, cine ar intenta o asemenea acţiune? Autorităţile însăşi pe cari le invoci d-ta — au tot interesul să împiedice orice trimiteri de bani pentru trupele din Sud.

— Hotărât. Fiindcă autorităţile din Shanghai aparţin guvernului de Nord.

— Dar, în sfârşit, ceva trebuie să facem — insistai eu cu încăpăţânare.

— Să-l schilodim pe Wu-Peng — decretă ca ultimă soluţie Cifuentes, revenind la ideia lui fixă.

Am mai arătat că ideia aceasta ajunsese să mi se pară şi mie foarte justă. Eram de părere, însă, că nu trebuia s'o punem în practică... pentru moment. Nu trebuia să arătăm că cunoaştem manoperile lui Wu-Peng. Din contra, trebuia să-i arătăm încredere şi mai departe, să-l facem să rămână în credinţa că ne-a înşelat. Aşa, nu ne-ar putea împiedica

demersurile, pe cari aveam să le facem în viitor.

— Cum, ai vre-un plan?

Nu aveam nici un plan, dar aveam să caut să-mi fac unul. Şi faţă de protestele prietenilor mei, cari găseau că orice sforţare e inutilă, mă prefăcui convins. Eram însă hotărît să nu renunţ. Deocamdată, trebuia să profităm de restul acelei după amieze, făcând o plimbare pe jos, după care eu intenţionam să le întorc invitaţia din noaptea trecută.

Eşirăm din aristocraticul Majestic Hotel şi ne îndreptarăm spre Jessfield Park, o grădină englezească cu arbuşti tunşi cu precizie şi cu ronduri de flori admirabil aranjate, unde, după cum anunţa un „avis" pe poartă, nu era permisă intrarea câinilor şi chinezilor, această ultimă dispoziţie părându-mi-se excelentă.

XIV

Minţeam atunci când spusesem lui Cifuentes şi lui Crespo că n'aveam nici un plan pentru a întreprinde răscumpărarea lui Li-Hong. Aveam eu un plan; însă, nu li-l mai spusesem, pentrucă eram sigur că aveau să mi-l scoată şi pe acela din cap cu argumentele lor. Fiindcă e drept, proectul meu era destul de primejdios. Despre asta m'am convins abia mai târziu. Totuşi, nevăzând nici o altă soluţie posibilă....

A fi pierdut pe Li-Hong, însemna ca fa-

brica noastră să piardă întreaga piaţă chineză. Moartea lui ar fi însemnat ruina firmei. Căci era imposibil să-l poată înlocui altcineva, iar piaţa chineză nu ar fi putut-o egala nici o alta.

Cât despre răscumpărarea captivului, cei cari ar fi trebuit s'o facă, nu voiau, iar în afară de ei, nimeni n'ar fi putut-o face. Orice intervenţie pe lângă soţia necredincioasă şi pe lângă falşul prieten, ar fi fost zadarnică. Iar o intervenţie pe lângă nişte autorităţi neputincioase, ar fi fost cel puţin inutilă. Nu mai rămânea decât acţiunea mea directă: să întreprind eu opera liberatorie. Mă gândisem să obţin o întrevedere cu cei cari ţineau închis pe Li-Hong, să le cer să-mi îngăduie să vorbesc cu el, şi să-l fac să-mi dea o procură spre a-i lichida averea. Şi înapoiat la Shanghai, să strâng banii necesari şi să-i trimit bandiţilor, cari ar fi redat libertatea lui Li-Hong.

Era absurd? Nu; nu era absurd. Toate acestea se puteau face. Era periculos? Asta da. Insă, nu chiar aşa de periculos cum părea la prima vedere. Banditii n'ar fi câştigat nimic dacă m'ar fi omorât pe mine, pe când dacă-mi respectau viaţa, ar fi putut câştiga preţul răscumpărărei lui Li-Hong, pe care l-ar fi pierdut, dacă m'ar fi ucis. Dacă ajungeam până la ei şi dacă reuşeam să le expun intenţia mea, ar fi veghiat ei însişi asupra siguranţei mele. De asta depindea totul.

Şi puteam să ajung acolo. Abatele Gonzàles avea mijloacele necesare. Mi-ar fi procurat o călăuză şi un interpret. Misionarii au mulţi chinezi convertiţi, cari-i servesc cu o credin-

ţă indestructibilă. Aş fi ceruţ unul dela fratele Juan.

Acesta era planul pe care-l concepusem, în timp ce Crespo şi Cifuentes mă asigurau că orice sforţare era zadarnică.

După o noapte întreagă de nesomn, planul meu era copt şi răscopt, iar dimineaţa eram hotărât să-l pun în aplicare. Dacă Tom-Fu revenea şi-mi aducea mesagiul banditilor...

Şi Tom-Fu reveni de cum se făcu ziuă. Simţii că mişcă ceva pe la uşa camerii mele şi înţelesei de ce era vorba. Sunai şi intră băiatul de serviciu.

— Eşti cu chinezul care a venit eri?

Imi răspunse afirmativ. Nu intraseră, fiindcă dormeam.

— Să intre — zisei.

După ce intră, Tom-Fu făcu semn boy-ului să plece.

Şi, odată rămaşi singuri, el scoase dintr'o mânecă o cârpă, în care învelise o bucată de hârtie de orez, pictată cu hieroglife. Nu mă îndoii că era mesagiul promis.

Scosei portofelul de sub divan, unde-l ţineam provizoriu, şi luând cinci bancnote de câte douăzeci de dolari, le pusei în mână lui Tom-Fu. După aceea chemai din nou pe boy şi-i spusei:

— Spune compatriotului tău că am să fac ce-mi cere şi să aştepte fără grijă întoarcerea stăpânului său.

Cei doi galbeni eşiră împreună, vorbind în limba lor. Eu sării imediat din pat şi mă îmbrăcai repede spre a pleca în căutarea misio-

narului. Jos, în comptoir, mă interesai de sediul augustinilor.

— Mânăstirea augustinilor?

Nu ştiau să fi existat o asemenea mânăstire în Shanghai.

— Dar augustinii nu au măcar o biserică?

Nu; nici biserică n'aveau. Toate bisericile erau ale jezuiţilor. Şi tot a acestora era şi singura mânăstire existentă în Shanghai. Funcţionarii se întrebară între ei dacă nu ştia careva despre aceşti „augustini" şi „fraţi". La urmă îmi dădură adresa unui oarecare abate Igartua. Alergai într'acolo şi găsii nişte adevărate biuroui, în felul băncilor sau agenţiilor. Căci misiunile catolice din orient sunt distribuite de Sfântul Scaun diferitelor ordine religioase, limitându-li-se fiecăreia raza de acţiune, pentru ca zelul evanghelizator să nu le ducă la neînţelegeri puţin pilduitoare. Astfel, Shanghaiul cade în circumscripţia jezuiţilor şi aceştia nu permit nici augustinilor, nici dominicanilor, nici altora să exercite sfânta misiune în circumscripţia lor.

Toate aceste comunităţi însă, au şi ele „procuraţiunile" lor, adică centre administrative, aşezate în oraşele cu regim exteritorial, cari oferă garanţii locuitorilor.

Intr'un astfel de local, puţin mânăstiresc, mă văzui cu abatele Gonzàles. Poate că într'o mânăstire aş fi avut mai puţin curaj să-i cer sprijinul într'o afacere absolut laică.

— Vin să vă rog să-mi faceţi un mare serviciu — îi spusei eu deschis.

— Şi anume?

— Mai întâi, traduceţi-mi ce scrie aici.

Îi întinsei hârtia primită dela Tom-Fu, pe care el o citi direct în spanioleşte: „In Peng-Tu, la negustorul Sing-Le, se vor preda o sută cincizeci de mii de taleri înaintea lunii a şasea, pentru viaţa şi libertatea lui Li-Hong. Fu-Yet-So". După aceea mă întrebă:

— Şi altceva?

— Acum să-mi spuneţi unde este Peng-Tu şi cine este Fu-Yet-So?

Ah! Şi cât mai avem până la luna a şasea? Asta în primul rând.

— Luna a şasea începe peste o lună şi jumătate. Peng-Tu, mi se pare că este la nord de Canton, între Canton şi Siangton. Cât despre Fu-Yet-So, n'am ideie cine ar putea fi; însă, după conţinutul scrisorii, presupun... Dar, te rog să-mi explici...

Îi explicai că, în adevăr, acest Fu-Yet-So trebuia să fie un scelerat. Şi adăugai că ţinea sechestrat pe un prieten al meu, corespondentul firmei noastre şi că intenţionam să tratez răscumpărarea lui. In scopul acesta îi solicitam sprijinul. Îl rugai să-mi dea sfaturile sale şi dacă era posibil, un interpret. Numai el mă putea servi. In el îmi puneam toate speranţele.

Imi răspunse afabil şi dispus să facă tot ce-i stătea în putere. Cât despre sfaturi... Primul pe care mi-l dădea, era să nu mă duc la Peng-Tu.

— Trebuie, domnule abate, e datoria mea să mă duc.

— Şi datoria mea este să te avertizez că rişti foarte mult. Insă, dacă crezi că eşti obligat să te duci...

Făcui un semn afirmativ.

— ..Ei bine, atunci, poţi să te bizui pe sprijinul meu.

— Vă mulţumesc din suflet.

— Mulţumirile, lui Dumnezeu. Şi când vrei să pleci?

— Cât mai degrabă. Mâine chiar.

— Atunci, să examinăm pe loc, situaţia. Trupele naţionaliste înaintează spre Shanghai şi avant-garda lor taie drumul spre Siangton. Prin urmare, e foarte periculos să mergi pe acolo. N'ai putea să reuşeşti. Ar trebui să mergi prin Canton. Te duci cu vaporul până la Hong-Kong şi de acolo, are să-ţi fie uşor să treci la Canton. Apoi îţi vei continua drumul pe la spatele armatelor, spre a evita pericolele mari.

— Vedeţi, domnule abate, numai cu aceste informaţiuni, mi-aţi şi făcut de-acum un mare serviciu. Eu nu ştiam...

— Totuşi, lucrurile astea ţi le-ar fi putut spune ori-cine. Însă nu oricine ar fi putut face ceeace voiu face eu. Îţi voi da o călăuză-interpret, care îţi va fi de folos ca să-ţi găseşti o gazdă.

— Mai mult decât ceream.

— Te va însoţi unul din tinerii, cari îşi fac noviciatul la noi. E chinez, aşa că îşi cunoaşte bine ţara, limba şi obiceiurile. A fost educat de profesori spanioli ai ordinului augustinilor, şi cunoaşte spaniola la perfecţie. Şi, în calitatea lui de creştin catolic, va fi bine primit în orice casă creştinească şi mai ales la reşedinţele catolice cari, cu toată prigoana şi cu toată persecuţia, se susţin încă.

— Îi plătesc cât îmi va cere.

— Nu cere nimic. Va face fapta aceasta, cum ar face o milostenie. Nu te duci doar, să ajuţi un prizonier? Dacă, totuşi, vrei să faci o ofrandă comunităţii...

Mă grăbii s'o promit. Bineînţeles, cu rezerva mintală că avea să fie în proporţie cu serviciul primit. Anticlericalismul meu nu-mi permitea să procedez altfel.

— Aş avea şi eu să-ţi cer două lucruri — continuă abatele.

— Şi două sute.

— Numai două.

— Spuneţi-le, vă rog.

— Primul este să ai grijă de novicele nostru.

— Nu i se va întâmpla nimic, atâta timp cât voiu fi eu în viaţă. Vor trebui să mă omoare pe mine, înainte de a se atinge de un fir de păr din capul lui.

— Al doilea se referă la d-ta. Ţi-aduci aminte ce ţi-am spus relativ la diavolii albi? Văd că abia ai sosit în China şi ai şi căpătat încrederea oarbă a aventurierilor cari vin aici. Nu eşti d-ta acela care spuneai că nici n'ai să te mişti din zona concesională a Shanghaiului, că ai să rămâi tot timpul sub protecţia tunurilor escadrei?... Şi acum... porneşti spre locuri pe unde fierbe războiul şi în scopul de a trata cu banditii! Ei bine, acum când ai curajul coloniştilor europeni, să nu te cobori până la viciile lor, nici până la cruzimile lor! Să nu fii şi d-ta un diavol alb! Nu te rog, ci te implor!

Imi adusei aminte că Cifuentes, mă prezentase lui Wu-Peng, drept un diavol alb. Şi mă gândii că eu însumi proectasem să mă port

cu el tot ca un diavol alb. Iar pentru ceilalți chinezi, cari m'ar fi înșelat, ori atacat, îmi pusesem în gând să fiu deasemenea un diavol alb. Ba, chiar tartorul diavolilor albi.

— Dacă mă atacă, mă apăr, zisei cu energie.

— Christos a spus că celui ce te lovește, să-i oferi și celălalt obraz. Nu voiu pretinde, însă, dela d-ta, un ateu, atâta bunătate. Apără-te, dar nu ataca. Și apărându-te chiar, nu face mai mult rău decât este suficient pentru a te pune la adăpost.

Promisei că am să mă port ca o creatură umană, în nici un caz ca un spirit infernal. Insă, promisiunea mea, nu mai fu atât de sinceră și de leală ca aceea pe care o făcusem înainte de a pune piciorul pe pământul chinezesc. Și totuși, mai curând decât aș fi crezut eu însumi promisei tocmai contrariul și încă foarte hotărât să mă țiu de cuvânt.

Fiindcă imediat ce mă despărții de fratele Juan, alergai să caut pe Cifuentes și pe Crespo, spre a le expune proiectul meu, în curs de realizare deja, și la care n'aș mai fi renunțat, orice mi-ar fi spus ei.

Și văzându-mă ferm hotărât să mă arunc în răzmerița chinezească, cei doi coloniști veterani, trebuiră să mă aprobe, grăbindu-se să-mi recomande că la cea mai puțin suspectă mișcare, trebuia să culc la pământ, pentru totdeauna, pe cel care ar fi făcut-o.

— Ochii în patru și mâna veșnic pe revolver — repeta Cifuentes. Dacă bănuești pe cineva, întâi termină cu el și numai după aceea cercetează dacă bănuelile îți erau fondate.

— Da; e cel mai bun lucru — interveni şi Crespo. Fiindcă se poate întâmpla ca bănuelile să-ţi fi fost juste.

Le promisei că aveam să folosesc sistemul acela atât de prevăzător.

XV

Fui nevoit să-mi amân plecarea cu patru zile, fiindcă nu voia să mă primească nici un vapor, din cauza chinezului pe care îl duceam cu mine. Vasele engleze, germane şi americane nu eliberează bilete la chinezi. Nici chiar între două porturi chineze şti. Se concretiza tot mai mult ideia pe care creerul meu o acceptase deja, că indivizii acestei rase nu trebuesc trataţi ca persoane.

Şi nu o spun cu referire la Antonio dela Iglesia, novicele ordinului augustinilor, desemnat de abatele Gonzàles ca să-mi servească de aghiotant. Acest chinez, botezat cu numele de Santoral şi dotat cu numele bisericesc de Antonio dela Iglesia, în onoarea convertirii sale, era fără doar şi poate un cetăţean cumsecade. Imi deveni simpatic din primul moment şi găsii nedreaptă măsura care-i interzicea accesul pe vapoarele ce plecau din Shanghai. Şi nu pentrucă o asemenea măsură m'ar fi prejudiciat. Cifuentes chiar mă avertizase să nu mă încred nici în acest chinez mai mult ca în ceilalţi; eu însă găseam injuste aceste bănuell.

Fiindcă, fratele Antonio făcea excepţie; el era

excepţia care confirmă regula. Şi regula era că chinezii nu merită să fie trataţi ca oamenii. Ca exemplu al regulii era caracuda de Wu-Peng.

Neavând ce face, mă hotărâi ca în cele patru zile, cât trebuia să mai aştept, să fac pe Wu-Peng să creadă că nu ştiam nimic de manoperile lui, savurând cu anticipaţie revanşa pe care aveam să mi-o iau, atunci când îl vor fi jupuit în contul meu, Crespo şi Cifuentes. Imi luai ziua bună dela consul, spunându-i că mă reîntorc în Spania, deoarece aflasem că Li-Hong murise. Eram sigur că consulul avea să-i comunice aceasta şi lui Wu-Peng. Pe de altă parte, lui Wu-Peng însuşi îi cerusem să mă conducă prin partea indigenă a oraşului, prefăcându-mă că vreau să văd tipuri şi costume pe cari n'aveam să le mai văd niciodată. Se înţelege dela sine că-l ţineam permanent sub traectoria revolverului, pe care-l strângeam în buzunar, hotărît să-i trântesc un glonte în cap.

Şi dacă nu i l-am trântit, a fost numai pentru a nu alarma pe complicea sa, soţia lui Li-Hong, care trebuia să continuie a rămâne în Shanghai, nu să fugă cu averea soţului. Nu că n'aş fi avut ocazie, sau că m'ar fi împiedecat scrupulele. Când mă gândeam că din cauza acelui urangutan ticălos, trebuia să îndur oboselile şi să înfrunt riscurile aventurii în care mă aruncam, îmi se crispa degetul pe trăgaciu. In sfârşit sosi şi momentul în care *Odine* pleca spre Hong-Kong. Compania franceză „Messageries Maritimes" admitea şi chinezi printre pasageri. Scăpai astfel de tentaţia de a ucide pe Wu-Peng, deşi nu-l iertai deloc.

— Dacă în timp de două luni, nu mă reîntorc, sau nu primiţi veşti bune dela mine, ucideţi-l ca pe un câine — mă adresai eu lui Cifuentes şi lui Crespo luându-mi rămas bun.

— Se va face — îmi promise Crespo.

Şi Cifuentes, vrând să fie şi mai amabil... cu mine, majoră promisiunea:

— Il vom tăia în zece mii de bucăţi, ca să simtă mai bine moartea.

Cu consolarea asta suavă, navigai în susul lui Yang-tse-Kiang timp de două ceasuri, după care vaporul intră în Tung-Hai, pe care plutirăm două zile întregi, până la intrarea pe canalul care desparte insula Hong-Kong de peninsula Kan-Lang. Debarcai pe cheiul portului apărat de digul Victoria şi în faţa căruia se varsă apele lui Chu-Kiang sau Fluviul Perlelor.

Insula Hong-Kong şi peninsula Kan-Lang unite printr'o imensă îngrămădire de sampane cari acopăr braţul de mare ce le separă, sunt o posesiune engleză, tot atât de puternică şi de sigură ca şi cele'alte dominionuri ale Engliterei, această mare acaparatoare şi puternică conservatoare de teritorii în cele cinci continente ale lumii.

Ştiam aceasta şi mă convinsei odată mai mult, trecând prin străzile oraşului, pe cari — spre deosebire de Shanghai — nu se vedea nici urmă din acele elementare mijloace de precauţiune cari se iau totdeauna pentru apărarea momentană a locurilor ameninţate de vreun atac, fie el chiar problematic: nici poziţiuni întărite, nici patrule.

Insă, ştiam tot atât de bine că pe acelaş fluviu care se varsă în golf, la o sută de kilometri în sus, se afla Canton, capitala Chinei naţionaliste, revoluţionare şi războinice, înarmată contra tuturor, periculoasă mai ales pentru străini, lucru pe care aveam să-l verific cât de curând.

Deabia instalat la Repulse Hotel, chemai la telefon pe un oarecare mister Haward, reprezentantul lui „Forteen Film" din Hong-Kong şi-i cerui o întrevedere. Cifuentes, colegul lui, îmi dăduse o recomandaţie. Mister Haward era un yankeu cu o educaiţe aleasă şi care, fără să mai aştepte să mă duc eu la el, veni el la mine, dându-mi astfel dovada cea mai sigură că-i făcea plăcere să mă servească. Şi, auzind că vreau să mă duc până la Canton, îmi spuse că aşa ceva se putea face, în adevăr, însă cu foarte mari şi multe dificultăţi.

— Totuşi, — obiectai eu — o persoană bine informată mi-a spus că de aici se poate merge uşor până la Canton.

— Se putea, e drept — răspunse el — însă, acum nu se mai poate aşa de uşor.

Şi-mi explică cum, în adevăr, existase un serviciu foarte bun de cale ferată dela Hong-Kong la Canton. Se făcea drumul în mai puţin de două ore cu expresul. Insă, întreprinderea respectivă fusese silită să-şi suspende activitatea din cauză că trenurile fuseseră atacate de bandiţi în mai multe rânduri, se furaseră mărfurile şi se sechestraseră călătorii. Motive destul de întemeiate, nu?

In afară de hotărârea aceasta particulară a

companiei mai era şi una oficială a guvernului: trebuiau împiedecate orice fel de comunicaţii cu cantonczii. Anglia bloca, de fapt, Republica de Sud, favorizând pe cea de Nord, căreia îi recunoscuse existenţa legală, în calitate de stat constituit.

Aşa că nu mă puteam duce la Canton cu trenul şi nici cu vre-un alt mijloc de locomoţiune nu m'ar fi lăsat să trec. Un automobil?.... In nici un caz nu a-şi fi găsit şoferul care să mă ducă, ştiută fiind pedeapsa care îl aştepta la înapoiere. Să fi trecut pe continent şi de-acolo să fi pornit pe jos?.... Era imposibil, fiindcă m'ar fi zărit grănicerii de pe litoral şi m'ar fi împuşcat, luându-mă drept un contrabandist, sau un spion. Pe uscat, era, deci, imposibilă o ieşire din Hong-Kong.

— Dar pe apă? — întrebai eu.

Interlocutorul meu tăcu un moment. Apoi, zise:

— E periculos.

— Periculos, de ce?

— Din cauza piraţilor.

Piraţi!.... Asta era culmea! Pungaşi, asasini, bandiţi... bine. Adică... rău; însă, de crezut. Dar piraţi.... asta era prea mult. Chiar pentru China! Căci, să mai existe piraţi în secolul al XX-lea....

— Spuneţi că sunt piraţi, pe aici?

Imi răspunse că, pe acolo, erau de când lumea. Acolo era ţara, sau mai exact apa, apele clasice ale piraţilor. Acolo, în golful Kuan-Chen, la vărsarea Chu-Kiangului, acolo domnise Ching-Yih, „suveranul mărilor", un pirat

chinez mai puternic decât chiar compatrioții și coreligionarii săi Li-Ma-Hong; acela care fusese pe punctul de a ne răpi nouă, Spaniolilor, insula Luzon și Cong-Sang, acela care deposedase pe Olandezi de insula Formosa. Ching-Yih, cu luntrile și sampanele lui, supranumite „viespile mării" pentru iuțeala și forța lor combativă, luptase toată viața contra dublei puteri a Imperiului Ceresc și a Companiei Indiilor. Murise de mult; însă, lăsase moștenitori, cari-i continuau activitatea și azi.

Deși toate acestea mi le spunea un nord-american, eu le ascultam ca și cum mi le-ar fi povestit un andaluz. Ba, îmi luai permisiunea chiar, să mă îndoiesc, cel puțin, în ceiace privea prezentul. Nu puteam să cred că succesorii lui Ching-Yih să fi continuat și azi...

— Dar bine, pot ei să atace cu aceste bărci primitive, un vapor modern?

— Nu; nu-l atacă. Insă, d-voastră nu vă puteți duce la Canton cu unul din acele vapoare moderne, pentru simplul motiv că serviciul fluvial ca și cel feroviar, a fost suspendat de blocada pe care o fac Englezii, Republicii de Sud. Așa că pentru a ajunge la Canton, ar trebui să luați un sampan sau un junco.

— Așa este — recunoscui eu.

— Dealtfel — insistă informatorul meu, — jignit probabil de îndoiala cu care îi primisem informațiile — atacă și vapoarele cu abur. Sunt numai câteva luni de când au atacat vaporul care face curse între Hong-Kong și Macao. Dacă nu mă înșel...

Tăcu brusc, meditând asupra unei idei ce-i venise deodată.

— La ce vă gândiţi? — întrebai.

Şi, cu toate că mă vindecasem complect de orice teamă, nu reuşii să-mi ascund emoţia, la auzul răspunsului:

— Mă gândesc că vaporul acela este chiar cel pe care trebue să-l luaţi d-voastră.

XVI

Intr'adevăr, acela era vaporul pe care trebuia să-l iau eu. Fiindcă era singurul vapor care mai ieşea din Hong-Kong în direcţia călătoriei mele. Mergea numai până la Macao, port situat pe malul fluviului Perlelor, veche colonie portugheză. Odată ajuns acolo, m'aşi fi văzut mai aproape de Canton şi cu mai multe şanse de a-mi continua drumul, fiindcă Portugalia nu rupsese relaţiile cu cantonezii, cum făcuse Anglia.

In Macao nu m'ar fi împiedicat ceeace mă împiedica în Hong-Kong.

Auzind cum stăteau lucrurile, mă hotării să iau vaporul acela şi cât mai repede chiar. Intrebai când pleacă şi mi se răspunse că în fiecare dimineaţă. Pleacă dimineaţa din Hong-Kong şi se înapoiază seara dela Macao. Pe mine, în tot cazul, nu mă interesa deloc înapoierea. Eu nu voiam să mă înapoiez, ci să mă duc. Aş fi plecat imediat. Ardeam de dorinţa de a vedea faţa chinezilor acela cu

care aveam să mă războiesc. Şi dacă între ei se găseau şi din aceia cari aparţineau ancestralei clase de piraţi, cu atât mai bine! Eram sătul de chinezi paşnici şi fricoşi, dar cari ştiau să înşele şi să asasineze.

Mă îmbarcai, deci, în dimineaţa următoare, pe vaporul care fusese asaltat de piraţi şi care mai păstra încă urmele loviturilor, cu cari îl garnisiseră. E drept că armatorul îi făcuse modificări cu scopul de a face să se uite întâmplarea, însă nu reuşise.

Pereţii vasului fuseseră blindaţi cu nişte plăci de oţel peste cari se întindea o reţea de sârmă ghimpată. Stâlpi groşi de fier legaţi cu lanţuri solide separau partea dinspre pupă, rezervată exclusiv călătorilor albi, de cealaltă parte a prorei, în care erau admişi şi indigenii. Tot aşa şi puntea de comandă, ghereta timonierului şi camerele maşinilor; fuseseră separate şi întărite. Şi toate meterezurile acestea, împreună cu urmele, de pe pereţi şi de pe uşi, astupate destul de prost, printr'o nouă vopsire, arătau că nu putuse fi vorba decât de piraţi.

Dar nu fuseseră piraţi propriu zişi. După cum îmi explică un tovarăş de drum, care făcuse şi el călătoria cu pricina întreruptă într'un mod atât de tragic, cei cari atacaseră vaporul, se urcaseră pe el ca pasageri. Şi deodată, în plină mare şi tot aşa cum ar fi putut-o face şi pe uscat, scoseseră revolverele şi cu o ploaie de focuri, îşi impuseseră voinţa echipajului şi călătorilor. Omoraseră câţiva şi-i jefuiseră pe toţi; nu capturaseră, însă, vasul, pe care nu ştiau să-l conducă. De-abia reuşiseră să-l tragă la ţărm, de

unde se făcuseră nevăzuți. Fusese o lovitură de banditism ca cele cari se dau în Mexico, contra trenurilor, sau în Statele Unite, contra băncilor; nu un act de piraterie. Asta era evident.

Pentru mine, însă, era tot una; eu nu făceam nici o distincție între cele două feluri de atac și o mărturisii și informatorului meu ocazional. El însă, îmi răspunse că judecam așa, pentrucă nu mă pricepeam în ale marinei. El era marinar în retragere și cunoștea perfect determinantele acțiunii piraților. Și se arăta dispus să-mi demonstreze, deși, pentru a-mi da seamă de adevărul spuselor lui, era suficient să știu — zicea el — că cei cari atacaseră vaporul era. conduși de o femeie.

— De o femeie? — întrebai eu.

— Chiar așa — îmi răspunse; femei pirate n'au existat niciodată decât în romane.

Dar, ceeace mă surprindea pe mine, nu era faptul că o femeie făcea piraterie sau banditism, ci faptul că, femeie fiind, realizase lucruri atât de improprii sexului ei.

— Zici că erau conduși de o femeie? — insistai eu.

Văzând că eram atât de curios să cunosc delictele prevăzute de legile navigației, fostul marinar se hotărî să-mi vorbească pe îndelete.

— Vreți să trecem la bufet să luăm un whisky?

Impins de curiozitate, sau avertizat de un presentiment, acceptai. Trecurăm la bufet și ne așezarăm fiecare pe câte un taburet, lângă vitrina cu răciturl. Și după ce furăm serviți cu

băutura, iar omului meu i se mai limpezi glasul, începu povestirea. Aşa aflai primele lucruri despre femeia care avea să... Dar, ceeace avea să se întâmple, voiu vorbi la timpul său.

— Mă găseam chiar aici — începu marinarul în retragere, un băutor în continuă ofensivă — când auzii primele împuşcături. „Aştia-s piraţii" mă gândii eu. Intre timp detunăturile răsunau tot mai aproape şi pe uşa aceasta apăru ea. Cum era îmbrăcată ca europenii, crezui că e o pasageră care fugea de piraţi. Vrui să alerg spre ea, pentru a o apăra, dacă era nevoie; mă întâmpină cu revolverul întins. Asta mă linişti.

— Te liniştea faptul că te întâmpina cu revolverul?

— Natural, fiindcă înţelesei că nu era vorba de piraţi. V'am spus că printre piraţi nu există femei.

— Dar printre bandiţi există?

— Bandiţii sunt cu totul altceva. După cum şi infanteria este altceva decât marina. Lume de uscat.

— Aşa! Şi pentru asta, o femeie poate comanda nişte bandiţi şi n'ar putea comanda nişte piraţi?

— Văd că mă înţelegeţi. Aşa este. Aici în China, femeile s'au făcut soldaţi. S'au înrolat în armată. Ca în Rusia, de unde au copiat şi alte minunăţii. Poate că aţi auzit că Ruşii sunt aceia cari au învăţat comunismul pe cantonezi şi pe cantoneze...

— Da; mi s'a spus asta.

— Vi s'a spus adevărul. Chinezoaicele acestea din Sud, intră în armată şi practică uzul armelor întocmai ca şi chinezii. Uneori dezertează şi ies la drumul mare ca bărbaţii. Cea despre care vorbesc, este una din acele dezertoare. Conduce o bandă de tâlhari şi nimic mai mult.

— Dar, d-voastră o cunoaşteţi?

— Personal, atunci am cunoscut-o. După aceea am aflat cine era şi abia atunci mi-am dat seama că o cunoşteam din isprăvile ei de mai înainte. Era vorba de faimoasa Fo-Ling, o criminală pe care a urmărit-o chiar şi guvernul din Canton. Acum se pare că s'a aliat cu guvernul, căruia îi dă ajutor cu oamenii ei, contra Republicei de Nord.

— Cum văd, e lucru serios.

— Da, nu se bate rău. Pe căpitanul vasului l-a culcat dintr'o lovitură, mai înainte de a fi avut timp, sărmanul, să scoată revolverul. Şi tot dintr'o lovitură doborî la pământ pe unul de ai ei, care tăiase urechile unei pasagere pentru a-i lua cerceii. Mie însu-mi, dacă nu mi-a făcut nimic, a fost pentrucă n'am opus nici o rezistenţă. Era cursa de înapoiere la Hong-Kong şi mă întorceam fără nici un gologan în buzunar, fiindcă-i pierdusem pe toţi la **tan-tan**. Înţelegi. Pentru asta mă duc la Macao. Nu ca să pierd, bineînţeles; ca să câştig. Ceeace e prost, e că pierd întotdeauna. Dar, în sfârşit, cum îţi spun, n'aveam nici un gologan la mine, aşa că n'avea ce să-mi ia; iar, ca să-mi apăr punga goală... prostia asta n'am făcut-o. In orice caz, nu se bate rău. In ce priveşte, însă,

aptitudinile de şefă de piraţi.. Dacă au reuşit să pună în mişcare vaporul — şi asta numai pentru a-l împotmoli la ţărm — au făcut-o cu ajutorul unei părţi din echipaj, care sub ameninţarea cu moartea, a trebuit să se supună.

Ni se mai servise un rând de whisky şi în faţa lui, acel expert în legile mării, medita asupra imensei superiorităţi a piraţilor faţă de bandiţii de uscat. Şi cum eu pricepui că chestiunea comporta, pentru a o înţelege pe deplin, noui meditaţiuni înaintea altor pahare de whisky, mă strecurai din bar, înapoindu-mă pe punte.

Acolo mi se oferi ochilor ceva interesant. Cel puţin interesant. O apă cu atâta circulaţie ca golful Kuan-Chen, nu mai există în lumea întreagă. Se strivesc, literalmente, unele de altele, o infinitate de bărci şi de corăbii în cari acvaticii chinezi îşi transportă mărfurile, adună peşte, vânează palmipede, ori îşi au domiciliul. Dealtfel, vasele-locuinţă nu se găsesc numai de-alungul râurilor, ci şi de-alungul coasteor mării.

Văzând vaporul nostru între atâtea mii de bărci pline cu chinezi, mă gândii cu groază la situaţia în care ne-am fi găsit, dacă acestor chinezi le-ar fi venit poftă să se simtă piraţi... sau bandiţi, fiindcă pentru mine nu exista nici o diferenţă între unii şi alţii. Căci, oricât de blindat ar fi fost vaporul şi oricât de înarmat echipajul, era sigur — faţă de numărul lor colosal — că ne-ar fi măcelărit într'o clipă. Fără să mai socotesc că de partea lor ar fi luptat şi femeile şi poate chiar şi copiii! In presupunerea aceasta, verosimilă, fiindcă era certă e-

 xistența femeii-combatante, toată mulțimea aceea ar fi venit asupra noastră.

Această frică mă stăpânea atât de intens, încât nu-mi dădea răgaz să admir frumusețea mării, populată și animată ca un câmp de pelerinaj, nici superbele coaste dincolo de cari se ridicau impunători munții Catay. Aveam să văd pe domnul Fu-Yet-So și pe doamna sau d-ra Fo-Ling; dar să umbli pe urmele unui domn, care sechestra oamenii și-i amenință cu tortùri înainte de a-i omorî și prin locuri pe unde doamnele, drept salut, în loc de surâsuri, trimit gloanțe de revolver — asta numai plăcut nu putea să fie. Și cu toate acestea, analizând bine sentimentul care mă copleșea, îmi dădeam seamă că nu era frica.

Nu; nu-mi era frică. Se încingea în mine, și tot mai mult, dorul de luptă, care mă făcuse la Hong-Kong să mă îmbarc cât mai repede posibil. Aș fi vrut, în acel moment, să fi poftit chinezii la abordaj, să fi ucis câțiva înainte de a mă ciopârți ei pe mine. Nu-mi era frică, nu; din contră, mi-era sete de sânge.

Intr'o asemenea stare de furie navigam spre coastă, pe care aveam să mă arunc cu un salt de tigru.

XVII

Ororile ce văzui în tripourile și localurile de plăceri sensuale din Macao, mă desgustară până la greață...

Atunci abia înțelesei diferența radicală, specifică, care mă despărțea de chinezi. Nu erau ființe din specia umană. Puteai să-i omori și omorându-i le făceai un serviciu. Orgoliul meu de alb se deșteptă în întregime. Orgoliu infernal? Ei bine, da. Dacă chinezii erau oameni, atunci eu eram diav'ul...

La această hotărâre, de a mă înscrie de bună-voie în legiunile infernului, nu mă făcu să renunț nici întâlnirea cu fratele Antonio, care mă aștepta pe cheiul portului. Chinezul acela cumsecade, convertit și spaniolizat de misionarii pelcați tocmai de la Mânăstirea Escurialului, era pentru mine, tot mai mult, excepțiunea, care demonstra că dacă acele mizerabile creaturi rămâneau supuse ruinei și crimei, asta era numai pentru că așa voiau ei, căci altfel s'ar fi putut îndrepta.

Fratele Antonio îmi fusese simpatic încă din momentul când venise să se pună sub ordinele mele, la Shanghai, cu o abnegație de admirat. Pe bordul lui **Odine** ca și în timpul etapei la Hong-Kong, stătuse discret la o parte, ferindu-se să-mi procure vreo neplăcere. Și, în sfârșit, când ajunsesem la prea chinezescul Macao, unde putea să înceapă a-mi fi util, se grăbise s'o facă. Din inițiativa lui mă dusesem să dau o raită prin oraș, în timp ce el avea să rămână în port, pentru a găsi modalitatea cea mai bună de a ne putea continua călătoria.

— Putem pleca când doriți — mi se adresă el, de îndată ce furăm mai aproape.

— De aici nu-i nici o dificultate pentru a merge la Canton?

Nu; nu era nici o dificultate. Portughezii nu blocau Republica de Sud, pentrucă ea şi capitala ei, în special aceasta din urmă, erau cele mai bune clienţe ale stabilimentelor de plăcere instalate în centrele coloniei sale.

Zilnic plecau vapoarele comode spre Canton. Fratele Antonio însă, găsise preferabil să ne folosim de o barcă indigenă.

— E mai bună?

— Nu e mai bună. Însă... Am să vă explic eu.

— Bine.

Condus de el, mă urcai pe un sampan. Era o barcă infectă, prea puţin sigură şi care mergea foarte încet, fiindcă trebuia să urce în susul apei numai cu ajutorul a două rânduri de vâsle, deteriorate şi acelea. Totuşi, avea avantajul că, ascuns sub acoperişul ei, nu mă putea vedea nimeni.

Auzind de aceste precauţiuni, întrebai:

— Dar, trebuie neapărat să stau ascuns în timpul călătoriei?

— Da; trebuie, neapărat.

Planul abatelui Gonzales, pe care acolitul lui îmi recomanda să-l urmez, era ca la Canton să nu fiu zărit de nimeni. Canton este un oraş mare, destul de europenizat, cu toate că chinezii cari-l populau şi conduceau, doreau să scape de orice amestec al străinilor. In Canton, viaţa şi averea aveau să-mi fie în siguranţă, ca şi ale celorlalţi albi stabiliţi acolo. Guvernul cantonez anulase regimul de exteritorialitate şi se silea să demonstreze că nu era necesar, în care scop proteja mult

pe străini. Îi proteja în cel mai înalt grad chiar, fiindcă prin aceasta voia să evite ameninţările de intervenţie ale Angliei şi ale altor ţări. Insă, în acelaş scop, m'ar fi împiedecat şi pe mine să ies din oraş, pentru a mă expune pericolelor inerente câmpului de operaţiuni. Nu m'ar fi lăsat să mă duc la Peng-Tu şi nici măcar, să pornesc într'acolo.

Astfel, urmând şi complectând instrucţiunile pe cari i le dăduse abatele, fratele Antonio îşi făcuse bine socoteala că puteam să debarc la Canton, fără să fiu zărit. În sampan aveam să fiu ferit de privirile iscoditoare ale curioşilor, indiscreţilor şi ale supraveghetorilor. Apoi la Canton ajungeam noaptea şi apărat de neguri, mă voi strecura pe străzi dosnice până la casa unor chinezi creştini.

N'aveam nimic de obiectat. Era bun planul abatelui Gonzales şi, mai bun, aşa cum îl desvoltase fratele Antonio. Din partea mea, puteam pleca imediat

Primindu-i confirmarea, ghidul vorbi oamenilor de pe vas şi aceştia ridicară ancora. Şi navigai, în sus, pe fluviul Perlelor, culcat pe cufăr, cu capul pe gamantan şi cu valiza în braţe. In felul acesta îmi apăram comorile, iar pe mine mă apăra revolverul, pe care nu-l slăbeam din mână. Ajutorul material pe care ar fi putut să mi-l dea, în caz de pericol, novicele Augustin, era prea slab; în revolvor, însă, aveam toată încrederea şi şapte gloanţe. Şi în luntre nu erau decât chinezi: doi cari vâsleau şi cârmaciul. Navigai, deci, liniştit, foarte liniştit.

Şapte posibilităţi de apărare contra trei fiinţe.

Petrecui după amiaza şi parte din noapte pe sampan. Apoi străbătui străzi întunecoase mergând în urma fratelui Antonio şi a barcagiilor, cari îmi cărau bagajele. Şi, în sfârşit, patru pereţi mă găzduiră. La drept vorbind, găzduirea nu era prea strălucită... Un pat de trestie, pe care aveam să dorm în tovărăşia unei turme de chinezi şi chinezoaice. Familia de creştini se înghesui toată la un loc, inclusiv oaspeţii, în patul comun.

Adormii curând. Fratele Antonio răspundea de cinstea acelor oameni, iar de cinstea lui... răspundeam eu. Dacă vre-una din larvele acelea fără sex apreciabil s'ar fi târât lângă mine, aş fi alungat-o cu scârbă. Dormii totuşi, de bine, de rău.

Dimineaţa, simţii nevoia de a-mi părăsi gazdele. Voiam să mă duc să caut un restaurant european, ca să mănânc ceva, deoarece tot drumul nu mâncasem nimic. Imi pierise orice poftă văzând talmeş-balmeşul acela de orez şi de alge, cu miros greu, pe care-l preparau barcagiii.

Mi se făcuse, însă, o foame irezistibilă şi mi-era teamă ca gazdele să nu mă îmbie şi ele cu cine ştie ce scârboşenii. Trebuia să ies neapărat să mănânc ceva, care să fi plăcut şi ochilor şi gustului meu.

Fratele Antonio însă, se opuse auzind ce vroiam să fac, amintindu-mi din nou motivele pentru cari nu trebuia să mă arăt prin Canton

şi oferindu-se să se ducă el — dacă ţineam numaidecât, — să-mi cumpere alimente cari se consumă în Europa. Mă sfătui totuşi, să renunţ la mâncările europene.

— Pentruce?

— Pentrucă mâine şi poimâine şi în fiecare zi de acum înainte, va trebui să mâncaţi tot mâncări chinezeşti. Aşa că e mult mai bine să le încercaţi aici.

Avea dreptate... aici, cel puţin, aş fi putut să-mi manifest greaţa în oarecare libertate. Mă decisei să-i urmez sfatul.

Şi mâncai. Ce sfântă-i vorba bătrânească: „foamea mare nu cunoaşte pâinea tare!" Aveam o foame de lup şi făcui onoare unor sosuri excelente... Asta o spun acum, când îmi amintesc pe cele cu cari m'am hrănit mai târziu, timp îndelungat. Era prima dată când gustam mâncările chinezeşti şi mă mirai eu însumi că beregata le lăsa să intre şi că rămaseră în stomac. Cu atât mai mult cu cât era vorba de un banchet.

Da, amabilii amfitrioni voiră să se ia la întrecere cu europenii şi-mi serviră un menu ales. Faimoasa ciorbă de cuiburi de salangane, iahnia, nu mai puţin renumită, de aripioare de rechin şi o friptură de melci şi de scoici, care merită şi ea un adjectiv la superlativ, fiindcă este tot aşa de teribilă ca ciorba, sau ca iahnia, sau chiar mai oribilă, dacă poate exista ceva mai oribil! Şi trebui să mănânc din toate bunătăţile astea, cu scobitoarea, care te obligă să iei bucăţică cu bucăţică, savurând bine ce mănânci.

Repet, însă, că am mâncat. Am mâncat deabinelea. Atât de imperioasă e forţa necesităţilor fiziologice, cărora nu te poţi opune. Şi, umflat cu prânzul chinezesc, mă simţeam capabil de întreprinderi şi mai mari decât cele pe cari le realizasem până atunci. In satisfacţia digestivă, privii cu ochi mai buni la femeile din casă. Aşa, în picioare, cum umblau de colo până colo, prin odaie, începui să disting femeile de bărbaţi; noaptea trecută, lungiţi şi nemişcaţi, cum dormeau toţi, clae peste grămadă, distincţia aceasta fusese imposibilă. Băgai de seamă că între ele erau şi unele cari aveau forme ceva mai regulate. Mă gândii că dacă în noaptea următoare aşi fi lângă una din ele, n'ar fi fost rău de tot.

Scăpai de tentaţie, fiindcă trebui să pornim la asfinţit. Fratele Antonio aranjă repede plecarea, cu toate că ea cerea o mulţime de pregătiri. Trebuia să se informeze, să facă cumpărături, să aranjeze oameni... Ne veni însă în ajutor influenţa ordinului Sfântului Augustin. Chinezii creştinizaţi luară asupra lor aceste griji, procurându-ne tot ce ne trebuia: oameni şi lucruri.

Dela Canton, exista o cale ferată, care mergea spre Nord şi trecea pe lângă Peng-Tu. Trebui, însă, să renunţ la tren, fiindcă în el aş fi fost prea descoperit. Ca să ies din Canton fără să mă vadă cineva, trebuia să mă folosesc de un palanchin. Aveam să-mi continui drumul închis în cutia portativă şi cu perdelele lăsate când întâlneam pe cineva. Noaptea aveam să ne refugiem în casa vreunui chinez

botezat, fiindcă şi purtătorii palanchinului şi bagajelor erau toţi creştini, aparţinând comunităţii catolice. Fratele Antonio trebui să-şi schimbe hainele călugăreşti cu un costum indigen, mergând călare. Expediţia va pare astfel, convoiul unui negustor bogat, care călătoreşte cu soţia şi cu servitorii săi.

In felul acesta, ieşirăm din oraş, îndată ce se înoptă şi ne aşternurăm la drum. Nu merserăm, însă, mult, fiindcă era vorba numai să ne îndepărtăm de Canton, protejaţi de umbrele crepusculare. Ne oprirăm să petrecem noaptea la prima casă de creştini. Şi când se făcu ziuă, ne continuarăm drumul până la asfinţit. Eu, nu numai că nu eram obosit, ba din contră, mă odihnisem de minune, cu toate că mersesem o zi întreagă.

In mersul purtătorilor palanchinului, mersul agale al omului care nu se grăbeşte, contemplam perfect peisajul. Un frumos peisaj de lanuri bine cultivate, fiindcă în China nu se lasă necultivată nici cea mai mică parcelă, în niciun anotimp. Cât vedeai cu ochii, erau numai lanuri, răzoare şi grădini, şi se cunoştea că fuseseră lucrate cu o grijă admirabilă. De altfel, câte odată, prin locurile mai singuratice, îmi părăseam ascunzătoarea, şi-mi mai desmorţeam picioarele, plimbându-mă puţin. Sau, luam roibul fratelui Antonio, un căluţ mic şi păros, nu prea de rasă, dar bine îngrijit, cu care făceam câte o raită.

Mă adaptai şi frumoasei vieţi de drumeţ, tot aşa de perfect, cum mă adaptasem şi vieţii, nu mai puţin frumoase, de navigator. Mâncam

în aer liber, ferindu-mă de soare, şi de desişuri, din care putea să sară oricând un nepoftit. Şi o făceam cu o poftă, gustând când din orezul puţin amărui din cauză că fusese cules prea devreme, probabil, când din peştele uscat la fum şi sărat cam prea tare. De dormit, dormeam totdeauna la un loc cu tot grupul de chinezi şi pe paturi de rogojină; cum soseam destul de târziu la popasurile de noapte, nu dormeam rău.

Făcurăm trei zile de drum, fără să ni se întâmple ceva. Nimic nu arăta că pe acolo ar fi fost război, sau, măcar, revoluţie; nici pe câmpiile peste care trecusem, nici prin casele prin care dormisem, nu se simţea vreun pericol. Şi acelea erau case de creştini, rău văzuţi de către devotaţii lui Confucius. In China orice mişcare agresivă alarmează pe creştini, fiindcă totdeauna — direct sau indirect, — contra lor se îndreaptă. In China, creştinii sunt ceeace au fost evreii în Spania şi ceeace sunt încă şi azi, în Turcia şi în Persia; elementul cel mai propriu de jefuit şi de asasinat. Repet, însă, că nici între creştini nu se observa vreo teamă de pericol.

Şi, cu toate acestea, în ziua a patra, totul se schimbă şi încă radical.

Ziua era aproape pe sfârşite. Mergeam pe meleaguri nelocuite şi eu profitai de singurătate spre a încăleca roibul fratelui Antonio. Mă depărtasem o bucată bună de convoiu, lăsând calul în trap. De odată animalul se opri brusc şi svârli cu picioarele dinapoi, fapt care era să mă facă să-i cad peste urechi.

Când mă ridicai din nou în şea, mă uitai să văd ce putuse speria calul. Deacurmezişul drumului, într'o băltoacă de sânge, zăcea corpul unui om.

Sării jos şi apropiindu-mă de rănit, văzui că era mort. O tăetură oribilă la gât îi lăsase capul de trunchiu numai prin vertebrele cervicale. Îl gâtuiseră, îl decapitaseră aproape. Cadavrul era rece, ţeapăn chiar.

In timpul cât examinasem cadavrul, însoţitorii mei se apropiaseră şi ei. Fratele Antonio, alergă la mine, văzându-mă liniştit, cu calul de frâu.

— Ce vi s'a întâmplat?

— Priveşte.

Mă dădui la o parte şi trăsei şi animalul ca să fac loc călugărului să vadă cadavrul. Păli într'un mod oribil, cu acea paliditate sinistră, care dă celor de rasă galbenă, o culoare mată, pământie, cadaverică. Era ca un mort în picioare, care se uită la un alt mort culcat.

In sfârşit, zise:

— Dacă am putea să-l ascundem, să nu-l mai vadă şi ceilalţi....

Purtătorii palanchinului şi ai bagajelor, însă, erau deja lângă noi. Lăsară sarcinile jos şi făcură cerc în jurul cadavrului. Gesticulau şi comentau. Eu nu le înţelegeam cuvintele; însă, după gesturi înţelesei că aveau de gând să dea birul cu fugiţii.

— Spune-le, — mă adresai eu fratelui Antonio — că acest cadavru este de mai mult timp aici, că ucigaşii trebuie să fie departe acum, şi că rămânând cu toţii la un loc, n'avem de ce să ne temem.

Fratele Antonio le vorbi şi oamenii părură că se mai liniştesc puţin. Unul dintre ei, însă, începu să ţipe, arătând spre marginea şoselei. Ce se petrecea acolo? Gardul grădinii din faţă era rupt şi prin spărtura aceea se vedeau semănăturile şi legumele călcate în picioare. După un răzor de varză, se zărea un mototol inert, care putea fi încă un cadavru. Trecui gardul şi alergai acolo, cu revolverul în mână.

Într'adevăr, era un alt cadavru. Murise ghemuit, cu faţa la pământ. Fusese împuşcat în ceafă. Îl doborâseră, cu siguranţă, dintr'un singur foc, pe când încerca să alunge ciorile. Ca şi celălalt cadavru, era tot aşa de ţeapăn, lucru ce dovedea că faptele se întâmplaseră cu mai multe ore înainte. Strigai asta în gura mare fratelui Antonio, spre a-l linişti atât pe el cât şi pe ceilalţi.

Şi mă afundai mai mult în grădină. Peste tot se vedeau urmele unui atac sălbatec. Toţi pomii şi toate legumele fuseseră culcate la pământ în iureşul unei trupe de călăreţi. Rezemat de gardul opus celui prin care intrasem, mai găsii un cadavru. Acesta, însă, era oribil! Îi sfâşiaseră pantalonii şi-i suflecaseră bluza până la piept. Era o femeie căreia îi spintecaseră pântecele, trecându-i un cuţit prin organul sexual. Măruntaiele îi fuseseră scoase şi vărsate între picioare... Întâi o violaseră şi apoi continuaseră violarea şi cu cuţitul. Feroce sadism!

Mă înapoiai repede în şosea, atât pentru a scăpa de oribilul spectacol, cât mai ales pentru a împiedica pe vreunul din însoţitori de a-l vedea. Dacă ar fi venit după mine şi ar

fi văzut cadavrul, vreunul din chinezii aceia, debandada tuturor ar fi fost inevitabilă. Mă reîntorsei, deci, în şosea şi le spusei că nu mai era alt cadavru decât cel ce se vedea de acolo.

Insă, minciuna mea era inutilă. In timp ce eu exploram într'o parte, privirile oamenilor din convoiu cercetaseră celelalte împrejurimi. Şi în toate direcţiile spectacolul era acelaş. Jaf şi moarte. Garduri trântite, culturi devastate, cadavre ciopârţite... O hoardă feroce călcase în picioarele cailor şi trecuse prin sabie locurile acelea, distrugând tot ce întâlnise în cale.

Ce să facem? Să ne reîntoarcem din drum, era imposibil, fiindcă noaptea se apropia şi pierzându-ne în întuneric, am fi putut da peste cei de cari voiam să ne îndepărtăm.

Nu eram mai aproape de locul unde aveam să întâlnim prieteni?... Poate că era mai bine să mergem înainte... Consultai pe fratele Antonio. Şi acesta fu de părerea mea. Să mergem înainte. Nu aveam altă soluţie.

Pornirăm, deci, mai departe. Umbrele nopţii se iveau tot mai dense şi ne împiedicau de a mai vedea grozăviile comise de devastatori. Puteam să ne închipuim chiar, că se terminase cu devastările, căci hoarda se depărtase de drumul pe care mergeam noi. In sfârşit, ajunserăm la un grup de case, liniştite, şi în jurul cărora nu se zărea nici o lumină.

— Am ajuns — zise fratele Antonio.

Se opri însă, ca şi când i-ar fi fost teamă să verifice bănuielile pe cari liniştea şi lipsa de lumini i le sugerase.

— Atunci, înainte, zisei eu.

Şi înaintai cel dintâi, dând pildă de curaj. Mă dusei până la prima casă şi bătui. Uşa cedă loviturilor mele. Era descuiată, cu siguranţă.

Apăsai pe resortul brichetei şi la lumina ei plăpândă privii înăuntru. Nimeni şi nimic. Făcui câţiva paşi în interior şi simţind că am dat peste ceva moale, mă oprii. Nu era nevoie să mă mai aplec pentru a şti despre ce era vorba. Sigur că un cadavru.

Mă reîntorsei spre ieşire, smulsei o aşchie din pervazul uşii şi o aprinsei ca pe o torţă. Intrai din nou în casă cu lumina, care îmi permitea să cercetez încăperile. Erau complect goale şi pe jumătate dărâmate, iar locatarii zăceau morţi pe podele. Bărbaţii gâtuiţi, iar femeile cu pântecile spintecate... Unui copil îi zdrobiseră capul de perete... Era un cămin al groazei. Şi totuşi, acolo trebuia să rămânem.

Să ne fi căutat adăpost în altă casă?... Cu siguranţă că toate erau devastate şi pline de cadavre. Să fi rămas în câmp deschis? Riscurile ar fi fost mai mari fără protecţia unor pereţi. Hotărâi să înoptăm în casa aceea.

Dădui ordin fratelui Antonio să bage pe chinezi înăuntru. Morţii fură duşi într'una din încăperile laterale, în alta băgarăm palanchinul şi bagajele, iar noi ne culcarăm în cea din mijloc. Nu mai cinarăm, pentru a stinge mai repede lumina, care putea să ne trădeze prezenţa. Renunţ să mai descriu cum am petrecut noaptea aceea. Voiu spune numai atât, că puţin timp după ce ne instalasem, auzirăm

gomot în camera în care depozitasem cadavrele. Unul din chinezii mei începu să țipe, înebunit de groază. Il silii să tacă și mă dusei să văd dacă nu cumva vreunul din acele corpuri ciopârțite atât de oribil, mai dădea semne de viață. La lumina brichetei zării ce se petrecea: mii de șoareci se așezaseră la ospăț. Mă înapoiai să mă culc între chinezii înfricoșați și până se făcu ziuă rămasei treaz, în obscuritate, ascultând lugubrul clănțănit al rozătoarelor, și gândindu-mă că și trupul meu putea să fie ros la fel.

Soarele răsărise de mult și era destul de sus chiar, dar nici unul din cei ascunși în casă nu îndrăzneam să privim afară. Totuși, unul din noi trebuia să iasă negreșit, pentru a cerceta ce se petrece în sat. Era de datoria mea să mă expun cel dintâi; ar fi fost, însă, zadarnic. Pusei chestiunea fratelui Antonio.

— E de datoria mea, în primul rând, să mă duc să culeg informații. Și sunt dispus s'o fac. Vorba este, însă... cum? Eu nu știu chinezește și nu pot nici să întreb, nici să înțeleg ce mi s'ar spune. In afară de asta, îmbrăcămintea și culoarea mea albă, ar atrage atențiunea. Trebuie să se ducă neapărat un altul.

— Mă voiu duce eu — răspunse el.

— Atunci, du-te cât mai repede.

Se pregăti să iese. Dar îl oprii. Mă codeam să-mi împlinesc gândul. La urmă, însă, mă hotărâi, nu fără o sforțare enormă. Ii întinsei revolverul meu, zicându-i:

— Ține. Dacă te atacă, vei putea să te aperi și să scapi totodată.

Fratele Antonio tremura. Paliditatea lui sinistră era luminată de o flacără, care-i ardea în ochi. Era întruchiparea groazei însăşi. Refuză cu toate acestea, posibilitatea de salvare pe care i-o ofeream.

— Calitatea mea de om al bisericii mă împiedică să ucid, zise el.

Mărturisesc că respirai uşurat, băgându-mi revolverul în buzunar.

Fratele Antonio plecă şi după un scurt interval, se reîntoarse, aducând încă un chinez cu el. Il găsise ascuns în una din casele vecine. Reuşise să se ascundă la ivirea devastatorilor şi să scape de moarte. Rămăsese în ascunzătoare toată noaptea — şi dimineaţa, părăsind-o, întâlnise pe omul nostru. Frica îi cuprinsese pe amândoi deodată; după prima impresie, însă, se liniştiseră şi-şi făcuseră chiar servicii reciproce; supravieţuitorul îşi găsise un tovarăş de nenorocire, iar fratele Antonio obţinuse informaţiunile de cari aveam nevoie.

Era vorba de o ceată de bandiţi, cari aparţineau asociaţiei Mon-Kui supranumită „apărătorii credinţei". Mergeau în direcţia nord-est şi devastau proprietăţile chinezilor cari părăsiseră credinţa lui Confucio; catolici şi protestanţi. Trecuseră prin satul acela — locuit numai de creştini — în după-amiaza zilei trecute, la câteva ore înainte de sosirea noastră. Numărul lor destul de mare, creştea mereu, adăugându-i-se pe unde treceau şi alţi fanatici exaltaţi de predicile lor. Era o formidabilă ridicare de masse, a cărei expansiune nu se ştia până unde avea să meargă.

Auzind cele povestite, fratele Antonio îmi declară că era imposibil să mai continuăm călătoria. Fiindcă, nu numai că eram ameninţaţi să întâlnim hoarda, dar cum ea avea exact acelaş drum ca şi noi, am fi găsit devastate şi jefuite toate casele la cari puteam face popasuri... ca şi aceea în care ne găseam. Fiindcă pe drumul acela toate satele erau catolice. Trebuia, deci, să ne depărtăm de calea urmată până atunci şi să căutăm un refugiu spre a ne pune în siguranţă.

— Să ne reîntoarcem la Canton?

— La Canton e imposibil să ne mai întoarcem. E prea departe. Nu putem face atâta drum.

— Atunci?...

Fratele Antonio îmi explică atunci, că la o distanţă destul de mare de acolo, dar pe care o puteam face până seara, dacă mergem repede şi fără să ne mai odihnim, era un refugiu bun. Era cam spre sud şi ca atare însemna să ne depărtăm şi mai mult de ţinta călătoriei noastre. Dar, în tot cazul, acolo am fi fost la adăpost de orice atac şi am fi avut şi mijloace să aşteptăm oricât.

— Cel puţin, e sigur locul?

— E o mânăstire.

— O mânăstire?

— Da; o mânăstire de maici dominicane.

O mânăstire.., şi încă una de maici... Era în adevăr o fortăreaţă solidă. Cu siguranţă că avea să fie atacată de chinezi. Acolo aveam să fim expuşi mai mult ca oriunde. Comunicai aceste gânduri fratelui Antonio, însă el mă asigură de contrariu. Era în direcţie diametral opusă

 aceleia în care apucaseră banditii. Iar maicile erau nu numai creştine, dar şi de rasă albă. S'ar fi ferit să le atace din cauza condiţiunii lor de străine... In China, chiar şi bandele răsculate se tem de intervenţia marilor puteri. Dacă am fi ajuns la Mânăstirea din Fu-Chang, eram salvaţi. Chestiunea era, însă, să ajungem. Şi noi ne pierdeam timpul zadarnic...

Dădui ordin de plecare. Pentru a putea merge mai repede părăsirăm palanchinul şi parte din bagaje. Fu un marş forţat, o adevărată fugă. Eu mergeam călare, cu fratele Antonio la spate. Acesta însă, când ajunserăm la un râu, descălecă.

— Pe aici nu vă mai puteţi arăta. Urmaţi cărarea asta, în sus, pe malul apei. Fu-Ching este pe partea asta, iar mânăstirea este în capul satului. Mânaţi în galop.

— Nu; nu pot să te las singur, nici pe d-ta nici pe ceilalţi...

— Ba da, trebuie. E mai bine şi pentru noi. Dacă am fi văzuţi cu d-vs, viaţa ne-ar fi în pericol...

— Dacă este aşa...

— Aşa este cum vă spun. Ne vom revedea la mânăstire. Vă vor lăsa să intraţi văzându-vă costumul şi faţa. De altfel maicile sunt spaniole, puteţi să le vorbiţi în limba d-vs.

— Sunt călugăriţe spaniole?

— Da, dar nu mai zăboviţi. Plecaţi numaidecât spre a vă îndepărta de noi. Nu obosiţi însă calul, spre a putea alerga bine, dacă veţi întâlni pe cineva. Porniţi dar!

— Mulţumesc, frate. Şi la revedere, dacă ne

vom mai întâlni în lumea aceasta mare.

— La revedere. În orice caz, ne vom revedea în ceruri.

Însă, cum eu nu speram să ajung vreodată în cer, mă despărţii de fratele Antonio pentru totdeauna. Şi plecai în goana mare în susul apei. După o bucată de vreme, moderai mersul, lăsând animalul în trap domol. Mergeam aşa, atâta timp cât nu întâlneam pe nimeni. Cum zăream, însă, vre-un om, mânam din nou în galop.

Cei pe cari îi întâlneam, scoteau chiote şi-mi strigau tot felul de ameninţări pe cari mă făceam că nu le aud; la drept vorbind, degeaba le-aş fi auzit. Căci dacă ceeace îmi spuneau, însemna să mă opresc, nu i-aş fi satisfăcut. Alergai ore întregi, fără să mănânc, fără să beau, până zării un sat. Să fi fost Fu-Chang?... Da, Fu-Chang era. Înaintea primelor case, la stânga, pe o colină care domina râul, văzui o construcţie de piatră, cu un turn terminat cu o cruce. Făcui vânt calului pe coastă, într'un ultim efort...

Ajunsesem la poarta salvatoare. De poartă... poartă era. Dar salvatoare?... Fusesem zărit dela fereşire, fără îndoială, fiindcă, înainte de a ajunge la poartă, ea se deschise şi în pragul ei apăru o călugăriţă îmbrăcată în alb. Pe când descălecam, ea îşi întinse braţele spre mine.

— Vin şi trupele d-voastră, nu-i aşa?

Trupele mele?... Aşteptau, deci, ajutorul soldaţilor. Era şi nevoie de el! Şi veneam, doar eu, singur şi intimidat de fugă... Tăcui, prudent.

Luând tăcerea mea drept afirmare, călugărița se exaltă:

— Acum știu că Dumnezeu nu ne va părăsi!

Continuai însă să tac, fiindcă, dacă aș fi vorbit, ar fi trebuit să spun că.. se înșelau!

XIX

Nu știu unde am citit că cel mai eficace mijloc de a ocoli întrebările, este acela de a pune tu altele. Imi amintii atunci de această soluție și mă hotărâi s'o folosesc împotriva potopului de întrebări, cari ghiceam că-mi va cădea pe cap. Intrebai, deci, la întâmplare, ce-mi veni mai repede pe limbă:

— Sunt într'o mânăstire, nu-i așa?

Deabia închisei gura, însă, și regretai că o deschisesem, fiindcă lucrul se vedea de departe; și în plus, mă gândii că avea să mi se răspundă cu un „da" sec, după care nu știam ce să mai întreb. Mă înșelam, însă; răspunsul fu altul.

— Sunteți într'un orfanatoriu.

— Intr'un orfanatoriu? Ah, da. Dar.. cum?

Călugărița mă privi surprinsă. Bănuii că vrea să mă întrebe ceva. Și i-o luai repede înainte.

— Desigur că știu ce este un orfanatoriu. Un azil de copii. Atâta doar că noi îi zicem orfelinat. Eu, însă, voiam să întreb cum se face că există un azil de copii pe aici? E pentru orfani spanioli, nu?

— Cum văd, d-voastră nu cunoașteți opera Ordinului de Las Santas Infancias? — zise ea.

Nu; nu o cunoşteam. Şi sora aceea avea să mi-o explice. Incântat că alesesem o temă care s'o îndepărteze de la chestiunea ajutoarelor, atât de urgent aşteptate acolo, îmi propusei să n'o întrerup deloc. Această instituţie a Sfintelor Copilării avea un titlu atrăgător. O rugai, deci, să-mi dea relaţiuni mai ample.

— Intră frate.

Foarte bine. Se putea intra, deci.. De vreme ce nu era o mânăstire, intrarea nu era prohibită. Deaceea întrebasem eu dacă mă găseam la o mânăstire..

— Intră, frate, — repetă călugăriţa.

Intrai. Poarta fu încuiată după mine. Mă văzui într'o curte mare, unde lăsai calul. Urcai câteva trepte şi la capătul unui coridor, intrai într'o sală mare. Mai erau acolo încă trei călugăriţe cari păreau că mă aşteaptă. Salutară înclinând din cap. Salutai şi eu la fel.

— Sora Purificacion, sora Valentina şi sora Maria de Begona — zise cea care mă primise în poartă şi mă condusese până în sală, — o făptură micuţă, dar toată numai ochi şi nervi.

Şi adăugă, prezentându-se la rându-i:

— Servitoarea d-voastră şi conducătoarea orfanatoriului: sora Tereza de la Cruz.

Şi-mi puse imediat o întrebare, de care mă temusem eu dela început.

— D-voastră cine sunteţi? Cum aţi ajuns aici?

Nu mai exista nici o scăpare. Răspunsei că eram un comerciant spaniol şi că volajam prin China, în interes de afaceri. Le povestii cum călătorisem dela Canton spre nord, ce mi se

 întâmplase la urmă şi de ce trebuise să schimb drumul.

Călugăriţele mă ascultau fără să mă întrerupă. Nici o exclamaţie, nici un suspin, nici cel puţin, un gest. Doar când terminai auzii pe sora Tereza:

— Facă-se voia lui Dumnezeu!

— Amin! — se grăbiră să întărească celelalte trei călugăriţe în cor.

Adevărul este că eu unul nu mă resemnam să se împlinească această voie, care consista din ceeace văzusem eu. Pentru nimic în lume nu m'aş fi lăsat măcelărit, ori a cui ar fi fost voia. Să fi poftit! Întrebai — dar nu pentru a evita alte întrebări ca mai 'nainte, ci pentru a primi răspunsurile cari mă interesau:

— Ce pericole vă ameninţă aici?... Şi ce aşteptaţi pentru a le evita?

— Nu ne ameninţă nici un pericol, frate — îmi răspunse sora Tereza. — Şi nu aşteptăm altceva decât ceeace va voi Dumnezeu.

— Bine, dar... când am sosit aici m'aţi întrebat chiar d-voastră dacă vin şi trupele cu mine. Poate vă temeţi... Da, da; bănuiţi că va fi nevoie să apăraţi azilul. Şi aşteptaţi armata ca să facă ea acest lucru. Cel puţin aşa mi se pare mie.

In faţa logicei raţionamentului meu, sora Tereza se mai înmuie. Desigur că, fără să se mai discute sacrificiul, pe care toate erau hotărâte să-l facă, oricând, dacă Dumnezeu le-ar fi permis să-şi continuie munca în lumea aceasta... Aveau informaţii că în împrejurimi isbucnise o puternică mişcare contra catolicilor. O mişcare

așa de furioasă — după cum o văzusem și eu — care mergea până la extremele cele mai dureroase. Se putea întâmpla ca furia anticatolică să ducă până la atacarea orfanatoriului. De aceea, maicile trimiseseră un curier la Amoy, unde se afla reședința superioarei Ordinului, persoană cu influență pe lângă guvernul chinez și autoritate bine susținută de colonia europeană. De acolo, poate, le-ar fi venit forțe protectoare, fie trupe indigene, fie soldați din contigentele străine. Văzându-mă de departe, crezuseră că eram comandantul acelor trupe. Așa se explicau cuvintele cu cari fusesem primit.

— Prin urmare, — insistai eu — este posibil să vă sosească ajutor?

— Firește că e posibil, dacă vrea Dumnezeu.

— Și tot așa de posibil este și atacul?

— Da; se pare că furia acestor păgâni nesocotiți nu mai are nici un frâu.

— Și vor veni contra d-voastră?

— Contra catolicismului. Și cum orfanatoriile sunt șantierele, ca să zic așa, unde se făuresc noui elemente catolice... M'ați întrebat în ce constă opera Sfintelor Infanții. Am să vă spun. Mai întâiu, însă, să trecem în sala de mâncare. Trebuie să vă fie foame.

Adevărat, mi-era foame. Sora Tereza se grăbi să-mi aducă de mâncare.

— Duceți-vă cu sora Valentina. Eu mă duc să mai ridic puțin moralul surorilor și copilelor. Le voiu spune că sosirea d-voastră ne dă speranțe. Și nu voiu spune un neadevăr, fiindcă așa cum ați venit, pot să mai vie și alții.

— Veniți frate — zise o altă călugăriță, o

femeie frumoasă, care părea şi mai frumoasă sub albul imaculat al rasei. Traversarăm câteva săli ca cele de şcoală, întâlnind o mulţime de fetiţe chineze îmbrăcate europeneşte: şorţuri şi cravate. Un adevărat pension de domnişoare chineze. Un leagăn chiar, fiindcă erau acolo şi copilaşi mici de tot. Ce straniu mi se părea totul! Curiozitatea de care eram stăpânit faţă de opera Sfintelor Infanţii, nu mai era prefăcută acum.

In timp ce mâncam — oh! şi cu câtă lăcomie! — sora Valentina îmi descrise opera aceea măreaţă pe care eu o admirai, dar nu o înţelesei.

Las Santas Infancias sunt misiunile călugăriţelor dominicane, în orient. In afară de China, ele mai funcţionează şi în Japonia, în Formosa şi în Tonkin. Toate maicile misionare sunt spaniole. Mânăstirea principală a ordinului se află în Madrid, iar în Manila există un institut din care se recrutează misionarele pentru Extremul-orient. Acolo se perfecţionează ele în vederea creşterii şi educării copiilor.

In ce priveşte Tonkinul şi China, mai ales China revoluţionară... orfanatoriile se umplu foarte uşor. Se aduc la orfanatorii mai multe copile decât se pot primi. Se ştie că chinezii obişnuiesc să-şi părăsească majoritatea copilelor, la naştere; le lasă pradă intemperiilor, ori le aruncă în puţuri. Călugăriţele catolice le cumpără, lucru pe care şi chinezii îl preferă, deoarece, astfel, se scapă de ele şi mai câştigă şi ceva bani pe deasupra. Insă, cum călugăriţele cresc copilele în religia creştină, fanaticii lui Confucio se înfurie. Şi combat opera

misionarelor pe toate căile posibile, inclusiv violența.

— Cum, ajung să vă și atace?

— Câte odată, da. Chiar acum de curând au atacat un orfanatoriu. Au furat copilele, pe cele mai mari vânzându-le la licitație, iar pe cele mai mici ucizându-le. Cum nu puteau servi la...

— Și călugărițele?

— Închipuiți-vă.. Le-au martirizat într'un chip.. Le-au pretins să-și lepede credința. Unei maici i-au legat câte o cruce pe tălpile picioarelor și au obligat-o să meargă așa, pentru ca la fiecare pas să umilească chipul Mântuitorului. S'a opus și a fost ucisă.

— Și dv. v'ați expune unei asemenea soarte?

— Din tot sufletul, frate. E singura noastră dorință! Toate câte profesăm misionarismul, ne legăm sub jurământ să ne îndeplinim misiunea până la urmă. Și abia așteptăm ca superioarele noastre să ne desemneze.

Admirabil. Dar de neînțeles. Femei debile, tinere și unele frumoase, ca aceea care-mi vorbea, se ofereau singure să fie torturate și ucise!

— Și pentru ce? — întrebai pe sora Valentina.

— Trebuie să aveți în vedere — îmi răspunse ea — că salvăm viața acestor copile destinate morții. Și apoi, le salvăm sufletele.

In acel moment intră sora Tereza.

— Am mai liniștit puțin pe micuțele noastre pensionare — zise ea către sora Valentina. Elevele aveau multă nevoie de ajutorul meu. Sărmanele! Surorile, însă, nu. Ele au spirit de sacrificiu, au credință.

Şi întorcându-se spre mine, mă întrebă:

— Cunoaşteţi acum opera ordinului nostru?

— Da; mi-a explicat-o foarte frumos sora Valentina.

— Şi ce părere aveţi?

— Era să zic: o prostie. Mă abţinui, însă. Din punctul ei de vedere nu era o prostie. Ocolii chestiunea.

— O operă foarte dificilă, — zisei.

— Oh, nu o cunoaşteţi bine. Chinezii vor să ne înşele în toate chipurile. Noi cumpărăm copilele pe cari ei le aruncă. Şi ni le vând din lăcomie, numai din lăcomie; nu pentru a le salva viaţa. Fiindcă trebuie să ştiţi că ni le aduc după ce le-au ţinut nemâncate şi fără adăpost câte trei sau patru zile. Când sunt aproape muribunde... Multe mor la două sau trei zile după ce le-am cumpărat.

— Dar sunt nişte barbari — zisei eu revoltat. De altfel, cred că vă vor ataca şi pe dvs...

— Eu, totuşi, sper că nu vor merge până acolo.

— Şi cu toate astea, aşa se va întâmpla. De aceia trebuie să evitaţi atacul. Dacă orfanatoriul este ameninţat, nu înţeleg de ce nu-l părăsiţi mai înainte de-a fi atacat? Ar fi mai prudent.

— Nu putem face lucrul acesta fără ordinul superioarei. Nu putem şi nici nu trebuie să-l facem.

— Dar aşa cum vă găsiţi, izolate de superioara d-voastră...

— Nu suntem izolate. V'am spus că am referat deja situaţia către mânăstirea din Amoy.

Aşteptăm să ni se trimită de acolo forţe cari să ne susţină retragerea. Dacă vor veni, ne vom retrage. Avem bărci pregătite pe râul din vale, care este un afluent al lui Chu-Kiang. Am coborî tot în josul lui şi am ajunge la Macao. Ne-ar duce curenţii apei. De altfel, avem şi barcagii printre servitorii orfanatoriului. Am putea merge şi pe mare, pe lângă coastă, până la Hong-Kong şi chiar până la Amoy. Apoi, în golful dela Hong-Kong sunt totdeauna şi vapoare europene. Cum vedeţi, dacă ni s'ar da ordin să plecăm, am putea executa plecarea.

— Şi până atunci...

— Până atunci, aşteptăm.

Intră o altă călugăriţă căutând pe sora Tereza. Băteau la poarta orfanatoriului. Erau un grup de chinezi. Ce era de făcut?...

— Să nu deschideţi! — strigai eu.

Sora Tereza plecă hotărâtă ca şi cum n'ar fi auzit strigătul meu. Sora Valentina şi cealaltă călugăriţă o urmară. După ele — ce era să fac? — plecai şi eu. Eram revoltat şi le spuneam că făptuiesc o imprudenţă, mai ales că aproape se înoptase. Dar sora Tereza deschise poarta... şi fratele Antonio intră.

Grupul de chinezi era escorta mea. Reuşiseră să-şi ascundă bine calitatea de convertiţi. Numai aşa putuseră să treacă. Chinezii din împrejurimi erau exaltaţi de predicile „apărătorilor credinţei". Voiau să ia cu asalt orfanatoriul şi să omoare pe călugăriţe. Spuseseră toate astea oamenilor mei.

In faţa acestor veşti, sora Tereza nici nu

 clipi. „Avea să se facă voia lui Dumnezeu". Mereu acelaş cântec!

Dar, nu, la dracu! Eu n'aveam poftă să-mi las pielea pe seama lui „facă-se voia lui Dumnezeu". Când mă văzui singur cu fratele Antonio, căruia îi puseseră un pat în aceeaşi cameră cu mine, îl zisei:

— Plecăm mâine. Putem să fugim cu barca, pe râu în jos. E o nebunie să stai pe loc aşteptând moartea în chinuri. N'au decât să rămână, ele, dacă ţin numaidecât să fie martire. Eu nu am vocaţie de martir. Şi nici credinţă!

— Nu ziceţi asta, frate.

— Zic ce vreau. Şi fac ce vreau. Iar d-ta ai să mă asculţi, fiindcă aşa ţi-au dat ordin superiorii d-tale; să mă asculţi.

— Dar nu şi la cele ce sunt contra religiei.

— Şi contra cărei religii poate să fie, când nu te laşi să fi omorât? Cum se va crăpa de ziuă plecăm.

— Bine.

— Să ştii că e bine.

Şi, gândindu-mă că era bine, foarte bine, cum nu se poate mai bine, să fugim, aşa cum proectasem, mă culcai devreme spre a mă odihni, în vederea oboselilor ce m'aşteptau.

XX

Am dormit până dimineaţa. Noaptea anterioară, peptrecută veghiând, drumul obositor de o zi întreagă şi emoţiile prin cari trecusem, mă

dăduseră pradă unui somn greu, şi prelungit. Soarele pătrundea ca un torent în cameră, când mă deşteptai. Şi nu m'aş fi deşteptat încă, dacă fratele Antonio nu m'ar fi scuturat ca pe un măslin copt.

— Aţi aranjat plecarea?.. Putem fugi?

— Nu; nu putem fugi.

Bâlbâii pe jumătate adormit:

— Şi dece, mă rog?

— Nu putem fugi pentrucă azilul este înconjurat. Vor să-l ia cu asalt.

Mă desmeticii imediat. Eram înconjuraţi? Expuşi unui asalt?.. Sării din pat şi smulgând hainele de pe scaun, mă îmbrăcai grăbit. Şi în timp ce mă îmbrăcam, mă cuprinse o mânie absurdă. Eram furios pe fratele Antonio care mă condusese pe acest drum, pe călugăriţele cari nu-mi ascultaseră sfatul când le propusesem să fugim de cu seară, şi pe „Propaganda de las Santas Infancias" care se amesteca unde nu trebuia. Asta, în special, mă indigna grozav. De ce pretindeau ele să îndrepte lucrurile şi să comande într'o ţară străină?... Ce le păsa lor că chinezii îşi omoară copilele?.... N'aveau decât să şi le omoare; aşa e obiceiul la ei. Dar nu să le salveze ele şi să le mai înveţe, încă, şi catehismul!

Odată îmbrăcat, alergai afară. Abia ajunsei însă la capătul coridorului care ducea spre încăperile exterioare, şi auzii strigătele asediatorilor. Trecând prin curte, văzui copilele fugind, dintr'un colţ în altul, înspăimântate, ca o turmă fără stăpân. Mă apropiai şi eu de poartă şi mă amestecai în grupul format de

maici şi de surori. In fruntea grupului, sora Tereza, a cărei statură micuţă părea că crescuse dintr'odată până la a cuprinde materialmente intrarea deschisă, stăvilea numai cu privirea şi cu gestul o mulţime enormă de chinezi înarmaţi, cari voiau să pătrundă în orfelinat. Ei vociferau în cor, pe când ea răspundea cu voce blândă, dar vibrantă ca o frunză de oţel.

— Ce spun? întrebai pe fratele Antonio.

— Infamii, domnule. Spun că maicile cumpără copilele pentru a le ucide şi a face medicamente din ele; că sacristia capelei ar fi plină de cadavre; că vor să intre înăuntru să le vadă cum sunt ciopârţite. Minciuni, minciuni infame.

— Şi sora Tereza ce zice?

— Dânsa le răspunde că nu ştiu ce vorbesc. Inchipuiţi-vă.

— De ce nu-i lasă să intre? Dacă nu-i nici un cadavru, se vor convinge că s'au înşelat.

— Sunt convinşi ei că spun minciuni. Insă, altul le e scopul; să pună mâna pe orfelinat spre a-l prăda şi distruge. Povestea cu copilele asasinate au scornit-o provocatorii ca să întărâte şi pe ceilalţi.

— Totuşi, când vor vedea toţi că nu este nici un cadavru....

— Nenorocirea este că sunt!.... Copilele cumpărate sunt aduse în stare muribundă. Şi mor aproape toate. Zilele astea n'au putut să le îngroape. Sunt multe cadavre în sacristie.

— In timpul acesta chinezii tăcuseră pen-

tru a auzi pe sora Tereza care reuşise să se facă ascultată.

— Sora Tereza zice — îmi traduse fratele Antonio — să intre trei sau patru din ei şi vor vedea că nu există nici o rană pe cadavre.

Formula de tranzacţie fu acceptată, după cum înţelesei. Sora Tereza lăsă să intre câţiva chinezi şi închise poarta după ei. Călugăriţele se duseră cu cei admişi în capelă. Le urmai şi eu şi după mine veni şi fratele Antonio.

Trecurăm cu toţii pe dinaintea altarului şi pătrunserăm în sacristie. în fundul acestei încăperi zării un şir de cadavre micuţe. Chinezii se apropiară să le examineze. Deodată, unul din ei scoase un strigăt, arătând spre două cadavre mutilate. Unul avea o rană la gât, iar altuia îi lipsea un picior. Fuseseră roase de şoareci; se vedeau perfect urmele dinţilor de rozătoare. Chinezul, însă, nu înţelese, sau se făcea că nu înţelege. Striga cât îl ţinea gura. Tovarăşii lui începură şi ei să strige şi să tragă focuri de armă, fără a nimeri pe cineva, totuşi.

Înspăimântate de detunături şi înăbuşite de fum, călugăriţele părăsira în grabă sacristia refugiindu-se lângă altar. Eu încercai să ajung mai departe, în curte; trebui, însă, să mă reîntorc din prag. Impuşcăturile fuseseră numai un semnal. La auzul lor, orfanatoriul fusese luat cu asalt de mulţimea ce aştepta afară. Curtea fusese invadată şi văzui cum chinezii alergau după pensionare. Surorile fugiră la maici în capelă. Impins de unele mă

pomenii lângă celelalte, formând împreună cu ele şi cu fratele Antonio un grup al groazei. Crucifixul altarului se ridica deasupra noastră neputincios.

In clipa următoare aveam în faţa noastră ţevile armelor de foc şi lamele săbiilor, coaselor şi cuţitelor. Cei mai feroci dintre asaltanţi, dispreţuind prada pe care o sugerează lăcomia şi renunţând chiar la copilele, cari, în China, aţâţă poftele bestiale mai mult ca oriunde, năvăleau în capelă hotărâţi să ne omoare, să ne masacreze.... Dar, nu ne împuşcară, nu ne străpunseră şi nu ne secerară dintr'odată, cum credeam noi. Rămaseră nemişcaţi, auzind glasul unuia ce părea a fi un fel de şef al lor.

— Ce oroare! — îmi şopti fratele Antonio, auzindu-i primele cuvinte.

— Ce vrea?

— Să abjurăm, să renegăm pe Dumnezeu, să sfărâmăm crucifixul. Numai după aceia ne lasă în viaţă.

Oratorul îşi termină cuvântarea şi sgomotoase aclamaţiuni ieşiră din piepturile tovarăşilor lui, cărora, un moment mă gândii să mă alătur cu entuziasm.

Foarte bine! Se mulţumeau numai cu atât?... Eu unul, eram foarte încântat. Să abjur, când eram liber-cugetător? Să reneg un Dumnezeu şi atâta tot, când toţi Dumnezeii cari există şi vor mai exista, mi se par ficţiuni goale? Să sfărâm două lemne încrucişate, cu figura filozofului din Nazaret, care pentru mine nu fusese decât unul din atâţia alţi filozofi şi des-

tul de discutabil în ideile sale?.... Cu plăcere.... imediat!

Tocmai voiam să-l rog pe fratele Antonio să comunice acelor Mon-Kui că nu vedeam nici un inconvenient în a le face pe plac şi că, dacă doreau, ca bacşiş, eram gata să dedic şi câteva mătănii lui Confucio.... Mă oprii, însă, văzând pe sora Tereza înaintând spre energumenii cari vociferau şi ameninţau continuu. Surprinzătoare viziune! Figura acelei femei părea tăiată în diamant, atât era de strălucitoare şi de dură. Imbrăcămintea ei albă cădea rigidă, ca agăţată într'un cuier, căci încordat de nervi, corpul ei slăbuţ, era în acel moment tot aşa de ţeapăn ca şi un manechin. Ochii îi erau numai flacări şi din gură îi ieşiră cuvinte pătrunzătoare.... Vorbea în incomprehensibila limbă chinezească; eu, însă, o înţelesei. Spusese: „Nu. Niciodată. Omorâţi-mă!"

Şi, deodată, toată energia ei, neînvinsa ei energie diamantină, se transformă într'o toropeală mistică. Îşi îndoi corpul spre a îngenunchia, împreună mâinile, suav, ochii i se umplură de lacrimi şi buzele ei murmurară:

— *In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum.* O altă călugăriţă o imită, îngenunchiând alături şi repetând ca un ecou formula celor cari merg la moarte. O alta îngenunchiă fără să zică ceva, fiindcă cuvintele i se opreau pe limba paralizată de groază; doar genunchii-i, izbindu-se de podea, făcură un zgomot sec, expresiune fermă a voinţei sale. Şi încă una îngenunchiă tot aşa de tăcută şi fără nici un zgomot, prăbuşindu-se ameţită,

distrusă, ca o massă de zăpadă, care se scufundă; era sora Valentina „cea mai frumoasă porumbiță", aceea cari îmi amintea de Dona Ines.

Și pe rând îngenunchiară și surorile, acele copilandre chineze, cari purtau rasa călugărească nu numai pe corpurile lor galbene ș șofranul, dar și în sufletele lor exotice. Apoi, îngenunche fratele Antonio, care nici măcar nu era îmbrăcat cu rasa călugărilor catolici, căci după cum am amintit, își pusese tunică vătuită și pantalonii scurți, proprii tenului galben, obrajilor ieșiți și ochilor oblici. In sfârșit, — și vă asigur că puteți crede, oricât ar părea de necrezut — îngenunchiai și eu.

Da; eu însu-mi. Scepticul, necredinciosul, adversarul clericalismului. Eu, Pedro Garcia Gomez, radical prin ereditate și ateu din convingere. Căci, lăsând la o parte toate acestea, eu eram o ființă decentă, un om demn, un spirit cavaleresc... Și consideram că ar fi fost o lașitate, un lucru nedemn și o indecență, să nu urmez purtarea acelor femei, a acelor copile și a acelui călugăr, sau acolit, sau ce mai era. Pentru fanaticii chinezi, cari ignorau [illegible] liste, nu aș fi fost, renegând, — prefăcându-mă că reneg — decât un catolic cu mai puțină abnegație decât maicile, ca surorile și chiar decât chinezul convertit.

Ei bine, dar pentru ceilalți?... Ce aș fi fost eu pentru frumoasa sora Valentina și pentru eroica soră Tereza?.... Nimic; nimic. Mai bine să mor, închinându-mă lui Christos!

— *In manus tuas*.... începui eu să zic.

Tăcui, însă, fiindcă simţii că dacă nu închideam gura şi nu-mi strângeam buzele, aş fi izbucnit într'un formidabil hohot de râs. Găseam nostim, hazliu, caraghios chiar, să mă ofer singur jertfă, unui Dumnezeu, în care nu credeam!

XXI

Asaltatorii, văzând atitudinea noastră, se puseră la sfat, fără îndoială asupra torturilor la cari aveau să ne supună înainte de a ne omorî. Şi asta îmi dădu timp să revin asupra deciziei pe care, surprins de spontana acţiune a soreî Tereza şi a însoţitoarelor ei, o luasem prea grăbit. Nu că m'aşi fi răsgândit, sau că aş fi acceptat salvarea, cu preţul a ceeace înţelegeam că m'ar dezonora, nu. Dar, mă gândeam că dacă trebue neapărat să mor, cel puţin să fi murit luptându-mă. A-mi fi dat trupul pe mâna călăului, cu resemnarea victimei nevinovate, mi se părea că este o virtute prea mare. Voiam să ucid întâi o jumătate de duzină de chinezi şi apoi aveam să mă omor şi eu, ca să nu le fac plăcerea de a mă auzi ţipând în timpul schingiuirii.

Rămăsei, deci, mai departe, în genunchi, însă lăsai braţele în jos şi vârâi mâna dreaptă în buzunarul în care ţineam arma. Apoi aşteptai să se apropie vreunul din chinezi, pentru a-i premia sentinţa cu primul glonte de revolver.

Alte cinci gloanțe le-aș fi tras în grosul grupului, așa ca să nu stric nici unul, iar cu ultimul mi-aș fi sburat și eu creerii.

Chinezii, însă, convinși că ne aveau în mână, nu se grăbeau să ia o hotărâre. Își urmară discuția, lucru care îmi permise și mie să-mi continui reflexiunile... Dacă în loc de șase chinezi, aș fi omorât numai cinci, destinând al șaselea glonte uneia din călugărițe?... Mă gândeam că chinezii aceia fascinați, n'ar fi respectat, în nici-un caz, castitatea sorei Valentina, femeie atât de frumoasă. Cu siguranță că pe deasupra torturilor și-ar fi bătut joc de ea și lucrul acesta ar fi durut-o mai mult decât tăerea în bucăți, ori arderea pe rug. Omorând-o eu, aș fi scăpat-o de o asemenea infamie. Și aș fi omorât și pe sora Tereza, care pentru integritatea și curajul ei, merita să fie scăpată de grozavele torturi. Și tot așa aș fi putut scăpa și pe celelalte două călugărițe, cari, la urma urmei erau compatrioatele mele. Cu surorile și cu fratele Antonio, n'aveau decât să se răfuiască între ei, cum pofteau, fiindcă aparțineau cu toții aceleiași rase. Cu cei din rasa mea, însă, cu femeile din rasa mea mai ales...

Și, gândindu-mă astfel, la femeile de rasă albă, în fața mea mai apăru una. Aplecat cum eram, în poziția de umilire devotată, ridicai capul pentru a observa pe chinezi. Și fui aproape să mă arunc peste ei, dintr'un salt. In capelă întrase o europeană! Da; femeia aceea era o europeană și încă una elegantă. Costum sport, rochie scurtă plisată, jachetă deschisă și sweater pe dedesubt; pălărie de fetru format cloche,

ciorapi de mătase şi pantofi cu tocul lat. Crezui că chinezii aveau să se arunce asupra ei; însă, văzui că o salută cu respect şi îi deschid loc spre noi. Abia atunci îmi dădui seama că este tot o chinezoaică.

O chinezoaică îmbrăcată europeneşte şi care primea dovezi de supunere din partea banditilor? Imi adusei aminte de povestirea lupului de mare, cu care făcusem călătoria dela Hong-Kong la Macao. Să fi fost faimoasa Fo-Ling?... Dacă ar fi fost ea.. Mă gândii, nici nai mult nici mai puţin, decât s'o ucid pe loc. Insă, deodată, îmi veni o ideie care putea fi salvarea călugăriţelor. Dacă era Fo-Ling, dacă era şefa bandei, aveam să încerc...

Ea înaintă spre noi, şi privi îndelung pe sora Tereza, care în extaz, nici nu băga de seamă examenul al cărei obiect era. Apoi, întorcându-ne spatele, vorbi câteva momente cu banditii întrebându-i ceva, la care ei răspunseră cu fraze violente, scurte şi stridente. La urmă, se îndreptă, meditând, spre una din ferestrele laterale, peste care se aplecă, privind afară.

Profitând de neatenţia chinezilor, pe cari cuvintele acelei femei îi făcuse să înceapă o discuţie şi mai exaltată, mă strecurai, tot în genunchi, de-alungul zidului. Şi, ajungând la grîlajul presbiterului, mă ridcai repede, sării balustrada şi alergai tiptil pe lângă perete. Mai înainte ca cineva să-şi fi dat seama, ajunsei la fereastră. Strânsei de gât pe chinezoaică, cu o mână, apăsându-i cu cealaltă revolverul pe frunte.

— Frate Antonio — strigai atunci — spune nemernicilor ăstora de bandiţi că dacă fac vre-o mişcare, sbor creerii cumetrii acesteia.

Toţi se întoarseră spre mine. Fratele Antonio nu reuşi să spună nimic. Insă, acţiunea mea făcea de prisos orice explicaţie. Văzui că hoarda întreagă încremenise împietrită.

— Vorbeşte-le odată — urmai eu — nu fii laş! Vorbeşte d-ta, soră Tereza! Spune-le să arunce armele la pământ şi să se retragă toţi lângă peretele din faţă. Şi repede. Dacă nu, isprăvesc imediat cu căpitana lor.

Sora Tereza se ridicase şi vorbea chinezilor. Ii văzui cum îşi lăsau puştile să cadă şi executau mişcarea pe care o ordonasem. Vorbeau toţi odată, vociferând; se aşezară, însă, aşa cum voiam eu şi fără arme de foc la ei. Nu mă interesa ce ziceau. Cum nu-i înţelegeam, nu aveam nici o grijă.

— Bine, soră Tereza. D-ta eşti mai bărbat decât ţapul ăsta neruşinat.

— Indulgenţă, frate, — îmi răspunse cu un accent de reproş.

— Dreptate, malcă. Şi dreptate vreau să fac. Ar fi putut să vorbească la timp fratele Antonio. Noroc că chinezii m'au înţeles şi fără vorbe. După cum văd am făcut o bună captură. In sfârşit, ce zic derbedeii aceştia?

— Zic că să-i daţi drumul.

— Cum nu. Chiar la asta mă gândeam. Spune-le că n'am să-i fac nici un rău şi am să-i dau drumul, însă, cu o condiţie: să vă lase pe d-voastră să plecaţi.

— Şi d-ta, frate?

Meditai un moment. Eu?... Pe cuvântul banditilor nu se putea conta. Dacă aş fi dat drumul căpitanei, ne-ar fi măcelărit pe toţi.

— Eu... mă voiu preda.

— Cu preţul acesta nu voim să fim salvate — îmi replică cuvioasa soră.

— Lasă prostiile, soră Tereza — zisei eu energic. Suntem pierduţi cu toţii. Mai bine să piară unul singur. A mai încerca să mă salvez şi eu, ar însemna să ne pierdem cu toţii. Dacă nu te gândeşti la d-ta, gândeşte-te la celelalte surori, la fecioare...

— Dumnezeu să te binecuvinteze!

— N'am nevoie. Dar... să ne grăbim. Înţelege-te cu ei să vă permită plecarea la toţi; d-tale, celorlalte trei maici, fecioarelor şi chiar şi fratelui Antonio.

Acesta, auzindu-mă, păru că-şi recapătă curajul.

— Eu rămân cu d-voastră zise el.

— Şi mult mi-ai fi de folos! Am văzut deja. Dar, am promis abatelui Gonzales că voiu avea grijă de tine. Vei pleca şi tu, deci.

Continuai să dau explicaţii sorei Tereza. Aveau să plece cu fratele Antonio şi cu cu servitorii orfelinatului. Aveau să se urce în bărci. Eu, de unde eram, vedeam perfect râul. Şi când bărcile ar fi trecut pe sub ferestrele capelei, aş fi dat drumul chinezoaicei şi le-aş fi predat revolverul. Asta era ceeace le ofeream.

Sora Tereza se adresă din nou chinezilor. Discuţia dură destul. In sfârşit, îmi zise:

— Acceptă, dar cer să le predai revolverul fără să tragi vre-un glonte.

Înțelesei ce urmăreau. Trebuia să promit că n'am să mă împușc. Voiau să mă aibă de viu.

— Bine, răspunsei.

— Pretind, însă, să juri în fața crucifixului că ai să te ții de cuvânt.

Era culmea. Banda aceea mă lua drept un sfânt. De aceea mă dăduse pe mine, tata, la școlile laice ale Casei Poporului?.. Dar, în sfârșit, trebuia să le fac pe voie.

— Am să jur. Să-mi aducă fratele Antonio crucea depe altar. Eu nu mă pot mișca de aici.

Fratele Antonio se apropie de mine cu statuia grea de marmoră. La un semn al meu, o puse jos și veni să mă înlocuiască, ținând pe chinezoaică. Intinsei mâna și jurai solemn.

In clipa următoare călugărițele defilară pe dinaintea mea. Adio, adorabila mea Dona Ines! Adio, integra și inimoasa soră Tereza! Adio neînsemnate maici, sora Purificacion și sora Maria de Begona, cari nu eziteseră totuși, să primească rugul pentru credința lor! Adio, frate Antonio, care mă adusese acolo unde mă găseam. Adio tuturora.

Sora Tereza îmi arătă crucea, eșind. Sora Valentina mă privi din adâncul ochilor ei frumoși. Celelalte nici nu mă priviră. Fratele Antonio avu un acces de sinceritate:

— Eu rămân!

— Du-te, idiotule! Cine vrei să conducă pe femeile astea, dacă rămâi? Du-te și cât mai repede. Du-te la dracu!

Eși cel din urmă, mai îngrozit de mine, decât de bandiți. Câțiva dintre aceștia eșiră după ei, escortând grupul liberat. Cea mai mare

parte a bandei rămăsese pe loc, supraveghiându-mă pe mine şi pe captiva mea. Aceasta nici nu clipea, măcar. Eu deasemenea stăteam neclintit ca o statuie. In timpul acelei aşteptări care mi se păru eternă, deşi fusese de foarte scurtă durată, toată viaţa corpului meu, toate gândurile şi toate simţurile mele se reduseră la privire. Rezemat de pervazul ferestrei, nu-mi luam ochii dela bandiţi, cari se rezimau de peretele opus al capelei. In acelaş timp urmăream şi cărarea care ducea la râu. Văzui, în sfârşit, cum coborau pe ea, maicile, surorile, fratele Antonio şi chinezii mei. Se aşezară cu toţii în bărci, le deslegară şi porniră la vale, duşi de curent. Şi apucând pe după o cotitură, îi pierdui din ochi. Slobozii atunci prada şi mă întorsei spre bandiţi. Un moment îi privii pe fiecare în parte. Să fi tras asupra lor?... Să-mi fi tras mie un glonte în cap?... Jurământul, pe care mă obligaseră să-l fac, nu era valabil pentru mine. Ei, însă, îşi ţinuseră cuvântul şi trebuia să mi-l ţin şi eu. In afară de asta, voiam să le arăt că dacă dispreţuiam viaţa, nu-mi era frică nici de tortură.

Mă găseam într'unul din acele momente de generozitate extremă, care te face să-ţi dai şi cămaşa de pe tine. Mă dădusem morţii, aveam să mă supun şi torturilor... Aruncai revolverul pe lespedea capelei şi încrucişai braţele pe piept.

In grupul de chinezi se produse o ondulare ca aceea a coamei unei fiare sălbatice, care se contractă, spre a se asvârli asupra prăzii. Dar, în loc să se arunce asupra mea, ei se înghesuiră şi mai mult în perete. Femeia aceea, pe care o

lăsasem la spatele meu, se aşezase în faţă-mi, acoperindu-mă cu corpul ei şi vorbindu-le pe un ton poruncitor, le dădea ordine pe cari eu nu le înţelegeam şi ale căror rezultate mi se păreau şi mai de neînţeles.

Chinezii, după ce ezitară puţin, după ce murmurară câteva replici, începură să se strecoare pe uşă. Câţiva se opriră să-şi ridice armele pe cari le aruncaseră jos; însă plecară şi aceştia, fără să se arunce asupra mea. Curând, nu mai rămăsesem în capelă decât femeia aceea şi eu.

Ea se întoarse către mine, îmi întinse mâna cu prietenie şi în cea mai corectă spaniolă îmi zise:

— *Muchas gracias, sennor.*

XXII

Incapabil de a face vre-o mişcare, de a scoate vre-o vorbă, de a concepe vre-o ideie, încremenii într'o stare de stupefacţie.

— Sunt foarte recunoscătoare intervenţiei d-tale care a salvat pe nefericitele acelea.

Surprinderea şi mai mare îmi dădu putere să întreb:

— Cum, d-ta doreai să fie salvate?

De data aceasta rămase ea încremenită. Ochii i se dilatară ca pentru a privi mai bine. Şi buzele-i schiţară un zâmbet.

— Desigur că voiam să fie salvate. Dacă nu aşi fi dorit, de mult erau moarte. Ţi-ai închipuit, poate, că mă aveai în puterea d-tale? Pe mine

nu mă poate domina nimeni decât atunci când vreau eu. Te-aşi fi putut împuşca de douăzeci de ori, fără ca d-ta să mai fi avut timp să apeşi pe trăgaciu. Ţeava revolverului meu era în permanenţă în dreptul inimii d-tale.

Râse cu francheţă şi-mi arătă un browning micuţ pe care îl purta în buzunarul jachetei.

— Şi d-ta credeai, cu adevărat, că mă aveai în mână... Se vede că nu ştii cine sunt eu!

— Am bănuit că eşti Fo-Ling.

— Ah! Mă cunoşti...

— Din auzite.

— Şi ce ai auzit despre mine?

— Puţin! Că te îndeletniceşti cu jafuri şi cu asasinate.

Deveni din serioasă tristă. Se depărtă de mine şi se duse de se aşeză într'un jilţ. Mă apropiai încet de ea.

— Mi-ar părea rău să te fi ofensat...

— D-ta... spuneai că... Nu, nu m'ai ofensat. Este adevărat că jefuesc şi ucid. Tot atât de adevărat, pe cât este de adevărat că-mi joc situaţia şi viaţa încercând să salvez pe sora Tereza de la Cruz. Şi iat-o salvată! Şi d-ta eşti salvat pentru moment. Voiu încerca să te salvez definitiv. Dar, cine eşti d-ta?... Ce făceai d-ta, aici, în orfanatoriu?

Ii povestii că eram un călător care sosise în noaptea anterioară; că mă surprinsese atacul... Ii spusei că auzisem şi despre atacul dat de ea asupra unui vapor şi că mi se păruse că o recunosc după descrierea pe care mi-o făcuse unul din pasagerii vasului atacat. Aşa îmi venise ideia loviturii care avea să salveze pe

călugăriţe. Nu credeam, nu puteam crede că ea s'ar fi gândit să le salveze.

— E de necrezut, în adevăr?

Tăcui, în semn de afirmare.

— Şi totuşi, aşa este.

Imi arătă un scaun lângă ea.

— Şezi, trebue să aşteptăm. Deocamdată, n'are să vină nimeni aici. Oamenii mei scotocesc azilul şi violează pe prizoniere. Lucruri pe cari eu nu pot să le evit. De altfel la ce bun?... Pe sora Tereza, însă, voiam s'o scap cu orice preţ. Ea a fost totdeauna bună cu mine.

— O cunoşteai, deci?

— Cum să nu o cunosc? Mi-a fost profesoară.

— Profesoara dumitale?

— Da; în colegiul maicelor dominicane din Manila. Am intrat acolo de mică. Nu te surprinde cum vorbesc spaniolește?

Da. In adevăr, era surprinzător! Pe mine, însă, nu mă mai surprindea nimic dela o vreme. Văzusem şi trecusem prin atâtea...

Incepu să râdă din nou. Mă asigură că nu avea să mi se mai întâmple nimic. Avea să mă salveze, în orice caz. Puteam fi liniştit. Trebuia, însă, să aştept. Şi până atunci... îmi ceru să-i povestesc viaţa mea.

— Nu — propusei eu; — povesteşte dumneata pe a dumitale, care trebue să fie mult mai interesantă.

— Fără îndoială. Povestea vieţii mele, însă, este o oroare. N'ai s'o poţi asculta.

O asigurai că pentru mine nu mai existau noţiunile de spaimă, groază, oroare. Se gândi

un moment, amintindu-şi, poate, situaţia dificilă prin care trecusem şi totodată pe aceea în care mă găseam eu şi probabil că înţelese că nu spuneam un neadevăr.

— Ai dreptate.... Şi-apoi, suntem într'un loc de spovedanii.

Fo-Ling se născuse în Manila, unde tatăl său avea unul din cele mai mari magazine din cartierul Binondo. Ca şi ceilalţi chinezi parveniţi, pentru a câştiga simpatia clientelei, trecuse la creştinism şi-şi botezase copila la biserica San Sebastian, internând-o apoi în Institutul Călugăriţelor Dominicane. Catolicismul tatălui său, însă, nu era adevărat, căci în locuinţa lui particulară, el servea tot cultului doctrinelor lui Confucio. Cât despre mamă-sa, aceasta nici nu voia, măcar, să audă despre creştini, fiind o fanatică adoratoare a religiei în care s'a născut. Copila, care în Institut era crescută într'o religie şi acasă în alta, ajunse să fie lipsită de orice sentiment mistic. Judecata ei, desvoltată foarte repede şi cu multă vioiciune, ajunse să nu mai recunoască de adevăruri, nici dogmele lui Christos, nici filosofia lui Kung-Fu-Cen.

— Admiţi — mă întrebă ea, după ce-mi spuse toate acestea — că se poate ca cineva să nu aibă nicio credinţă?

Răspunsei afirmativ; cum era să nu admit, când eu însu-mi nu aveam niciuna?

— Şi totuşi, dumneata eşti catolic.

— Da de unde!

— Cu toate acestea te hotărâseşi să te jertfeşti pentru nişte călugăriţe...

— Mă jertfeam pentru niște femei.

— Ah! Dumneata respecți femeile! Atunci ai să înțelegi viața mea. Și continuă povestirea. Fo-Ling, avea doisprezece ani, când rămase orfană de tată. Mama sa nu voi să mai rămână printre străini și hotărî să se mute la Canton. aducând și cadavrul soțului său pentru a-l înmormânta în patrie. Fo-Ling, ignorând cu desăvârșire starea în care trăiau femeile chineze, nu se opuse dorințelor mamei sale. Și școlărița aceea, care crescuse între spaniole, la început, și între americane, mai târziu, la universitate, ajunse repede într'un harem. O cumpără un chinez, care avea mai multe soții. Era pe vremea când influența rusească instalase sovietele și odată cu instalarea lor deschisese drumul și revendicărilor feminine. Fo-Ling, se afiliă comunismului, înscriindu-se într-unul din cele mai puternice nuclee. Făcu parte din manifestația desbrăcatelor.... Se dădu tuturor, pentru a se răsbuna pe bărbatul care o ofensa, ținând mai multe neveste... Insă, bărbatul o bătu, voi s'o omoare chiar și ea jură să-i plătească scump agresiunea. Comuniștii, combătuți cu succes de republicani, își refăceau trupele admițând chiar femei în armata roșie. Fo-Ling își găsise locul.

Purtând o uniformă care băga groaza în populație, bine echipată cu arme și meșteră în mânuirea lor, Fo-Ling nu mai avea frică de bărbatul ei. Nu fugea de el; din contră, ținea să-l întâlnească. Și într'o bună zi, îl întâlni. El voi s'o ia din nou la bătaie, dar, ulciorul nu merge de multe ori la apă... și ea îi dădu o bătaie

.... mai bună decât toate bătăile pe cari le suferise în atâtea rânduri. Fo-Ling împinse pe bărbatul său într'o pădure de baionete.

Dar, generalul Feng-Yu-Siang, deşi fusese omul Moscovei, începu să reprime excesele comunismului şi mai cu seamă când era vorba de femei. Fo-Ling fu încarcerată şi supusă unui consiliu de războiu, fiind acuzată de asasinat. Reuşi, însă, să scape, convingând pe soldaţii din gardă să dezerteze şi să fugă cu ea.

Cu oamenii aceia cutreeră câmpiile şi pădurile şi după câtva timp li se adăogară mulţi alţi, atraşi de faima comandantei. Acum, Fo-Ling avea o armată numeroasă, cu care reuşea să se impună oricui. Era tratată dela egal la egal de generalii armatelor aceleia răsleţe — amestec de militari şi bandiţi — cari operează în China. Işi începuse cariera ca cei mai iluştri dintre ei, ca însuşi Feng-Yu-Siang şi ca însuşi Chang-So-Lin: dezertând când fuseseră pe punctul de a fi împuşcaţi.

Şi Fo-Ling urmă în totul şcoala unor comandanţi atât de glorioşi. La fel cu dictatorul Manciuriei, ea impuse oamenilor săi o disciplină de fier, aplicând pedepsele cele mai grozave. Îi întreţinu din furturi şi le permise să asasineze după plac. Era temută şi tot odată iubită de soldaţii săi, două lucruri cari constituie idealul la care trebuie să aspire un comandant de armată. Prin frică şi prin dragoste, îşi făurise o armată devotată.

— Totuşi, — întrerupsei eu, — mai adineauri te temeai de o revoltă.

— Fiindcă îi cuprinsese fanatismul religios. Soldaţii mei fuseseră asmuţiţi de Mon-Kul şi eu nu luasem măsuri din timp contra propagandei acestor „apărători ai credinţei", fiindcă nu mă interesa asaltarea orfanatoriului. Rău, nu-mi părea, în tot cazul, fiindcă eram lipsiţi de alimente şi aici sunt provizii destule. Am reacţionat însă, când am văzut printre călugăriţe pe sora Tereza dela Cruz. Şi eram foarte neliniştită la gândul că ar fi fost prea târziu, pentru a-mi mai putea impune autoritatea, faţă de furia religioasă deslănţuită.

Insă dacă aş fi dat vreun ordin, fii sigur că m'ar fi ascultat.

Ai văzut cum m'au ascultat, atunci când le-am dat ordin să se retragă fără să-ţi facă ceva. Şi ai să vezi cum mă vor asculta şi când le voiu da ordin să te lase să pleci.

— Asta, însă, n'ai s'o ordoni — zisei eu.

Maditasem mai adânc, în timp ce ascultasem povestea ei. Nu aşi fi folosit nimic, chiar dacă aş fi ajuns teafăr la Amoy. Ar fi însemnat să pierd totul şi riscasem destul şi cu destui sorţi de izbândă, pentru a părăsi partida. Trebuia, din contră, s'o continui. Dacă obţineam ajutorul acelei femei, ajungeam, cu siguranţă, la izbândă. Fo-Ling trebuia să aibă influenţă asupra lui Fu-Yet-So. Sechestratorul lui Li-Hong şi asaltatoarea de vapoare şi de mânăstiri, erau camarazi de arme. Sau cel puţin dacă n'avea influenţă pe lângă el, ar fi putut oricând să mă facă să ajung în prezenţa lui. Ar fi putut chiar, să întreprindă o acţiune armată în favoarea mea.

Fo-Ling însă, nu înțelesese cuvintele mele. Mă întrebă:

— Ce n'am să ordon?.... Apoi, cum vrei să poți pleca de aici?

— In nici un fel. Nu vreau să plec. Vreau să rămân.

— Să rămâi aici?

— Aici, sau aiurea. Să rămân lângă dumneata.

Ochii i se luminară de o flacără dogoritoare, care nu mai era flacăra curiozității, ci flacăra dorinței aprinse. Și din ochii ei scăpărară scântei, cari-mi aprinseră sângele și-mi înfierbântară corpul, dispus de mai înainte să ia foc. Fără îndoială, în subconștient, acela era motivul care-mi inspirase dorința de a continua căutarea lui Li-Hong: desfrânata și nebuna dorință de a poseda pe Fo-Ling. Instinctul sexual se trezește cu mai multă putere în momente de nenorocire. E ca o apărare a speței, ale cărei efecte au fost observate la supraviețuitorii marilor catastrofe: naufragii, cutremure, epidemii.... Se vede că voluptatea formează un fel de sfântă treime cu durerea și cu moartea.

Imi ghici gândul, interpretându-mi rău fraza, fiindcă de fapt, eu spusesem altceva decât ceeace gândeam.

— Să rămâi lângă mine?

— Da; să rămân lângă tine. Să rămân cât mai aproape de tine!

Se ridică, încercând să se depărteze de mine. O reținui, însă, prinzând-o de mijloc. Și cu toate sforțările ei, nu reuși să mă împiedice

de a-i frânge mijlocul pe grilajul scund al altarului. Imi spusese şi chiar mi-o dovedise că pe ea nu putea s'o stăpânească nimeni, fără voia ei. Insă, în ochii aceia aprinşi de patimă, se putea citi că s'ar fi lăsat dominată şi atunci. Imi dădui seamă că rezistenţa îi era prefăcută. Şi în adevăr, Fo-Ling sfârşi prin a ceda dorinţelor mele, cari erau şi ale ei totodată.

Verificai atunci, în perfectă cunoştinţă de cauză, cât de mari sunt plăcerile, cari urmează unei nenorociri, cât de sublimă e voluptatea, asociată cu durerea şi cu moartea. Fui foarte fericit acolo; acolo, unde scăpasem din cel mai oribil masacru, ca prin urechile acului, acolo, între zidurile cari protejau batjocorirea feroce a virginităţii infantile; acolo, lângă sacristia transformată în depozit de cadavre.... Deliciu suprem!

XXIII

Profitând de faptul că banditii se retrăseseră să se odihnească în chiliile răcoroase ale mânăstirii devastate, reuşirăm să ieşim din capelă şi să traversăm curtea, fără să ne vadă nimeni. Şi, odată dincolo de zidurile clădirii, din care hoarda n'ar fi ieşit, atâta timp cât mai era vreun cuiu de furat, ori vreo masă de distrus, ajunserăm fără niciun incident la locuinţa căpitanei, refugiu absolut sigur.

Totuşi, Fo-Ling părea preocupată.

— La ce te gândeşti?

— Mă gândesc cum aşi putea face, să te primesc printre oamenii mei.

Chestiunea dădea în adevăr de gândit. Postul de *comandant-soţ*, mi se părea... In orice caz, era singurul la care aveam vreun drept. Crezui că trebuie s'o ajut.

— Prezintă-mă drept... orice doreşti tu.

— Ca medic... Cunoşti ceva din medicină?... Oricât de puţin.

Nu; ca medic în nici un caz n'aş fi îndrăznit să lucrez. Şi asta nu din compătimire pentru bolnavi şi răniţi, natural. Eu nu mă gândeam la ei, ci la mine. Când ar fi văzut că pe cine puneam mâna, murea, m'ar fi ucis pe loc.

— Atunci, ca ofiţer instructor. Imi închipui că-ţi mai aminteşti ce ai învăţat în armată...

Chestiunea era că eu nu făcusem armata. Fusesem scutit... pe bani. Pe timpul meu, nu se introdusese încă serviciul militar obligator, acest admirabil mijloc de a scoate bani din piatră seacă. In schimb, se făcea instrucţie, nu glumă.

Banii se scoteau foarte uşor: ca din fântână. Eu am plătit o mie cinci sute de pesete şi am scăpat ca un deştept. Adică am rămas un prost. Cu toate că de această prostie nu avusesem să mă plâng până în momentul acela. Nu. N'aş fi putut să fac faţă nici cât un sergent, necum cât un ofiţer instructor.

Mă temui că această repetată declaraţie a ignoranţei mele avea să dispereze pe Fo-Ling; se întâmplă însă, tocmai contrariul.

— Mai bine — zise ea. N'ai să ocupi un

post secundar. Am să te prezint ca şef de stat major. Ai să fii acela care ne conduce la victorie.

Şi îmi încredinţă secretul geniului militar:

— Pentru asta nu trebuie să cunoşti nimic.

Necunoscând, deci, nici cele mai elementare noţiuni ale ştiinţei marţiale, îndeplineam toate condiţiunile pentru a obţine triumfuri glorioase.

Fo-Ling continuă să-mi explice:

— Voiu spune că eşti un general spaniol. Că mi s'a părut că te cunosc, fiindcă îţi văzusem fotografia în jurnalele străine, cari scriseseră că vei întreprinde o călătorie prin orient. Că am încercat să te decid să rămâi în rândurile noastre şi că am reuşit. Că vei împărţi comanda cu mine, aplicând teoriile moderne.

— Dar, crezi că eu...

— Da, omule, da. E tot ce poate fi mai uşor. N'ai nevoie să fii decât mână de fier. Atât cu duşmanii cât şi cu ai noştri.... Înţelegi? Să fii îndrăzneţ la atacuri şi să ţii disciplina cu energie. Asta e tot.

Mă obligai să le fac pe amândouă. Şi a doua zi, chiar a doua zi, mă pusei pe lucru. Începutul fu minunat, după cum se va vedea. In automobilul comandantei şi ocupând locul de onoare, pe care mi-l oferise Fo-Ling, lăsându-mă la dreapta, ne transportarăm în lagărul hoardei, dis-de-dimineaţă. Şi odată ajunşi acolo, Fo-Ling chemă în faţa cortului său pe şefii de unităţi pentru a le da explicaţiile pregătite.

In timp ce vorbea, eu stăteam lângă ea, într'o ţinută cât mai fermă. După ce Fo-Ling îşi termină discursul din care nu înţelesei nici o iotă, vorbiră pe rând şi căpeteniile armatei, fără să-i înţeleg, bineînţeles, nici pe ei. Admiteau oare propunerea ce li se făcuse?... După gest şi după ton, mi se părea că unii o admiteau. Insă, unul din ei.... Cu un glas aproape imperceptibil şi fără să se întoarcă spre mine, Fo-Ling murmură în spanioleşte:

— Ucide-l!

Nu şovăii o secundă. Scosei revolverul şi îl culcai la pământ. Văzându-l că mai mişcă, îi mai descărcai un glonte în cap. Işi contractă picioarele şi rămase nemişcat. Afacerea era terminată. Imi dădui seama că a omori un om era lucru foarte simplu.

Fo-Ling vorbea mereu. Ceilalţi chinezi tăcuseră. La detunăturile armei, văzui soldaţii alergând şi pe unul din comandanţi împrăştiindu-i cu un gest poruncitor. Acelaş comandant fu primul, care se înclină mai apoi în faţa mea. Ceilalţi îl imitară pe rând. La urmă se retraseră cu toţii.

— Se duc să alinieze trupele pentru prezentarea ta — îmi spuse Fo-Ling.

— Dar ăsta? — întrebai eu arătând spre cadavru.

— Nu te îngriji. Era un încăpăţânat. Se opunea la primirea ta. Cred că bănuia ceva. Inţelegi?... Indrăznise să-mi facă propuneri mai de mult. Ii stă mai bine aşa.

Şi adăugă:

— L-ai executat magistral.

Găsii că trebuia să-mi manifestez tot meritul.

— Şi totuşi, o fac pentru prima dată.

Fo-Ling păru surprinsă că până atunci nu omorâsem pe nimeni. Insă, nu avu timp să-mi ceară explicaţii cum de ajunsesem la etatea mea, conservându-mi virginitatea omucidă. Ne chemau să trecem în revistă trupele.

Acestea mă aclamară cu entuziasm. Li se spusese lucruri bune despre mine. Şi cu ideia foarte sumară pe care şi-o făcuseră din felul cum executasem, mă găseau cât se poate de demn să le fiu şef...

Avui plăcerea să le întăresc convingerea foarte curând. In aceeaşi după amiază ridicarăm tabăra şi după două zile de mers, ajunserăm la un sat, care refuză să ne dea cantonament şi provizii. Ameninţat cu represalii, se pregătise de apărare. Locuitorii posedau arme şi avură timp să se baricadeze. Trebui să luăm satul cu asalt şi, personal, condusei trupele la atac, urmând cu prudenţă hotărârile luate în prealabil şi luptând cu curaj la atacul decisiv. Obţinui o victorie fulgerătoare şi completă.

Iar după aceea... Odată cucerit satul, — fiind tot eu acela care trecuse primul barricadele şi deschisese drumul, începând lupta corp la corp, care pusese pe fugă pe inamic,— procedai ca unul din cei mai cruzi învingători.

Fo-Ling mă îndemna mereu, căci, după cum spunea ea, nu este suficient să fii curajos, trebuie să fii implacabil. Dădui ordin ca toţi

cei cari ridicaseră armele contra noastră, să fie spânzurați.

In afară de asta, se găseau și în rândurile noastre câțiva cari șovăiseră în timpul atacului și trebuia să dau un exemplu. Tot după sfatul lui Fo-Ling, dădui ordin să fie bătuți cu vergile până la sânge; și aceasta, în fața mea, pentru a se executa conștiincios. Și încă ceva...

In timpul devastării ce urmă asaltului, câțiva satiri- își satisfăcuseră poftele bestiale, siluind femeile și copilele învinșilor, după abjectul lor obiceiu. Fo-Ling, femeie și partizană a drepturilor femeii — între cari, indiscutabil, cel mai legitim este acela de a nu fi posedată contra voinței sale — vedea cu ochi răi acest abuz. Ea nu avusese curajul să-l curme, pentru că era un obiceiu al pământului. Eu, însă, fiind recunoscut ca maestru de teorii moderne, puteam să încerc a-l desființa, pretextând că așa ceva nu se mai practică în armatele europene.

— Iți atrag atențiunea, totuși — îi spusesem eu când venise discuția — că în ultimul războiu european, germanii au posedat cu forța femeile belgiene și franceze și dacă femeile germane n'au pățit la fel, asta se datorește numai faptului că aliații n'au mai ajuns să invadeze Germania.

— Ce vrei să spui?....

— Vreau să spun că obiceiul acesta pare a constitui un „rit" al religiei „oamenilor de onoare" cum a fost numită poetic, cariera armelor.

— Se poate; dar te asigur că pentru mine este singurul lucru ce mă scârbește, din toate

relele ce aduce războiul. Te simţi în stare să-i pui capăt?

Eu mă simţeam în stare de lucruri şi mai mari. Eram chiar curios să văd până unde puteau merge puterile cu cari fusesem investit. Cerui comandantei să se retragă, pentru a nu părea că mă influenţează în ceeace aveam să fac. Şi cu ajutorul unui ofiţer care vorbea englezeşte, ca interpret, dictai pedeapsa pentru vinovaţi.

Şi odată pusă în vigoare noua lege, sancţiunile ei fură aplicate imediat, spre surprinderea şi groaza generală a hoardei; nimeni, însă, nu îndrăzni să protesteze, nici chiar cei supuşi teribilei mutilări ce ordonasem. Şi mă grăbii să anunţ pe Fo-Ling că fusese satisfăcută.

— Adevărat?

— Şi încă ce adevărat... Acei cari au siluit, azi, femeile, nu le vor mai silui niciodată în viaţa lor. Ţi-o garantez.

— I-ai făcut să regrete?

— Nu ştiu. Ştiu, doar atât: chiar dacă ar vrea să mai repete isprava, n'ar mai putea s'o facă.

Pricepu. Şi se puse pe un râs nebun. Apoi, proclamă cu convingere:

— Eşti diavolul în persoană!

— Un diavol alb — zisei eu.

— Nu — rectifică ea; — diavol alb, pentru că eşti alb, da; dar diavolul în persoană, unicul diavol.

Părerea lui Fo-Ling era împărtăşită de toată armata noastră. Şi chiar şi de celelalte armate şi de ţara întreagă, pe măsură ce se

auzea de enormele mele cruzimi față de inamic și față de proprii mei soldați. Toată China ajunse să mă cunoască sub numele de: Diavolul alb.

Chiar în afară de China devenisem cunoscut și tot numai după poreclă. Intre ororile haosului chinezesc, difuzate de agențiile de presă diferitelor ziare din Europa și America, cele mai preferate știri, pentru a emoționa pe cititorii sensibili, erau isprăvile „Diavolului Alb". Când mă înapoiai la Barcelona, găsii într'un număr vechiu din *Vanguardia*...

XXIV

Nu vreau să descriu aici toate faptele care-mi creară un nume atât de satanic. Nu vreau, pentrucă de ași face-o, ar însemna să dau o extindere prea mare acestei povestiri. Dar nu-i numai asta; ar mai însemna ca lunga mea povestire să sufere de monotonie. Alte motive nu m'ar împiedica. Pentrucă cruzimile și actele de curaj pe cari le-am făcut, s'au datorat numai împrejurărilor în cari m'am aflat.

Trebuia să omor, dacă nu voiam să fiu omorît... Trebuia să schingiuesc, dacă nu voiam să fiu schingiuit.... Câți eroi n'au făcut decât să meargă drept înainte!.... Câți călăi n'au făcut decât să fugă de tortură!.... Ca ei am procedat și eu.

Cu singura deosebire că eu operam *in anima vili*. De altfel, chinezii îmi inspirau numai ură

şi dispreţ, neputând să-mi insufle nici un pic de respect şi de milă. Striveam un furnicar, unul din acele furnicare orientale, de furnici roşii, cari devorează totul. Dacă făceam rău, mie mi se părea că răul acesta este foarte bine venit.

Şi pentru a dovedi că nu virtutea, sau ipocrizia, cel puţin, mă îndeamnă să nu povestesc toate isprăvile mele diabolice, voiu mai relata încă una. Aceea care a fost considerată drept cea mai infernală; aceea despre care marele cotidian *Internews,* reproducând-o şi comentând-o, spusese că nu putea fi comisă decât de un monstru scăpat din infern.

Districtul Peng-Teng era sub stăpânirea lui Fi-Lang, un fost mandarin al vechiului imperiu. El reuşise să menţină acest teritoriu aproape independent, în ciuda republicelor cari substituiseră regimul imperial. In feudul luî, Fi-Lang nu permitea nici amestecul guvernelor de Sud sau de Nord, nici influenţa dictaturiî manciuriene, nici ingerinţele diferitelor armate cari luptau pe cont propriu. Rezistând atâtor puteri diferite, cât timp se simţea tare, făcând alianţe cu unele, sau cu altele, când se temea de înfrângere, pentru ca după aceea să le înşele, Fi-Lang ieşea totdeauna triumfător. Se menţinea independent fără să cedeze nimic nimănui şi exploatându-i pe toţi, în ciuda furieî năprasnicului uragan războinico-revoluţionar.

Incheie un pact cu noi, în scopul de a lovî din spate armata unui alt şef, care voia să-i încalce teritoriul. In timp ce Fi-Lang rezista eroic, noi pornirăm atacul, şi armata inamică,

contra căreia se exercita dubla operaţiune, prinsă între două focuri, fu distrusă complect. Ieşirăm învingători, sau mai precis, aliatul nostru ieşi învingător, fiindcă numai el culese fructele victoriei.

Fi-Lang îşi eliberă teritoriul de invazie; noi, însă, consumarăm o mulţime de provizii şi de materiale şi suferirăm chiar şi pierderi serioase de oameni, fără să obţinem vre-o compensaţie. Fi-Lang se angajase să ne plătească o mare cantitate de bani, ca preţ al ajutorului dat, însă, cu toate că scadenţa sosise, nu ne plăti.

La început ceru o amânare, apoi îşi ceru scuze, după aceea încercă să încurce lucrurile şi în cele din urmă refuză net să ne mai plătească ceva. Hotărârăm să procedăm energic faţă de el şi, în consecinţă, pornirăm cu armatele asupra Peng-Tengului. Forţele lui Fi-Lang, însă, erau egale cu ale noastre. După câteva lupte, date cu destul succes, de altfel, hotărârăm să renunţăm la acţiune.

In timpul retragerii, avurăm norocul să capturăm un detaşament inamic, care pătrunsese printre ariergărzile noastre. Şi acest detaşament redus la neputinţă, era comandat chiar de fiul cel mai mare al lui Fi-Lang.

Identificând pe şeful prizonierilor noştri, ne dădurăm seama că obţinusem tot ce doream. Chestiunea se reducea la păstrarea cât mai cu grijă a preţioasei capturi. Pentru eliberarea fiului, tatăl avea să ne plătească tot ce ne datora şi chiar şi mai mult, dacă i-am fi cerut. Grăbirăm, deci, retragerea, pentru a ajunge în locuri unde puteam să ne fortificăm şi să rezistăm.

Făcurăm două marşuri forţate, lăsând o distanţă destul de mare între noi şi duşmanii noştri, pentru a avea timpul necesar să ne facem întăriturile şi tranşeele. După aceea trimiserăm un parlamentar la Fi-Lang, oferind eliberarea captivului contra preţului de o sută de saci de argint.

Fi-Lang refuză, totuşi, să plătească. Ne atacă în două rânduri dar respinserăm ambele atacuri. Şi trimiserăm din nou la el, avertizându-l că un nou atac contra noastră, ar fi costat viaţa prizonierului. De data asta, Fi-Lang răspunse că e gata să plătească.

Şi, în adevăr, câteva zile mai târziu, se prezentă avant-posturilor noastre un grup de călăreţi, escortând câteva care încărcate. Erau o sută de saci şi greutatea lor a douăzeci şi cinci de kgr. fiecare, era exactă. Monedele, pe cari le examinai deschizând sacii, erau mexiscuzi mexicani — cari au curs legal. O mie de scuzi în fiecare. Eliberai odrasla lui Fi-Lang, făcându-i chiar şi un cadou: îi dădui unul din caii mei, pentru a putea merge în pas cu însoţitorii săi. Eu îmi ţineam cuvântul tot aşa de corect precum pretindeam şi altora să şi-l ţină.

A doua zi, însă, trebuind să plătim soldele unor soldaţi cari se eliberau, dădui ordin să fie plătite din monedele primite dela Fi-Lang. Şi, din primul sac care fu golit, după primele monede, începură să curgă plumburi turtite. Îmi amestecaseră argintul cu plumb! Presaseră gloanţe de plumb până la dimensiunile aproximative ale monedelor şi le băgaseră în fundul sacilor. Dădui ordin să fie vărsaţi imediat toţi

sacii pentru a cunoaşte proporţiile înşelăciunii şi revanşei pe care aveam să mi-o iau. Şi constatai că toţi aveau acelaş conţinut: jumătate argint, jumătate plumb. Nemernicul de Fi-Lang redusese cu cincizeci la sută preţul de răscumpărare.

Mă hotării să nu accept reducerea. Eram furios că mă lăsasem prostit în aşa hal. Puteam ajunge obiectul de glumă al soldaţilor, lucru care mi-ar fi săpat prestigiul. Şi, asta... niciodată! Gurilor dispuse să râdă, aşi fi făcut să le crape buzele de groază.

Ce să fac?..... Să mai încerc încăodată o incursiune pe teritoriul lui Fi-Lang, nu era nimerit. Aşi fi fost respins. Şi, chiar presupunând că noul atac ar fi izbutit, aşi fi avut prea mulţi morţi şi răniţi. Pierderi cari s'ar fi datorat numai încrederii mele oarbe, prostiei mele.... Dacă goleam toţi sacii atunci când mi-i aduseseră, în loc să-i fi cântărit, şi să mă fi mulţumit cu examinarea monedelor de deasupra, aşi fi avut pe prizonier în mână. Avantajele rezistenţei în lagăr întărit, ar fi rămas de partea noastră. Aceste avantaje trebuiau păstrate.

Mă gândii să alergăm pe urmele celui eliberat. Totul, însă, ar fi fost inutil. Chiar dacă am fi pornit călări pe urma lui, nu l-am mai fi ajuns. Mergea şi el tot călare, ca şi întreaga-i escortă dealtfel şi avea douăzeci şi patru de ore înaintea noastră. Inainte de a-l fi ajuns cavaleria noastră, el s'ar fi pus la adăpost în mijlocul trupelor lui, înapoia întăriturilor. Numai cu automobilele, poate.

Însă, nu aveam decât cinci automobile. Oricât aşi fi înghesuit oameni în ele, tot n'ar fi încăput mai mult de şapte în fiecare: în total treizeci şi cinci de combatanţi. Pe când escorta primogeniturii lui Fi-Lang trecea de o sută de călăreţi... N'avea importanţă! Aveam să montez mitraliere pe automobile.

Aşa şi făcui. Şi ne avântarăm cu toată viteza pe şosele, prin şanţuri şi chiar peste câmp, ca şi cum am fi fost pe pista unui autodrom. Fu o alergare nebună, fantastică, mortală. Unul din automobile se răsturnă. Altul rămase în pană. Când ne oprirăm, socotind că ieşisem înaintea fugarilor, şi ne aşezarăm să le tăiem drumul, văzurăm că nu mai eram decât douăzeci contra o sută. Puserăm mitralierele în funcţiune şi deschiserăm focul în evantaiu.

Escorta înţelese că-i pierdută şi acceptă să ne redea prizonierul. Mai cerul ceva. Să rămână şi doi soldaţi cu el. Acceptară şi asta.

După aceia lăsai restul escortei să plece, spunându-i să comunice lui Fi-Lang că aveam să-i trimit veşti în curând. Şi când se depărtară până nu se mai zăriră, procedai la punerea în aplicare a planului ce-mi făcusem.

Dădui ordin ca fiul lui Fi-Lang să fie retezat în două, peste mijloc. Da! Chiar aşa. Şi dădui şi dispoziţii de detaliu. Fu retezat cu grijă, trecând cuţitul peste burtă şi pe sub coaste şi complectând cercul peste şale. Iar şira spinării i-o tăiară cu securea. Îl împărţiră astfel în două jumătăţi aproape egale.

Apoi dădui ordin ca partea superioară să fie predată celor doi soldaţi din escortă, pe ca-

re-i reţinusem în acest scop şi le spusei să o ducă lui Fi-Lang, cu o scrisoare din partea mea, care suna astfel:

„Ai plătit numai jumătate din preţul convenit, îţi trimit jumătate din fiul tău. Dacă doreşti şi cealaltă jumătate, trimite-mi şi restul de bani. Şi fii sigur că mă voiu ţine de cuvânt, aşa cum mă ţin acuma şi cum mă voiu ţine totdeauna. — *Diavolul Alb*".

XXV

Zăpăcit complect de dubla beţie a cruzimii, în care mă aruncau înfierbântat luptele permanente, — şi a lubricităţii în care Fo-Ling cu nesăţioasa ei ardoare, mă menţinea tot într'un delir, ajunsesem să uit de orice, când îmi adusei aminte de un nume: Fu-Yet-So.

— Fu-Yet-So?... Cine-i acest Fu-Yet-So?... întrebai pe complicea şi amanta mea, care-mi traducea o propunere a comandamentului cantonez.

— Unul din şefii de bande — răspunse ea— care este dispus să-şi unească forţele lui cu ale Republicei de Sud, spre a începe războiul contra armatelor de Nord.

— Un şef de bandiţi?....

— Da, omule, unul ca noi. Dar, unde ţi-e gândul?... N'ai înţeles încă ce ţi-am explicat?... Naţionaliştii vor să pună stăpânire pe Nankin pentru a ajunge la Shanghai, de unde trupele de Nord au să se retragă. Pentru a-

ceastă operaţiune care va fi angajată şi va fi decisivă, ei nu propun un tratat de alianţă: să le dăm ajutor cu trupele noastre. Spun că şi alţi şefi ar accepta. Unul din ei este Fu-Yet-So.

Fu-Yet-So, sechestratorul lui Li-Hong... Li-Hong, reprezentantul casei „Bofill şi Vendrell"... Şi eu mă găseam în China trimis tocmai de Bofill şi Vendrell! Iar dacă mă găseam lângă Fo-Ling, era numai cu scopul de a da de urma lui Li-Hong şi de a-l răscumpăra. Trebuia să caut pe Fu-Yet-So. Aşa şi numai aşa, puteam justifica tot ce făcusem şi ce mai aveam să fac.

— Ascultă, Fo-Ling — mă adresai eu amantei mele — Fu-Yet-So ţine sechestrată o persoană pe care trebuie s'o salvăm.

— O femeie? Ştiam eu că în aventura ta trebuia să fie o femeie. M'am gândit totdeauna la asta.

— Te-ai gândit prost. E vorba de un bărbat. Şi.... Dar, zadarnic ţi-aş spune; n'ai înţelege tu, ceeace eu însumi nu înţeleg. Ai zis aventură. Crezi că sunt un aventurier. Dar, dacă sunt, sunt prin forţa împrejurărilor.

— Tu?....

— Eu, da.... Toată aventura mea se reduce la aceea că urmăream răscumpărarea unui negustor chinez. Din însărcinarea unor fabricanţi spanioli. Şi te-am întâlnit pe tine, care a făcut din mine un....

— Iţi pare rău?

— De ce să-mi pară rău?... Nu; nu-mi pare rău de loc. Nici pentru faptul că m'am legat de tine, nici pentru ceeace fac. Insă, mi-am

adus aminte. Eliberând pe Li-Hong, fac un serviciu acelora, cărora le datorez, la drept vorbind, întâlnirea noastră şi cu ea, fericirea mea. Cred că are să meargă uşor, de-altfel.

— Vom vedea dacă are să meargă uşor sau greu. Spune-mi mai întâiu, cine-i acest prizonier şi cum a ajuns în mâinile lui Fu-Yet-So?

Ii spusei povestea. Insă, numai în ceeace priveşte sechestrarea lui Li-Hong. Despre viaţa mea anterioară nu-i pomenii nimic. Ii arătai cum venisem în China spre a întâlni pe Li-Hong, cum aflasem în Shanghai că este capturat de bandiţi şi cum descoperisem complotul urzit contra lui. Soţia captivului; Fu-Peng, prietenul necredincios; Tom-Fu, servitorul fidel etc. etc. Cum îmi dăduse abatele Gonzales o călăuză, care să mă conducă până la Peng-Tu, unde aveam să mă întâlnesc cu comerciantul Sing-Le... Restul îl ştia. I-l spusesem cu ocazia cunoştinţei; ajuns la orfanatoriul din Fu-Cheng fără să vreau, luasem apărarea călugăriţelor dintr'un sentiment spontan.

— Apoi, — terminai eu — pasiunea ce mi-ai inspirat-o tu în momentul acela tragic, pasiune care se face tot mai mare în ciuda mizeriilor de toate zilele, m'a legat de tine cu lanţuri de fericire cari nu se mai pot distruge.

— Pentru totdeauna? — întrebă ea.

— Pentru totdeauna! — o asigurai eu.

Nu minţeam; nu. N'aşi fi avut curajul să-mi depun minciuna pe buzele ei, fiindcă şi le lipi de ale mele într'o sărutare. Numele lui Fu-Yet-

So îmi aminti numai de Li-Hong şi de Bofill şi Vendrell. Şi de aceştia din urmă numai prin angajamentul ce-mi luasem de a pleca în căutarea primului. De nimeni şi de nimic altceva nu-mi aminti. Toată viaţa mea trecută continua să doarmă în sufletul meu, cu greutatea somnului provocat de beţia dublă. Aşa că Fo-Ling nu putu gusta nimic fals pe buzele mele.

— Vom salva pe Li-Hong — îmi zise ea... — Drept recunoştinţă că prin el te am pe tine. Prin el şi prin prietenii tăi din Spania. Zici că sunt fabricanţi? Trebuie să fie nişte hoţi. Între camarazi nu face să nu ne ajutăm.

Presupusa camaraderie cu noi a bunului Vendrell şi a inofensivului Bofill mă făcu să râd.

— Nu râde. Cazul e destul de grav. Nu-i aşa de uşor să pui mâna pe prada lui Fu-Yet-So. Deocamdată nu trebuie să-i dăm de bănuit că am şti ceva despre prizonierul lui. Dacă află că avem vre-un interes, totul e pierdut.

— Eu credeam că dacă i-am vorbi... Mă gândeam chiar, că, în scopul acesta, ar fi bine să facem şi noi pactul cu cantonezii, cum l-a făcut el.

— Asta, da. Vom oferi ajutorul nostru guvernului din Canton. Şi vom profita de aceasta, pentru a ne apropia trupele noastre de ale lui Fu-Yet-So. Ne vom feri, însă, să-i vorbim ceva despre prizonier.

— N'ar fi mai bine să-i vorbim deschis?...

— In nici un caz. Dacă Fu-Yet-So ar şti că ne interesează soarta lui Li-Hong, ar crede că

ne interesează banii lui. Nu este el capabil să înţeleagă ce este o obligaţie morală. Şi n'am putea încerca nici răscumpărarea, plătind cele o sută cincizeci de mii de taleri pe cari-i cere. Fu-Yet-So ar fi în stare să creadă că prizonierul valorează mai mult şi că noi vrem să câştigăm diferenţa. Înţelegi?...

Avea dreptate. Văzând cu cine are de face, camaradul şi rivalul nostru de banditisme, n'ar fi putut să ne atribuie nici o ideie generoasă. Planul meu iniţial, de a parveni să am o întrevedere cu Li-Hong, pentru a-i cere procură să-i lichidez averea, era prea primitiv; ar fi dat fiasco. Fu-Yet-So, ar fi putut gândi că Fo-Ling şi cu mine — bandiţi de aceiaşi teapă cu el — ne-am fi făcut nevăzuţi cu averea lui Li-Hong. Asta în cel mai rău caz; dar, s'ar fi putut gândi, după cum spunea Fo-Ling, şi la posibilitatea că prizonierul ar valora mai mult, şi ar fi mărit preţul de răscumpărare, cerându-ni-l nouă, cari nu l-am fi putut plăti... şi cari nici n'am fi vrut să-l plătim.

— Ce facem atunci?...

— Mai întâi, ne vom apropia trupele de ale lui Fu-Yet-So, în care scop, vom face pactul cu republica de Sud. Alianţa aceasta ne convine în orice caz, fiindcă toleranţa pe care ne-o acordă guvernul cantonez, s'ar schimba în ostilitate, dacă am refuza ajutorul cerut. Şi de vreme ce primeşte să recunoască gradele noastre, ale comandanţilor şi ofiţerilor noştri...

— Nu vor fi prea lungi tratativele?

— Nu. De altfel, între timp, vom trimite un om de încredere la Peng-Tu spre a trage de

limbă pe Sing-Le şi spre a încerca să descopere ascunzătoarea lui Li-Hong.

— Crezi că va reuşi?

— Dacă nu vom reuşi pe lângă omul indicat de Fu-Yet-So ca reprezentantul lui, vom reuşi întinzând o întreagă reţea de spionaj chiar în anturajul generalului.

— Pentru asta trebuie să intrăm în legătură cu el.

— Tocmai asta spun şi eu. Şi modalitatea este găsită; acceptând propunerile guvernului cantonez. Dacă, bineînţeles, nu găseşti vre-un inconvenient în asta.

Mie unul mi-era tot una dacă făceam pact cu naţionaliştii, cu republicanii imperialişti, sau chiar cu dictatura mancjuriană. In Spania eram radical; în China, însă, n'aveam nici o culoare politică. In afară de recunoaşterea gradului... Dar, la drept vorbind, ce grad mi-ar fi recunoscut mie în armata cantoneză?... O întrebai pe Fo-Ling.

— General n'ar putea să te facă pentrucă eşti străin. Ştii că naţionaliştii sunt xenofobi. Ca să-ţi dea o comandă independentă, li s'ar părea riscat. Insă, te vor face colonel de stat major la dispoziţia mea.

Găsii foarte acceptabile şi gradul şi funcţia. Aveam să fac o carieră strălucită, în China. O carieră pe care n'aşi fi visat-o niciodată în Spania! Surâsei unei perspective atât de agreabile.

— Vom elibera pe Li-Hong — îmi repetă Fo-Ling, şi-l vom reda întreprinderii prietenilor tăi.

Şi adăugă:

— Şi odată plătite datoriile tale de conştiinţă, inima ta va bate numai pentru mine, pentru mine singură.

O asigurai din nou sărutând-o la rându-mi. Şi Fo-Ling nu simţea în gura mea parfumul falşităţii.

XXVI

In afara oraşului Canton, lângă insula Wampoa şi la poalele forturilor Hankiva, Napin şi Banieren, lăsarăm trupele noastre în cantonament. Şi intrarăm în oraş, ziua 'namiaza mare, trecând fără nici o teamă zidurile, dincolo de cari rămâne cartierul tătărăsc. N'aveam de ca să ne ascundem, nici tovarăşa mea, nici eu.

Fo-Ling avea să fie recunoscută ca general, comandantă de armată, tot aşa cum o altă femeie, Sumé Cheng, fusese numită ambasadoare în Franţa. Şi cu acelaş merit, fiindcă una urmase cursurile diplomatice la facultatea din Paris, iar cealaltă işi făcuse cariera militară în fruntea hoardei sale.

In ceeace mă privea pe mine, făcusem foarte bine că mă dusesem şi eu la Canton. De un singur lucru trebuia să mă feresc: să nu fi deşteptat bănuiala că voiam să liberez un prizonier. Mă cunoşteau că aveam şi obiceiul acesta! De altfel nu eram singurul european care lupta în rândurile sechestratorilor chinezi. Mai erau încă doi cari serveau în afara intereselor

lor personale, — cauzei Sudului contra Nordului. Tot cu gradul de colonei şi provenind tot ca mine, din armatele de bandiţi. Ii întâlnii în aceiaşi zi în curtea templului imperial, amenajat pentru birourile militare şi ale republicii, pe unde mă plimbam în aşteptarea lui Fo-Ling, care în timpul acela lua parte în sala cultului lui Wan-Chen-Kang, transformat în sală de consiliu, la o întrunire de generali, prezidată de văduva lui Sun-Yat-Sen.

Tocmai îmi pusesem noua uniformă, în care mă simţeam cam stângaciu, pe când ei o purtau cu multă supleţă, ca unii cărora li se recunoscuse militarizarea cu câteva luni mai înainte, după cum îmi spuseră, de îndată ce ajunserăm la confidenţe. De altfel, atât faţa mea cât şi feţele lor contrastau mult cu tonul galben-măsliniu al ştofelor kaki, pe când feţele chinezilor nu reuşeau de loc să se deosibească de uniforme.

Băgarăm repede de seamă că suntem de culoare albă. Asta ne atrase. Deşi ar fi trebuit să ne îndepărteze. Europeni şi servind în armata chineză?... Cumsecade oameni trebuia să mai fi fost! Dar, la urma urmelor, n'aveam să ne reproşăm nimic unii altora. Aveam grade egale şi cu siguranţă că le obţinusem prin merite tot aşa de strălucite. Aşa că, având în vedere ambele lucruri, ne adresarăm salutul reglementar şi ne întinserăm mâinile frăţeşte.

— Eşti francez, camarade? — mă întrebă în limba lui Voltaire, cel mai scund dintre ei.

— Nu; sunt spaniol.

— Aproape francez zise el, cu galanterie.

Şi avea dreptate. Spania e vecină cu Franţa... Şi mai ales în China! Da, eu eram aproape francez... Iar el, francez, fără „aproape", de vreme ce îmi pusese întrebarea, căutând un concetăţean. Dar, celălalt ce era?... Inalt, corpolent, roşu. După înfăţişare, părea german. I-o spusei.

— O, nu! se grăbi să protesteze francezul. Fără îndoială că se simţea ofensat auzind că-l confundasem cu un german.

— Olandez — lămuri celălalt.

— Da, domnule — confirmă francezul; este din Olanda. Şi asta îl întristează acum.

Făcui un gest de nedumerire, la care olandezul răspunse cu o mutră tare plouată. Cât despre francez, el isbucnise într'un hohot de râs, din care fără să se poată opri, reuşi să spună camaradului său:

— Dar... şi cu dumnealui se petrece acelaş lucru. Exact acelaş lucru. Şi nu se mai vaită atâta...

Şi întorcându-se către mine zise:

— Nu-i aşa că d-tale nu-ţi pare rău că eşti spaniol?

De ce să-mi fi părut rău?... Din contră, câteodată, amintindu-mi de gloriile trecute, mă simţeam mândru că sunt spaniol. In orice caz, mă obişnuisem aşa. Eram spaniol de când mă născusem. Trebuii să întreb, însă, ce voia să spună cu asta.

— Şi ce-are face dacă dumnealui este olandez şi eu spaniol?

— Are, fiindcă va trebui să luptaţi împotriva compatrioţilor dvs.

Adevărat?... Ei bine, da. Francezul îmi spuse că Shanghaiul nu fusese părăsit de trupele de Nord şi că era foarte probabil ca noi să fim alăturaţi forţelor din Sud cari aveau să asedieze oraşul. Şi întâmplarea făcea ca în escadra internaţională, pe care Anglia o întreţinea pe fluviul Albastru, să fie şi un vapor olandez şi unul spaniol. Amândouă debarcaseră trupe pentru protejarea concesiunilor. Aceasta era pretextul; se putea, însă, ca în realitate să fi debarcat cu intenţia de a sprijini trupele pekineze contra cantonezilor. Anglia favoriza, mai mult sau mai puţin pe ascuns, guvernul de Nord, pe care îl presupunea mai favorabil intereselor străinilor decât cel din Sud. Dacă Anglia — şi dacă şi celelalte naţiuni ar fi urmat-o, bineînţeles — şi-ar fi unit trupele cu forţele pekineze, am fi avut să luptăm contra fraţilor noştri.

— Şi d-ta nu, colonele? întrebai eu pe francez.

— O, eu nu. Franţa are alte vederi decât Anglia. Franţa şi Statele Unite simpatizează cu guvernul din Canton. Numai din cauza asta n'au deschis încă englezii focul. Iar când se vor hotărî să-l deschidă, francezii şi americanii nu vor fi lângă ei.

Şi adăugă satisfăcut:

— Pentru mine problema nu există.

Şi cu satisfacţia că pentru el nu exista problema aceea, continuă să pălăvrăgească:

— În definitiv, nici pentru dvs. Fiindcă chiar presupunând că ar trebui să luptăm contra trupelor ţărilor dvs. respective, d-ta care eşti olan-

dez, ai trage în spanioli, iar d-ta care eşti spaniol, ai trage în olandezi. Şi după aceea v'aţi bate şi unul contra altuia spre a răzbuna pe compatrioţii dvs.

Nu-mi pierdui cumpătul.

— Mă gândesc că aşi putea face ceva mult mai simplu, zisei.

— Ce anume? întrebă olandezul.

— N'am să trag în nimeni. Voiu lua parte la luptă, fără să trag nici un foc.

— Dar, ar trage chinezii d-tale.

— Chinezii mei ar trage şi fără să fiu eu cu ei.

Francezul nu credea să fiu atât de liniştit pe cât păream.

— Îţi închipueşti, poate, că glumesc. Te asigur că nu. In apele fluviului Albastru, în faţa Shanghaiului, staţionează un vapor spaniol; e *Blas de Lezo*. Şi a coborît pe uscat cinci sute cincizeci de oameni din trupele de debarcare. Aceste trupe, s'au unit cu contigentele italiene şi apără partea dinspre pulberării. Sunt informaţii oficiale.

— Nu zic că nu cred. Dar, ce voiu face?... Răbdare.

Era, cu adevărat, o fatalitate. In orice caz, o fatalitate mai mare ca cele de până atunci. Şi mă pândiseră atâtea fatalităţi... Dar, aveam să trec şi peste asta cum trecusem şi peste celelalte.

Nici olandezul, speriat că se vedea în penibila situaţie de a lupta contra soldaţilor patriei sale, nici francezul, satisfăcut că el scăpase de o posibilitate atât de funestă, nu pricepeau atitudinea mea. Mă priveau amândoi cu mirare.

— Ah! zise în sfârşit francezul, înţelegând cu cine avea de a face. Dumneata eşti „Diavolul Alb".

— Tot atât de diavol alb ca şi dvs. — răspunsei eu.

— Nu, nu; ştiu eu ce spun. D-ta eşti acela care... Da, da. D-ta eşti tovarăşul teribilei Fo-Ling.

Îi spusei că ghicise. Şi, stupefacţia cu care mă priveau, se transformă în respect şi încă într'un respect plin de teamă. Aceşi diavoli albi mă recunoşteau superior în răutate; nu le inspiram numai frică, ci şi repulsiune în acelaş timp. Observai lucrul acesta dintr'un gest pe care abia şi-l reţinură, când îmi întinseră mâna la despărţire. Nu-mi păsa, firește. Dealtfel, nici n'aveam nevoie de prietenia lor.

Dar la despărţire, recomandându-se, Gaston Delafoix, Guillermo van Ander, îmi spuseră că aparţineau diviziei generalului Fu-Yet-So.

Mă hotărîi să învîng aversiunea lor şi să încerc să le atrag simpatia. Ar fi putut să-mi fie de folos pentru eliberarea lui Li-Hong. Poate că erau confidenţii generalului şi ştiau unde...

— Ne mai vedem, cât stăm în Canton — le ziseî.

— Încântaţi.

— Ne face mare plăcere.

— Unde vă găsesc?

— Suntem încartiruiţi în cartierul de Est.

— Lângă templul celor cinci sute de genii.

— Acolo vă voiu căuta.

Generalii ieşeau dela consiliu. Şi, în timp ce Delafoix şi van Ander, se ataşau pe lângă un

mongol înalt şi gros, eu mă apropiai de chinezoaica mea, care, în noua uniformă părea şi mai micuţă ca altădată. Partida era neegală între acele namile de barbari şi noi. Insă, Fo-Ling era decisă să o angajeze.

Cum ajunsei lângă ea, îmi zise:

— Acum cunosc pe Fu-Yet-So.

— Şi eu.

— Da?

— Da, este chinezul acela înalt care stă de vorbă cu cei doi ofiţeri albi.

— Dar de unde ştii?

— M'am împrietenit cu ei. Sunt şefi de unităţi în divizia lui.

Fo-Ling se lumină toată de bucurie.

— Atunci, totul merge bine. Vei putea face cercetări tu însuţi... Deşi, nu avem încă veşti dela omul trimis la Peng-Tu, nu importă. Admirabil!

— Ţi-ar părea bine să putem scăpa pe Li-Hong?

— Mă mai întrebi?... Atunci nu va mai trebui să te gândeşti decât la mine! Ce fericită voiu fi!

Indepărtai convorbirea de pe tema dragostei. Fo-Ling ar fi fost în stare să mă sărute în stradă. Şi să mă fi sărutat în văzul trecătorilor, un general... Triumfurile feminismului ne creează, nouă bărbaţilor, situaţii destul de dificile.

— Şi ce s'a hotărât în consiliu? — întrebai.

— Să pornim direct asupra Nankingului. Shanghaiul a fost evacuat deja de trupele de Nord.

In acest oraş nu mai e nevoe de nici o intervenţie. S'a predat fără rezistenţă.

— Şi concesiunea internaţională?

— Continuă acelaş regim şi sub noi, ca sub pekinezi.

XXVII

In drum spre cartierul de Est, mergând în căutarea coloneilor Delafoix şi van Ander, meditai asupra modului de a le câştiga simpatia. Le arătasem indiferenţa cu care primisem ştirea că aveam să lupt contra compatrioţilor mei. Unde ajunsese să se refugieze patriotismul! In sufletul unor bandiţi din serviciul naţionaliştilor chinezi!... In sfârşit, aveam să-i întâmpin arătându-mă foarte satisfăcut că nu mai trebuia să atacăm Shanghaiul.

Aşa şi făcui, de îndată ce mă găsii înaintea lor.

— Ştiţi noutatea?... Cred că v'a comunicat-o generalul. Şi în cazul ăsta, domnule Delafoix, toată părerea mea de rău că nu te mai poţi bucura, văzându-ne suferind, pe mine şi pe camaradul d-tale.

Francezul se codi un moment şi zise:

— Dar, parcă dumneata nu te speriai de lucrurile acestea?

Ii răspunsei că nu-mi plăcea să-mi dau pe faţă sentimentele intime când credeam că erau obiectul unor glume. Avusesem impresia că el lua în râs problema — teribila problemă —

care ni se punea nouă. Dar că, de fapt, eu eram tot atât de neliniştit ca şi van Ander.

Acesta îmi întinse mâna, mişcat. Delafoix îl imită. Îi invitai, pentru a sărbători întâlnirea, să dejunăm împreună la un restaurant european. Primiră amândoi cu multă plăcere. Şi, în curând, ne văzurăm fraternizând, toţi trei, la aceeaşi masă. La o masă adevărată. Adevărată prin ea şi prin ceeace se servea pe ea.

Acelaş lucru se întâmpla şi cu camarazii mei. Dar o masă bună pentru noii mei prieteni trebuia să se termine cu o ceaşcă de cafea. Şi fiindcă prânzul fusese excelent, savurarea cafelei fu un deliciu. Se simţiră fericiţi şi dispuşi să facă fericiţi şi pe alţii.

Se grăbiră să mi se pună la dispoziţie pentru orice. Le spusei că tocmai intenţionasem să le cer o favoare; dar că trebuise să renunţ deoarece observasem din parte-le o oarecare răceală. Insă, cum eu insistai în părerea ce-mi făcusem, găsiră de cuviinţă să se explice:

— Este adevărat — zise Delafoix, că atunci când ţi-am pomenit de eventualitatea unei lupte contra soldaţilor spanioli, d-ta păreai aşa de resemnat...

— Aşa este — întrerupse van Ander; — atitudinea d-tale ni se păruse puţin patriotică.

— Dar, dacă d-ta, Delafoix, îţi băteai joc de mine... Ce era să răspund? Să-ţi fac plăcerea de a-ţi arăta o mutră disperată? In fond...

— Acum suntem lămuriţi. Am văzut cât de radios ai venit la noi, satisfăcut că oribila posibilitate dispăruse. Şi după cele ce ne-ai confirmat... Dar, să nu mai vorbim despre asta.

— Şi altceva nu mai era?

— O, nu!

— Ce să mai fi fost?

— Poate că... Cum eu nu sunt militar de carieră... A trebuit să mă impun inferiorilor mei prin teroare. Nu cunoşteam altă metodă. Şi în afară de asta, era vorba de o ceată de tâlhari. E natural ca în fruntea lor, să fi comis acte de... Mi-era teamă să nu mă dispreţuiţi.

— Să te dispreţuim?

— Dar, din contră, avem o admiraţie profundă pentru d-ta!

Imi mărturisiră că nici ei nu ieşiseră din şcoala de războiu. Delafoix, e drept că servise în armata franceză; însă, ca simplu soldat. Van Ander făcuse parte din miliţiile coloniale din Java, cari se formează din civili înarmaţi. Aşa că în nici un caz n'ar fi putut să mă dispreţuiască; afară de cazul, bineînţeles, când aşi fi fost un fricos, sau un papă-lapte. Insă, curajul şi energia mea... Renumele meu...

— Renumele meu cel rău?

— Renumele d-tale cel bun!

— Admirabilul d-tale renume.

Şi amândoi diavolii începură să râdă.

— E adevărat — mă întrebă Delafoix — că ai un sistem de a împiedica pe oamenii d-tale să siluiască femeile?

Răspunsei că, în adevăr, reuşisem să stârpesc acest abuz. Soldaţii mei nu mai violau.

— Am auzit că pe cine îl afli că a comis violuri, îl pui în situaţia de a nu mai putea reîncepe niciodată, da?

— Da; găseşti procedeul rău?

— Nu; nu-l găsesc rău. Eu însă, n'aş avea curajul să-l aplic...

Se opri brusc. Şi râse din nou, satanic... Iar, când hohotele-i încetară, permiţându-i să vorbească, urmă:

— Fiindcă justiţia ar putea pretinde să mi-l aplic şi mie.

Şi se explică:

— Eu nu renunţ nici în războiu la galanteria franceză.

Lui van Ander, negustor prin origina sa, după cum Delafoix era galant prin a lui, îi plăcuse foarte mult cum regulasem chestia lui Fi-Lang.

— Afacerile sunt afaceri — zise el. Ai primit jumătate din preţul de răscumpărare, ai predat jumătate din prizonier. Ai fost cum nu se poate mai exact.

Şi comentă cu o graţie infernală:

— Fi-Lang trebuie să fi rămas încântat.

Îi explicai că ghicise; foarte încântat chiar. Ne atacase cu toate forţele şi văzând că nu ne poate înfrânge în luptă cinstită, încercase să mă omoare prin trădare, de două ori. Dovezi suficiente că era cât se poate de încântat.

— Ar trebui să-l faci să dispară din lumea asta.

— E mai bine.

Şi conform opiniunii acesteia, îmi oferiră ajutorul lor pentru a suprima pe Fi-Lang. Dacă aceasta era favoarea pe care intenţionam să le-o cer, erau cu totul la dispoziţia mea.

Le spusei că nu era aceasta. Cu Fi-Lang aveam să regulez definitiv chestia, singur. Alt-

ceva era ceea ce-mi trebuia mie. Repetară încă-odată că-mi stăteau la dispoziţie pentru orice.

Mulţumindu-le pentru amabilitate, le povestii că mai aveam şi alţi prizonieri, de pe urma cărora speram să obţin frumoase preţuri de răscumpărare; dar că trebuia să aştept până când familiile lor aveau să strângă sumele necesare. Până atunci, însă, captivii mă încurcau mult. Dacă m'ar fi putut scăpa ei de această grijă.. Eu nu ştiam ce aşi fi putut face cu prizonierii mei, neavând loc unde să-i ţin în siguranţă. Până în momentul acela, oamenii mei fiind o bandă fără alţi şefi mai mari ca mine şi ca Fo-Ling, putusem să-i duc cu mine, de colo până colo. Acuma, însă, condiţiunile erau cu totul diferite. Făceam parte dintr'o armată regulată şi avea să ni se facă inspecţii, cari ar fi putut descoperi sechestrarea. Şi habar n'aveam cum ar fi privit guvernul cantonez chestiunea, dacă ar fi aflat de acel banditism.

— Rău, în orice caz — decretă Delafoix.

— Crezi?

— Da; ţi-ar confisca imedatat prizonierii.

— M'am gândit eu, nu-i vorbă, că noii mei superiori nu ar consimţi să-mi plătească preţul de răscumpărare...

— Desigur că nu vor consimţi. Dar, îl vor încasa ei! Asta e sigur!

— Ei?

— Natural. Prizonierii vor trebui să plătească în orice caz. Însă, banii nu vor fi pentru d-ta. Aşa că cel mai bun lucru este să-ţi ascunzi bine prizonierii.

Tocmai asta voiam şi eu. Le spusei că nu

aveam unde. Dacă ar fi ştiut ei un loc ascuns, păzit de oameni credincioşi... Se consultară din ochi şi apoi îmi vorbiră.

Aveau şi ei, adică avea generalul lor, sau şi mai precis generalul şi ei, câţiva captivi de pe urma cărora aşteptau să câştige o mulţime de bani. Insă, îi ţineau ascunşi şi păziţi aşa de bine, încât nu i-ar fi putut găsi nimeni şi nimeni n'ar fi putut să le răpească acel tezaur. Dacă doream să-mi pun prizonierii cu ai lor, împreună, din parte-le nu vedeau nici un inconvenient. Bineînţeles că trebuiau să ceară mai întâi, învoirea generalului lor. Dar, nu credeau că acesta avea să-i refuze.

Trebui să fac o sforţare uriaşă pentru a-mi reţine bucuria. Planul meu reuşea! Şi tocmai aşa cum îl proectasem. Să le predau, drept prizonieri, câţiva din oamenii mei de încredere, legaţi cu lanţuri uşor de rupt şi purtând ascunse armele necesare.

Odată la un loc cu prizonierii lui Fu-Yet-So, ar fi evadat şi ar fi luat cu ei şi pe ceilalţi. Şi odată ajunşi în lagărul meu, putea să-l tot reclame Delafoix şi van Ander şi chiar şi generalul lor...

Eram sigur, dealtfel, că nu ar fi reclamat nimic, atâta timp cât n'ar fi aflat că eu preparasem fuga. Imbrobodindu-i bine, puteam să fac tot eu pe reclamantul, prefăcându-mă defraudat.

Numai de mi-ar fi pus oamenii mei la un loc cu Li-Hong. Oare nu aveau mai multe depozite de prizonieri? O asemenea întrebare era imposibil să fac. Totuşi... Bineînţeles, n'a-

veam să-i întreb dacă un cetățean din Shanghai, numit Li-Hong, reprezentantul firmei Bofill și Vendrell, se află în ascunzătoarea în care aveau să închidă și pe prizonierii ce aveam să le dau eu. Dar, poate, aș fi obținut vre-un indiciu prelungind conversația...

Mulțumindu-le din nou pentru amabilitatea cu care se grăbiseră să mă servească. Imi manifestai îndoiala că generalul ar fi acceptat să-mi facă această favoare. Nici nu mă cunoștea. Nu m'ar fi refuzat, oare? Repetară că nu credeau într'un refuz. Și sfârșiră prin a-mi mărturisi că solicitarea învoirii, era o simplă formalitate.

— In cazul acesta, ați putea să mi-i primiți imediat.

— Ești așa de grăbit să te scapi de ei?

— Ți-e frică să nu ți-i confișteze...

Ce oameni cumsecade! Imi ghiceau toate gândurile. Ba și răspundeau pentru mine. Le spusei că, în adevăr, mi-era teamă să nu rămân fără ei, că voiam să-i văd cât mai repede la adăpost, pentru a nu ajunge în mâinile funcționarilor cantonezi. Până nu-i vedeam la un loc cu ai lor, nu aveam liniște. Când ași fi putut să li-i predau? Era mai bine în după amiaza aceea, decât a doua zi, dimineață. Nerăbdarea mea...

Imi recomandară încă puțină răbdare. Deocamdată trebuia să-i mai țin în lagărul meu. Ascunzătoarea lor era departe, și nu se putea merge acolo așa de ușor. Trebuia să așteptăm până înaintăm mai spre Nord. Mergând spre Nanking, treceam pe aproape de ascunzătoare. Aveau să mă anunțe ei la momentul oportun.

— Dar, să nu uitați.

— Cum să uităm! — mă asigură Delafoix.

Van Ander voi să mă asigure și mai categoric:

— Adu-ne aminte când vom fi aproape de Siangtan. La intrarea unui sat care se numește Peng-Tu.

Mă prefăcui că aud pentru prima oare aceste nume.

— Peng-Tu... aproape de Siangtan?...

— Se vede că ai operat numai în partea meridională.

— Natural; nu cunoaște localitățile.

— Nici din auzite nu le cunosc.

— Atunci, nu te mai obosi — termină Delafoix, — te anunțăm noi la timp.

Ce să mă mai obosesc! Știam deja tot ce dorisem. Li-Hong se găsea închis în Peng-Tu. Iar falșii mei prizonieri aveau să se întâlnească cu el. Nu mai aveam alta de făcut, decât să aștept.

XXVIII

Pentru a nu mi se părea prea lungă așteptarea până la reușita planului meu, mă gândisem să mă ocup de ceva serios. Credeam că transformarea hoardei de bandiți în trupe regulate, avea să necesite o muncă colosală. Organizație, teorie, exerciții pe teren. Nimic din toate acestea, însă, nu se practică în armata

chineză. Soldaţii chinezi nu se deosebesc de bandiţi, nici măcar prin vre-o uniformă.

Noi, şefii, aveam uniformă, fiindcă ne-o făcusem pe cont propriu.

Insă, trupa nu fu chip s'o echipăm. Depozitele militare nu mai aveau efecte. De abia mai găsirăm armament şi muniţii. Cât priveşte hrana.... trupele trebuiau să şi-o procure cum puteau! Soldatul chinez trăeşte pe spinarea populaţiei.

Continuarăm, deci, vechiul sistem: jaful. Şi asta făcu să fim trimişi imediat pe front, pentru ca pagubele să cadă asupra inamicului. La cinci zile după sosirea noastră la Canton, pornirăm spre Nord, urmând vestita şosea pietruită a lui Che-Lang. Oastea lui Fu-Yet-So ne preceda la o zi de marş.

Eu o luam înainte, cu automobilul, câteodată, pentru a discuta cu Delafoix şi van Ander. Le câştigam tot mai mult prietenia; bine înţeles, mereu cu scopul iniţial, de a le şterpeli prada. Ne mai ascultând de nici o morală, nu o mai aveam nici pe a lupului, care nu-şi sfâşie semenii. Eu i-aş fi sfâşiat şi pe ei dacă ar fi fost nevoie.

Dar, dacă nu trebuia să recurg la această extremă, şi dacă era suficient vicleşugul pentru realizarea planului, înşelăciunea era deja pregătită. Aleserăm, Fo-Ling şi eu, trei oameni de încredere şi le dădurăm instrucţiuni, făcându-le şi promisiunea solemnă că aveam să-i liberăm, asaltând închisoarea, în cazul că n'ar fi reuşit să scape din ea. Rămase stabilit ca la primul semnal să-şi pună căţuşe şi

lanţuri, cheile duble ale lacătelor ,fiind la mine.

Intre timp, marşul continua. Părăsisem deja drumul care altădată fusese imperial şi mergeam pe nişte drumuri de ţară.

La o răscruce îmi ieşi înainte un trimis al prietenilor mei.

Mă chemau pe înserate în lagărul lui Fu-Yet-So. Înţelegând despre ce era vorba, o luai înainte.

Van Ander şi Delafoix îmi ieşiră în întâmpinare. Şi, înainte de a intra în cortul lor, îmi comunicară noutatea.

— Ştii cum îi spune satului unde urmează să ajungem?

Mă prefăcui că am uitat; le răspunsei negativ. Nu ştiam. Nici nu ghiceam.

— Peng-Tu.

— Peng-Tu?

— Da; unde ţinem prizonierii noştri....

— Şi unde îi putem pune şi pe ai dumitale.

Le arătai recunoştinţa cea mai vie. Şi întrebai dacă datorită generalului obţinusem această favoare... Aş fi vrut să-i mulţumesc. Nu fu nevoie, însă. Preferaseră să nu mai spună nimic lui Fu-Yet-So. Nu era nevoie să-i mai raporteze şi lui. Se gândiseră că s'ar fi putut opune.

— E foarte neîncrezător — exclamă Delafoix.

— Cât despre mine....

Van Ander duse explicaţia mai departe, confirmând speranţele mele:

— Avem o captură importantă. Un negustor, pentru răscumpărarea căruia vom obține o sută cincizeci de mii de taleri.

Dar, Delafoix îl întrerupse:

— Nu trebuie să vorbim despre asta.

Îi dădui dreptate:

— Desigur! Fiecare are, ce a putut culege. Și prizonierii mei sunt tot atât de valoroși.

Chestiunea însă, era alta. Cum aveam să le predau eu prizonierii? Și de asemeni, cum puteam să mi-i recapăt, atunci când aș fi avut nevoie de ei? Se gândiseră ei la toate astea?... Da; se gândiseră la toate.

Van Ander avea să rămână în Peng-Tu, așteptându-mă pe mine, în timp ce Delafoix și cu generalul lor, aveau să-și continue drumul în fruntea trupelor. La sosirea mea cu prizonierii acolo, aveam să caut pe van Ander, care avea să mă pună în contact cu un negustor, anume Sing-Le. Acesta era omul care se însărcina să mă servească tot așa cum îi servea și pe ei. In schimbul unui comision, bine înțeles. Trebuia neapărat, să-i ofer o parte din prețul de răscumpărare.

— In privința asta n'am nimic de obiectat — zisei eu. — E vorba, însă, avem de a face cu un om de încredere?

Mă asigurară că da. Fu-Yet-So avea încredere deplină în el. Și, totuși, abia cu câteva minute înainte îmi spuseseră că generalul lor e foarte neîncrezător.

Eu insistai încă:

— Dar, locul unde țineți captivii, e sigur?...

— Ți-e frică să nu scape cei închiși acolo?...

Imi spuseră atunci că o evadare era imposibilă. Eu însă, mă gândeam că niște deținuți cari își pot scoate lanțurile, și cari mai aveau și arme asupra lor, era imposibil să nu poată ieși din orice închisoare. Aveau să vadă ei, van Ander și Delafoix.

In noaptea următoare așezarăm corturile chiar pe locul de unde cu o zi înainte își ridicase lagărul armata lui Fu-Yet-So. Și curând apăru și van Ander, care vorbise cu Sing-Le, după cum mă avertizase. Totul era pregătit. Mai trebuiă doar să aduc prizonierii mei.

Erau gata? Da; erau gata și prizonierii și escorta.

— Escortă, nu — zise van Ander; — nu putem lua escortă.

— De ce nu?

— Pentru că nu trebuie să cunoască nimeni locul unde ținem prizonierii.

— Bine, dar trebuiesc păziți până acolo.

— Câți sunt?

— Trei.

— Sunt puși în lanțuri?

— Firește.

— In cazul acesta, noi amândoi îi putem păzi și singuri.

Era la mintea omului că-i puteam păzi și singuri. Cu atât mai mult cu cât prizonierii nici nu se gândeau la fugă. Totuși, eu insistai să luăm și escorta. De ce mă încăpățânam atât, când îmi spusese categoric că nu se poate... Nu puteam presimți ce avea să se întâmple. Chestia e, însă, că insistai. Ii spusei lui van Ander că fără escortă nu acceptam să ies din

tabără. Ii mai spusei că sunt doar câţiva oameni, că am o încredere absolută în ei. De altfel, porneam din Peng-Tu pe întuneric... aşa că nu avea să se teamă de nici o indiscreţie.

In cele din urmă, van Ander cedă. Avea să facă cum doream!

— Dar, repede, zise el. Ne aşteaptă deja.

Alergai înaintea falşilor prizonieri. Le pusei lanţurile şi cătuşele, le închisei cu lacătele ale căror chei duble le dădui lor, ca să le ascundă printre căptuşelile hainelor, le dădui şi pumnale pe cari deasemenea le ascunseră în mânicele tunicilor. Şi când fură gata, mă prezentai cu ei şi cu şase soldaţi din gardă la van Ander.

— Mergem?

— Mergem.

Pornirăm în direcţia satului, însă, nu intrarăm în el. Inainte de a ajunge la sat, în plin câmp, trecurăm gardul de ghimpi al unei plantaţii şi ne oprirăm, la ordinul lui van Ander. Acolo să fi fost? Da; acolo era. Dar acolo nu se vedea nici o construcţie care să fi putut servi drept închisoare. Doar un fel de gură de bordeiu dărăpănat. La un semn al lui van Ander intrarăm în el.

Şi mă convinsei că van Ander şi Delafoix avuseseră dreptate, susţinând că ascunzătoarea era perfect asigurată. Era un adevărat cavou. Mai mult chiar: era o mină părăsită, în care se putea coborî numai cu scări întinse de sus şi din care era imposibil să mai ieşi afară. Cine intra acolo, nu mai putea ieşi afară dacă nu-l scotea altcineva.

Planul meu eşuase complect. Imi dădui seama de asta, privind gura puţului şi scara, care era aşezată pe ea. Odată coborâţi în mină, prizonierii mei ar fi rămas acolo pe vecie, fiindcă scoaterea lanţurilor şi chiar folosirea armelor, nu le-ar fi ajutat la nimic. Fără scară ar fi fost imposibil să se salveze.

E drept că eu aşi fi putut să mă reîntorc şi să-i scot de acolo. Insă, s'ar fi ştiut imediat cine era autorul. Aşi fi fost denunţat lui Fu-Yet-So şi s'ar fi produs complicaţii de pe urma cărora aşi fi rămas fără Li-Hong. Aşa că trebui să renunţ la un asemenea mijloc.

Mă întorsei la uşa bordeiului. Soldaţii mei stăteau deoparte cu falşii prizonieri. In faţă, van Ander vorbea cu un chinez. Şi mai erau încă doi lângă ei. In total, patru oameni. Dar, contra lor patru, nici eu nu eram singur, fiindcă eram însoţit de soldaţi. Ce era mai prost, era că nu le puteam da nici un ordin. Eu nu ştiam chinezeşte, iar ei nu ştiau nici una din limbile pe cari le vorbeam eu. Dar unul dintre presupuşii prizonieri înţelegea englezeşte. Insă, chiar şi acestuia dacă i-aşi fi spus ceva, m'ar fi înţeles van Ander, care cunoştea şi el limba engleză. Şi mai înainte de a-mi fi tradus tâlmaciul ordinul, el l-ar fi oprit.... Trebuia să procedez radical!

Scosei revolverul şi cu un glonte, culcai la pământ pe van Ander. Apoi mă repezii asupra chinezului care stătea lângă el şi-i înfipsei mâinile în beregată. Abia atunci strigai la interpret să dea ordin soldaţilor să pună

mâna pe ceilalţi doi chinezi. Fu de prisos, de altfel, pentrucă soldaţii îmi imitaseră singuri acţiunea.

Intrebai pe cel sugrumat în mâinile mele:

— Ştii englezeşte?

— Da.

— Cine sunt oamenii ăştia?

— Servitorii mei.

— Mai ai alţi servitori cari cunosc secretul minei?

— Nu.

Van Ander mort, iar Sing-Le şi servitorii cari cunoşteau secretul minei, în mâinile mele, eram stăpân pe situaţie. Dar, obţinusem oare tot ce speram?.... Aproape sigur; dar, numai aproape. Şovăii, înainte de a întreba:

— Sunt prizonieri jos?

Sing-Le nu voi să răspundă. Il făcui, însă, să vorbească imediat.

— Spune, e inutil să taci. Te împuşc ca pe un câine. Şi mă duc singur să văd.

— Da; este mister Harris.

Mister Harris?... Cine să mai fi fost şi acela? Pe mine nu mă interesa mister Harris! Se vede că Sing-Le avusese în vedere faptul că eu eram un alb şi îşi închipuise că acela era prizonierul care mă interesa. De aceea îl pomenise întâi pe el.

— Şi mai cine?

— Şi un chinez din Shanghai.

— Li-Hong?

— Da.

Respirai satisfăcut. Imi reuşise planul. Planul pe care de atâtea ori il crezusem impo-

sibil. Dar... cu ce preţ!... La picioarele mele zăcea ultima victimă, pe care trebuise s'o mai fac. Şi încă, un european. Deşi, cu siguranţă, mai rău decât mulţi chinezi. Totuşi, mă întrista mult că omorâsem un alb, un om din rasa mea.... In sfârşit, salvasem un alt alb. Pe acel mister Harris. Cine să fi fost? Il întrebai pe Sing-Le.

— Nu ştiu; un american.

Oamenii pe cari îi adusesem drept prizonieri, îşi scoseseră deja fiarele. Interpretul stătea lângă mine şi-mi cerea ordine. Ordine.... da. Să se bage imediat în mină şi să scoată afară pe prizonieri. Gândul îmi fugea aiurea, întârziindu-mi acţiunile. Asta, însă, numai câteva secunde.

Prizonierii fură scoşi afară. Ii interogai repede. Erau americanul Harris şi chinezul Li-Hong, prizonierii lui Fu-Yet-So... Perfect. Să fie conduşi în tabăra noastră. Iar Sing-Le şi servitorii lui, pentru a nu mai putea povesti cele întâmplate, să fie omorâţi!

Când interpretul traduse sentinţa, soldaţii ridicară armele. Mă repezii înaintea lor. Nu; nu cu zgomot. Dacă, după cum se părea, detunătura revolverului meu nu fusese auzită, nu însemna că o descărcătură de puşti, nu s'ar fi auzit. Cu baioneta!

Văzui sângele ţâşnind dintr-o mulţime de răni. Cadavrele fură aruncate în subterană. Şi mă retrăsei tăcut, ducând cu mine pe cei doi eliberaţi.

XXIX

Nu terminasem, însă, cu vărsarea de sânge din noaptea aceea. Trebuia să mai fac o execuţie. Şi tot un alb, tot unul din rasa mea, avea să fie victima. Aşa hotărâse Fo-Ling. Sau mai bine zis, de vreme ce eu eram responsabilul, aşa hotărâsem eu. Fo-Ling nu făcuse alta decât să-mi atragă atenţia, să mă previe....

Când intrai în cortul meu, găsii pe Fo-Ling aşteptând rezultatul expediţiunii.

— N'a survenit nimic neprevăzut? E vreo speranţă de a salva pe prizonier?...

— A survenit destul neprevăzut. Insă, prizonierul este eliberat.

— Ce spui?....

Ii povestii faptele. Le aprobă în totul. Bine, foarte bine. Se întâmplase întocmai după dorinţa ei. Nu trebuia, deci, să mai aşteptăm. Şi, din fericire, nu rămăsese nici o urmă... Fo-Ling se temuse totdeauna că evadarea prizonierilor noştri avea să fie prea periculoasă. Ar fi putut să dea de bănuit lui Sing-Le şi acela ar fi comunicat bănuielile sale lui van Ander şi Delafoix. Insă, aşa cum se terminase lucrurile.... Sing-Le şi servitorii lui morţi, van Ander deasemenea mort... Şi zicând acestea se opri.

— Dar, Delafoix? — întrebă ea deodată.

— Delafoix?.....

— Da, omule, da; Delafoix îşi aşteaptă camaradul. Ce are să gândească când va vedea

că nu se mai întoarce?... Va veni să-l caute. Dacă tu n'ai să-i poți da explicații, are să se ducă să întrebe pe Sing-Le. Negăsindu-l, îl îl va căuta și va descoperi totul. Va raporta

apoi lui Fu-Yet-So nu numai că i-am furat prizonierii, dar că i-am omorât și oamenii și în special pe locțiitorul lui.... Delafoix însuși va căuta să-și răsbune camaradul. Prin urmare, Delafoix trebuie să piară.

— Să omorâm pe Delafoix?

— De sigur. Dacă trăește, gândește-te la ce ne putem aștepta. Pe când, dacă moare, nu ni se mai poate întâmpla nimic. Fu-Yet-So nu știe că aveai relațiuni strânse cu van Ander și Delafoix, așa este? cel mult, poate știi că erați prieteni de ocazie ca orice camarazi și ca unii ce erați toți trei albi... N'ar putea face nici o legătură între persoana ta și dispariția coloneilor lui. Și cu atât mai mult, văzând că tu nu ai dispărut, ci ești tot în serviciu. Ar crede că au dezertat. Chiar dacă ar descoperi răpirea prizonierilor, ar pune-o tot în spinarea lor. Pentru asta, însă, este nevoie absolută ca Delafoix să dispară.

Eu tăceam. Să omor și pe Delafoix, după ce omorâsem pe van Ander... Fo-Ling insistă:

— Trebuie să-l omori. Și, repede. Chiar în noaptea asta. Trimite un automobil să-l caute, cu ordin de a-l ruga să vie imediat. Să-i spuie că ceeace ați proiectat, întâmpină o mare dificultate și prezența lui este absolut necesară. Decide-te.

Mă decisei. Intr'adevăr, nu se putea altfel. La urma urmei, n'avea nici o importanță că

Delafoix avea pielea albă ori gălbenă, că aparţinea rasei caucaziene ori rasei mongolice... Fo-Ling avea dreptate. Îi spusei că eram gata să-i urmez sfatul.

— Voiu lua eu măsurile necesare — răspunse ea.

Şi ieşi din cort, adăugând:

— Până atunci, primeşte aci pe cei eliberaţi. Comunică-le vestea plăcută. Fiindcă sărmanii, vor fi crezând că li s'au schimbat doar temnicerii.

Adevărat. Când îi scosesem din mină, le spusesem doar că aveau să ne urmeze în tabără, iar pe drum nu le vorbisem deloc. Puteau să creadă, credeau chiar, că sunt tot prizonieri. Mă grăbii să fac bucuria asta lui Li-Hong. Şi, bineînţeles, şi celuilalt, americanului. Salvarea acestuia era compensarea pieirii lui van Ander şi Delafoix. Dădui ordin să fie introduşi foştii prizonieri.

Odată în faţa mea, întreaga mea atenţiune ar fi trebuit să se răsfrângă asupra chinezului. Şi, totuşi, ea căzu asupra celuilalt. Înfăţişarea lui era de plâns. Era o umbră de om. Grozav de slab, extenuat cu desăvârşire.

Trăgea de moarte. Îl făcui să se întindă pe divanul ce-mi servea de pat şi numai când îl văzui culcat, mă hotărîi să-i spun. Mi-era teamă că vestea ce aveam să-i dau, l-ar fi mişcat atât de mult, încât s'ar fi prăbuşit... pentru totdeauna.

— Suferinţele d-tale, domnule, iau sfârşit. Mă privi cu ochii holbaţi...

— Moartea?

— Nu; viața, libertatea....

Închise ochii. Leșinase. Mă repezii să aduc puțină apă. Însă Li-Hong se propti în fața mea.

— Dar, eu?...

Voia să știe dacă și el avea să fie eliberat?... Dar, pentru cine făcusem eu toate astea!... Mi se adresase în englezește și îi răspunsei în spaniolește:

— Sunt de la firma Bofill și Vendrell. Ți-aduci aminte?... Înțelegi?... Am venit în China în căutarea d-tale. Și am ajuns până aici pentru a te răscumpăra. Vezi bine, dar, că și d-tale îți redau libertatea!

Văzui în acest timp că bolnavul se mișcă.

— E foarte rău — îmi spuse Li-Hong.

Ridicai bidonul și-i vărsai câteva picături de apă pe față. Li-Hong veni și el lângă mine, ajutându-mă să readuc în simțiri pe camaradu-i de captivitate. Asta, după ce-și veni și el în fire din surprinderea lui extraordinară. De vorbit, nu vorbea nimic despre noi.

— E foarte rău — repeta el mereu

— Dar, d-ta? — îl întrebai eu. D-ta cum te simți? Ești mulțumit?

— Isbucni într'un potop de manifestări de recunoștință. Striga, sbiera... Râdea și plângea... Stupefacția lui tăcută, se transformase într'o gălăgie teribilă. Și la sgomotul ei, mister Harris își reîncăpătă conștiința.

Pentru a face să înceteze dovezile de recunoștință, tot atât de excesive, pe cât de tardive, ale lui Li-Hong, făcui pe mister Harris să vorbească; bineînțeles că încet de tot, deoarece

starea lui nu-i permitea să țipe ca Li-Hong. Îl întrebai cum ajunsese în puterea lui Fu-Yet-So.

Și îmi povesti istoria. Era un inginer yanken, angajat la lucrările de construcții ale guvernului din Peking. Inspectând lucrările pe cari le executa, trebuise să coboare spre Sud și ajunsese la Siangtan pe timpul când acea garnizoană era încă în stăpânirea forțelor pekineze. Se credea atunci că armata republicii de Nord va înainta. Și pentru a studia întinderea unor poduri, cari, odată realizată înaintarea trupelor, aveau să servească la menținerea comunicațiilor, porni:e să facă o explorare și căzuse în mâinile bandiților lui Fu-Yet-So, care pusese pe capul lui un preț de răscumpărare.

Mister Harris scrisese guvernului republicii de Nord, ambasadorului țării sale la Peking și familiei sale, în Statele-Unite. Spera că cei puțin aceasta avea să plătească prețul eliberării sale. Însă, aștepta fără nici o speranță. Dela guvernul pekinez nu putea obține nici un ajutor, fiindcă armatele lui, veșnic bătute, erau în continuă retragere. Acțiunea diplomatică pe care ar fi întreprins-o reprezentantul țării sale, ar fi avut același rezultat, fiindcă guvernul din Peking nu ar fi putut face nimic. Rămâsese singura speranță în cei de acasă. Dar, ce puteau face ei?... Tatăl său, era bătrân și bolnav, nu avea energia necesară.. Doar sora sa, Betty... Își făcuse socoteala, însă, că orice ajutor ar fi venit prea târziu. Închisoarea îi zdruncinase până într'atât sănătatea, încât simțea cum se sfârșește zi de zi.

Atunci apărusem eu cu o escortă de chinezi. Omorâsem pe temniceri şi-i adusesem într'o tabără de trupe chinezeşti. In sfârşit, îi anunţam libertatea. Dar, cine eram eu?... Ce făceam eu, un alb, între galbenii aceia?.... Cum de omoram pe unii, în timp ce alţii mă ascultau ca pe un stăpân?... Chiar faţă de aventura lui, a mea trebuia să fi fost fantastică.

La insistentele rugăminţi ale lui mister Harris, îmi povestii şi eu istoria mea. Cum Li-Hong, asculta şi el... mă gândeam că-şi va da seamă de ceeace-mi datora şi se va simţi obligat să servească din nou firma Bofill şi Vendrell. Nu ascunsei, deci, nici o trudă, nici un pericol, smulgând până la urmă admiraţia celor doi oameni.

Americanul mă considera ca pe un erou salvator. Iar chinezul, ceva şi mai presus. Pentru Li-Hong, care se aprinse de mânie la auzul trădării de care se făcuseră vinovaţi soţia şi prietenul sau, eu nu eram nici mai mult nici mai puţin decât zeul răsbunării în persoană. Jură că nu-mi era recunoscător atât pentru libertate şi viaţă, cât pentru speranţa pe care i-o dădeam, odată cu ele, că va putea pedepsi pe trădători.

In acelaş moment, în pragul cortului, întovărăşit de Fo-Ling şi de doi dintre soldaţii noştri, apăru Delafoix. Rămăsei trăznit. Crezusem că Fo-Ling îl va ucide pe drum. Dar, nu; mi-l aducea mie; să-i comunic eu sentinţa de moarte. Un rafinament de cruzime propriu celor din naţia chinezească.

Dar, dacă eu fui surprins până la spaimă, nu mai puţin fu şi Delafoix. Căci îşi vedea

prizonierii scoşi din arest, acolo, lângă mine! Nu găsea cuvinte cu cari să mă întrebe.

— Ce însemnează asta? — zise el însfârşit.

Tăcui, incapabil de a răspunde ceva. Şi atunci, luă cuvântul Fo-Ling:

— Asta însemnează, că colonelul Garcia vrea să elibereze oamenii, sechestraţi de d-voastră. Şi că nu vrea să afle Fu-Yet-So. Pentru început a fost nevoit să trimită pe van Ander în lumea celor drepţi. Iar pentru sfârşit, te va trimite şi pe dumneata după el.

Delafoix duse repede mâna la revolver. Insă Fo-Ling apucându-i braţul, nu-i lăsă timp să apuce arma. Soldaţii cari intraseră cu ei, se aruncară asupra lui Delafoix, făcându-l inofensiv.

Şi atunci vorbii şi eu, dornic de a termina odată povestea aceea.

— Impuşcaţi-l şi ardeţi-i cadavrul!

In timp ce-l împingeau spre eşire, Delafoix făcu o sforţare şi reuşi să se întoarcă spre mine.

— Canalie! Eşti o canalie! — strigă el.

Intr'adevăr... deşi numai din punctul lui de vedere. Pentru Delafoix eram o canalie, însă pentru Harris şi pentru Li-Hong eram un erou, mai mult decât un erou, un zeu.

XXX

Fo-Ling, judecase bine lucrurile. Murind Delafoix, moartea lui van Ander şi a lui Sing-Le precum şi eliberarea deţinuţilor din închisoarea

dela Peng-Tu, nu avu nici o urmare. Nu știu ce va fi gândind Fu-Yet-So, despre dispariția ajutorilor săi, nici cum și când va fi aflat că prizonierii fugiseră. Ceeace știu, este că pe noi nu ne-a întrebat nimic, absolut nimic. Își continuă drumul mai departe, ținând distanța de două poște între trupele lui și ale noastre.

Eu unul — nici n'ar mai trebui s'o spun — nu mă mai dusei deloc prin lagărul lui Fu-Yet-So. Conversațiile pe cari le aveam în ac.le ocaziuni, cu francezul și cu olandezul, trecuți în lumea dreptilor, le înlocuii cu cele pe cari le aveam cu americanul scos din subterană. Vorbeam cu el toată ziua, Și totuși, nu fără teama de a rămâne fără interlocutor, deoarece mister Harris amenința să moară în fiecare zi. Mizeriile suferite în teribila gropniță, îi distruseseră complect sănătatea.

Li-Hong, în schimb, se bucura de o sănătate excelentă. Și ar fi murit de ciudă dacă nu și-ar fi putut-o păstra. Se hotărâse să se îngrijească bine. Imi spuse că de îndată ce va ajunge la Shanghai, avea să-și spânzure nevasta, să spintece pe Wu-Peng și să se retragă din afaceri. Se săturase de pericole și nu mai voia să treacă prin altele. Era destul de bogat pentru a trăi și fără să mai lucreze.

Când îl auzi vorbind astfel, îmi veni poftă să mă întorc din drum și să-l arunc în mina din care îl scosesem. Pentru ce mă sbătusem eu atâta și făcusem atâtea?... Pentruca firma Bofill și Vendrell să rămână iarăși fără reprezentant în China?... La urma urmelor, ce-mi pasă mie de firma din Barcelona și de Barcelona întreagă

şi chiar de Spania întreagă?... Colonel într'o divizie chineză, în plină campanie, îndrăgostit lulea de Fo-Ling,... războiul şi dragostea îmi erau suficiente. Trăiam o viaţă nouă, de o mie de ori superioară celei dinainte, de care nici nu voiam să-mi mai amintesc.

Dacă mă mai gândisem, într'o zi, să fac un serviciu casei Bofill şi Vendrell — obligat fiind, într-o-câtva, şi de situaţia mea strălucită —, o făcusem fiindcă îmi fusese posibil. Dar, că Li-Hong, odată salvat, nu mai voia să se expună sechestrării şi morţii, pentruca negustorii barcelonezi să-şi ducă mai departe afacerile lor... asta nu mă privea pe mine! Fără să mai socotesc că dreptatea toată era de partea prudentului chinez...

Nici nu mă mai ocupai de el. Mă ocupam şi mă preocupam numai de mister Harris. Prinsei dragoste de nefericitul acela pe care-l salvasem de la o moarte sigură şi pe care mă sileam să-l întremez. Era datoria mea de a-l face să ajungă sănătos între ai săi... Voiam să-mi fac această datorie până la capăt.

Ingrijii cu tot devotamentul de mister Harris, în întreg cursul marşului. Dădusem ordin să fie dus într'un palanchin, pentru a evita sdruncinăturile automobilului, care, chiar gol mergând, în pas cu infanteria, scutura grozav peste gropile drumurilor rele. Iar noaptea, îi cedam cortul meu, pentru a se odihni mai comod. Ba, mersei până acolo, că neavând nici o încredere în ştiinţa medicilor chinezi, angajai un doctor european pe care mi-l aduseră din Fucheu, oferindu-i un contract splendid.

Bolnavul, însă, nu progresa deloc. Intre timp ajunsesem în faţa Nankingului. Oraşul fiind întărit, se renunţase la asalt, pentru a încerca să-l facem să se predea prin foame. Asediul avea să fie lung şi ca atare trupele noastre condamnate la o inacţiune rea. Mă hotărâi să profit de acest interval de linişte, pentru a transporta pe mister Harris la Shanghai.

Fo-Ling îmi înţelese dorinţa de a conduce pe cel care ajunsese să-mi fie prieten, acolo unde ar fi putut obţine o îngrijire mai bună, ori o repatriere, pentru a muri între ai săi. Şi ea însăşi îşi dădu seama că trebuia să-l însoţesc până acolo, unde-l puteam lăsa în completă siguranţă. Nu se opuse, deci, proectului meu; dealtfel, despărţirea noastră avea să fie de scurtă durată, fiindcă dela Nanking la Shanghai, călătoria se face pe fluviul Albastru în două zile.

Echipai deci, un sampan cu doi luntraşi numai, fiindcă curentul apei uşura mult mersul şi mă îmbarcai cu mister Harris, cu Li-Hong şi cu şase soldaţi. Uniformele acestora, şi a mea aveau să impună celor cari ar fi îndrăsnit să ne acosteze. Nu trebui, totuşi, să facem uz nici de autoritate, nici de forţă, pentrucă navigarăm fără nici un obstacol.

Intrarăm în Shanghai prin partea chineească a oraşului. Trupele cantoneze cari o ocupau, nu ne puseră nici un fel de piedică. Lăsai oamenii într'un cuartir, iar eu cu Li-Hong şi cu mister Harris trăserăm la un han. Stăturăm acolo o zi şi o noapte, pentruca să se odihnească bolnavul, şi în sfârşit, în dimineaţa următoare, trecurăm limita concesiunilor.

Eu lăsasem uniforma, îmbrăcând un costum european şi chiar unul de stradă.

Şi odată înăuntrul Shanghai-ului internaţional, Li-Hong se îndreptă spre casa lui, iar eu cu mister Harris spre Majestic Hotel. Obligai pe însoţitorul meu să se trântească în pat, fiindu-mi teamă că văzându-se, în sfârşit, afară de orice pericol, ar fi putut avea un atac funest. Chemai apoi un medic, în mâinile căruia îl încredinţai, şi avizai telefonic pe consulul Statelor Unite, spre a lua sub ocrotirea sa pe compatriotul său. După aceasta, ieşii să dau o raită prin oraş.

Vederea străzilor pline de bărbaţi şi de femei — mai ales femei — de rasă albă, trezi în mine senzaţii extraordinar de plăcute. Eram într'o lume, care era a mea, după ce trăisem într'o alta, stranie, exotică, absurdă! Nu mă pasiona, dar îmi producea o mare satisfacţie faptul că întâlneam lumea aceea, care contempla vitrinele dela marile magazine, sau cobora din mersul tramvaelor. Era civilizaţia în care crescusem şi care mi se prezenta, reînviând necesităţile mele. Era... nici nu mai ştiu ce era. Era ceva care mă atrăgea, care mă împingea imediat în căutarea lui Cifuentes.

Da, trebuia să fac, neapărat, o vizită tânărului acela, care mă primise atât de amabil, rândul trecut. Şi-aveam să-l văd, deasemenea, şi pe Crespo. Apoi, aveam să mă duc să prezint respectele mele abatelui Gonzales. E drept că la el mă cam jenam să mă duc. Ce ar fi zis bunul călugăr auzind de purtarea mea?... M'ar fi durut mult să-i mărturisesc că tot ce-mi prevestise el, se întâmplase cu vârf şi îndesat...

Insă, oricât de colonel al armatei naţionaliste aşi fi fost, oricât de demonică mi-ar fi fost legătura cu mongolica Fo-Ling, nu trebuia să renunţ de a mă prezenta în faţa prietenilor mei. Pe Cifuentes trebuia să-l vizitez neapărat; mi-o impunea persoana lui curtenitoare şi foarte plăcută. Nu se cădea, nici nu se putea şi nici n'aşi fi vrut să uit, atenţiunile şi serviciile ce-mi făcuse. Prea era băiat de treabă!

Imi aminteam figura lui simpatică, graţioasă şi sceptică. Ce mutră avea să facă văzându-mă?... Iar când avea să afle... El, căruia îi plăcea să sărbătorească atâta lucrurile! Ar fi avut, imediat, motive suficiente pentru a sărbători întâlnirea cu mine, devotat, fericit, şi triumfător. Straşnică surpriză i-aşi fi făcut.

Tot gândindu-mă astfel, ajunsesem în Bund. Eram chiar în colţul lui Jinkee Road. Mersei până la casa cu numărul 35 şi urcai spre birourile lui „Forteen Film Corporation". Şi, fără să mai bat, deschisei uşa cabinetului lui Cifuentes.

XXXI

Cifuentes tocmai examina fotografiile unor filme şi nici nu ridică capul la sgomotul ce făcui, închizând uşa.

— *Buenos dias* — zisei eu.

Ridică privirea spre mine şi rămase trăsnit.

— Da, scumpe prietene; eu sunt. M'am reîntors. O sărbătorim?

— Cuvintele astea îl făcură să-şi vină în fire, recăpătând caracterul lui glumeţ.

— Ce s'o mai facem laţă! Din contră, sunt foarte supărat. Adio speranţe de a mai intra în raiu.

— Şi de ce, mă rog?

— Fiindcă, dacă aşi fi murit, proectasem să mă strecor şi eu în paradisul etern, întrebând de d-ta, spunând că-ţi eram prieten şi că veneam să te vizitez.

— Cum?... Mă credeai mort?... Şi încă, în raiu?...

— Natural. Mi-au spus că ai murit... şi încă cum!... Ca un martir al credinţei... Dându-ţi viaţa pentru a o răscumpăra pe a unor călugăriţe, îmbrăţişând crucifixul salvator, refuzând să-ţi renegi credinţa... Lucruri sublime.

— Dar, d-ta ştii...

— Ce să ştiu? Ştiu ce mi-a spus aba ele Gonzales. Şi văd că era o poveste. Adio speranţa de a mai ajunge în cer. Dacă nu te-au canonizat încă...

— Cum, voiau să mă canonizeze?

— Desigur.

— Ascultă Cifuentes; îmbrăţişează-mă, oferă-mi un scaun şi o ţigară şi povesteşte-mi basmul acesta.

Ne îmbrăţişarăm, ne aşezarăm unul lângă altul pe sofa şi aprinserăm câte o ţigară. Şi Cifuentes îmi povesti cum fratele Antonio se înapoiase dela Amoy, descriind ce se întâmplase în orfanatoriul din Fu-Chang. Adică, ceeace se întâmplase până la plecarea lui de acolo. La asta mai adăugă, ca complectare, ceeace

în mod logic ar fi trebuit să se întâmple: că fusesem masacrat de chinezi. Despre asta nu se îndoiau deloc nici fratele Anton, nici călugăriţele dominicane, dată fiind situaţia în care mă lăsaseră. Şi nu se îndoia nici chiar fratele Gonzales, care, după Cifuentes, era foarte încântat că avusese legături cu un viitor sfânt. Fiindcă trecerea mea în cartea sfinţilor se putea da ca fapt; cu pecetea martiriului pe frunte, treptele gloriei se urcă ca în aeroplan!

— Închipueşte-ţi acum, cât am pierdut noi, cei cari speram să ne salvăm prin sanctificarea d-tale.

— Şi, d-ta în primul rând.

— Sigur. Eu aşi fi obţinut primul loc între devotaţii d-tale. De altfel, am fost primul, care ţi-am adus ofrande.

— Adevărat?

— Şi încă ce adevărat! Poate să mărturisească chiar Crespo care a făcut pe ţârcovnicul.

— Şi ce ofrande mi-aţi adus? O cunună, ori o pomană?

— O răfuială soră cu moartea.

— Nu mai spune!

Cifuentes se indignă văzând că mă îndoiam. Mi-o promiseseră doar! Când aflase dela abatele Gonzales, tristele veşti pe cari le adusese fratele Antonio, anunţase pe Crespo că sosise momentul să jupoaie pe Wu-Peng. Şi, amândoi împreună, cu toată ceremonia cuvenită actului, jertfiseră memoriei mele, pielea mizerabilului chinez. Invitaseră pe Wu-Pen la o excursie, şi, într'un loc singuratic, îi căraseră la ciomege, până îl lăsaseră în nesimţire.

— Dar, l-aţi omorît?

Cifuentes credea că da. Fiindcă nu mai auzise nimic de el. Consulul umblase nebun în căutarea cancelarului său. Zadarnic, însă, nu găsise nici o urmă. Murise, fără îndoială, iar cadavrul îi fusese devorat de corbi, de şoareci sau de furnici.

— Imi pare rău — zisei, foarte sincer. Mi-ar fi plăcut să-l fi omorât eu însumi!

— Nu-ţi bate capul. I-am spus noi că o facem în socoteala d-tale. Fiindcă te înşelase, spunându-ţi că Li-Hong a murit. A plecat din lumea asta, rămânându-ţi recunoscător.

Cifuentes voia să ştie cum reuşisem să scap din pericolul în care mă lăsase fratele Antonio. Şi cum trăisem după aceea, pe unde umblasem, ce făcusem... Trebuia să-i povestesc totul şi cu toate detaliile.

Şi cu toate acestea, îi povestii puţin de tot. Numai cum mă salvasem graţie lui Fo-Ling. Când îi povestii asta, mă opri.

— Atunci... d-ta erai europeanul care însoţea pe celebra căpitană de bandiţi?...

Îi spusei că ghicise. Cifuentes se entuziasmă la culme. Cunoştea toate isprăvile mele, publicate şi comentate de presa mondială. Minunate isprăvi! Şi le făcusem eu... Eu, care sosisem în China atât de cumpătat, atât de scrupulos... Eu, eu însumi eram acel bandit feroce... „Diavolul Alb". Cel mai teribil dintre diavolii albi, tartorul lor... Mă privea mut de admiraţie. Insă, deodată începu să râdă frenetic, nebuneşte. Se prăpădea de râs, aproape să cadă de pe scaun. Ce dracu avea?... Il lovise un atac de

alienaţie mintală?... Mă aplecai să-i ajut să se ridice din nou.

Reuşii cu greu să-l calmez puţin. Şi-l întrebai atunci de ce râdea cu atâta poftă. Dar, din nou isbucni în hohote. Bâlbâindu-se şi sughiţând, fiindcă ar fi vrut să vorbească fără a se opri din râs, zise:

— Augustinii, dominicanii...

— Ce?...

— Ţi-am spus că voiau să te facă sfânt!

Il asigurase abatele Gonzales că avea să se înceapă procesul meu de sanctificare. Il ceruseră călugăriţele dominicane şi cererea lor era sprijinită şi de călugării augustini. La congregaţia maicilor din orient, succesul era sigur. Aşa că şi Colegiul Sacru dela Sfântul Scaun din Roma... Aveam să fiu proclamat, în curând, beatus şi la proxima canonizare, sanctus.

Sfânt... eu, amantul lui Fo-Ling, sechestratorul care îşi reteza prizonierii în două, colonelul de stat major al armatei naţionaliste chineze?...

Ce graţie superbă aşi fi avut dacă aşi fi ajuns să mă bucur de un asemenea privilegiu! Şi, dacă aşi fi continuat să fac pe mortul, aşi fi ajuns, cu siguranţă, să mă văd şi în altare.

— S'o sărbătorim — isbucni Cifuentes.

— Ce naiba să mai sărbătorim?

— Deziluzia misionarilor, când vor afla că le-a scăpat un martir.

Convenirăm, totuşi, să le facem lovitura mai suportabilă. Abatele Gonzales nu trebuia să afle că presupusul martir, departe de a fi fost aşa ceva, din contră, martirizase el pe alţii, ca un sbir.

Lui Crespo, însă, aveam să-i spunem tot adevărul, spre a petrece şi el cu noi. Cifuentes propuse să-l căutăm imediat şi să dejunăm toţi trei împreună. Il rugai să amânăm întrevederea până seara. Am fi cinat în loc să dejunăm. Trebuia să mă reped un moment la Majestic. Ii spusei că adusesem cu mine o persoană a cărei situaţie pretindea multă grijă.

— E, poate, Fo-Ling? — întrebă Cifuentes alarmat.

— O, nu...

— Te întreb, pentrucă te cred capabil de orice năzdrăvănie. Şi asta ar fi fost prea riscat. Fo-Ling are nişte socoteli cu albii, carl înăuntrul concesiunii, ar fi avut-o ca în palmă. Ar fi fost arestată şi Tribunalul Consular ar fi condamnat-o la streang. Nici d-ta ca complice, sau ca tăinuitor, n'ai fi scăpat mai eftin.

— Nu; nu-i vorba de Fo-Ling. E un bărbat pe care l-am eliberat dintr'o închisoare...

— Li-Hong! Ai reuşit să eliberezi pe Li-Hong... Extraordinar!

Ii spusei că într'adevăr eliberasem pe Li-Hong. Dar nu era vorba de el. Şi-i povestii salvarea americanului, boala lui, şi dorinţa mea de a-l repatria. Voiam să ştiu dacă venise consulul să se intereseze de el. De aceea amânam întrevederea cu Crespo şi...

— La revedere, deci, terminai şi mă despărţii grăbit.

— Dar, mai stai o clipă.

— De ce?

— Ca să mă satur admirându-te, aşa după cum meriţi. Ai venit în China să cauţi un om

dispărut, afli unde este sechestrat, ajungi până la el şi îl eliberezi din închisoare. Intre timp salvezi dela moarte nişte călugăriţe, pedepseşti banditi de toate culorile şi obţii victorii strălucite în războiu şi în dragoste. Şi ca o apoteoză demnă de aşa isprăvi, iei sub ocrotirea d-tale un yankeu. Asta e culmea! Ei bine, Garcia, eşti monumental! Ţi-o jur!

— La revedere, pe după masă, repetai eu.

Şi pornii. Mergeam mulţumit, foarte mulţumit. Glumele lui Cifuentes îmi procuraseră o dispoziţie excelentă... fiindcă prietenul meu avea dreptate. Intr'adevăr, tot ce făcusem, făcusem bine.

XXXII

Reintrând în camera mea dela Majestic Hotel, unde lăsasem pe Harris cu medicul, în aşteptarea consulului, văzui că la căpătâiul bolnavului stătea o femeie. O tânără foarte frumoasă, albă şi fragedă, cu ochii limpezi şi cu statura înaltă, tipul clasic de *girl* americană, care se repezi spre mine auzind pe Harris spunând: „e el".

Incântătoarea fiinţă îmi strânse mai întâi mâinile adresându-mi energicul salut al ţării sale. Insă, în clipa următoare, învinsă de emoţie, îşi sprijini capul pe pieptul meu, îmbrăţişându-mă cu căldură. Şi, plângând şi râzând totodată, pronunţă fraze de admiraţie, de recunoştinţă, de dragoste...

— E Betty. E sora mea — zicea Harris.

Şi-mi explică cum sora lui sosise în China pentru a afla veşti despre el, disperată că demersurile oficiale cari se făceau pentru eliberarea lui, nu dădeau nici un rezultat. Era în Shanghai de patru zile, insistând pe lângă consul să ceară informaţii dela cantonezii sosiţi în oraş. Când consulul primise avizul meu telefonic, trimisese s'o caute şi o adusese aci.

— Inchipuiţi-vă — îmi spunea Betty — când l-am revăzut, credeam că mor de bucurie. Il presupuneam mort. Acum pot s'o spun, deşi până aci, nu îndrăsneam să mi-o spun nici mie. „E inutil să te mai duci" îmi spuseseră la despărţire. Ni se comunicase că s'a stabilit precis moartea lui. Şi, de fapt, eu veneam numai pentru a afla unde şi când a fost asasinat... Să încerc a-i transporta rămăşiţele în ţară. Şi-l găsesc viu. Mulţumită d-tale! O, domnule, ce bucurie imensă mi-aţi făcut! Ce bucurie mare aduceţi tatei! V'am spus că el îl credea mort. I se comunicase oficial. Citise în ziare. Când va primi telegrama pe care i-am dat-o...

Telegrafiaseră... natural... Auzind asta, îmi amintii că şi eu trebuia să telegrafiez. Intocmai ca tatăl lui Harris, soţia şi fiica mea... Cum de putusem să le uit?... Da; le uitasem cu desăvârşire. Dar, mi le aminteam în sfârşit şi încă, cu o dragoste... cu un dor... Sentimentele familiei Harris provocau sentimentele mele. Soţia şi fiica mea mă plângeau ca pe un dispărut! Nu ca pe unul care le uitase, care le părăsise, ci ca pe un mort! Cu siguranţă că vestea presupusei mele asasinări la Fu-Chang, fusese

transmisă în Spania întreagă fiindcă difuzarea ei interesa pe călugării catolici. Trebuia s'o desmint cât mai repede.

Trecui în camera mea pentru a redacta cablograma. Şi în faţa mapei de scris, cu creionul în mână, nu ştiui ce cuvinte să aştern pe hârtie. Spuneam că trăesc. Bine. Dar, altceva?... Trebuia să mai spun ceva. Că găsisem şi liberasem pe Li-Hong. Asta, sigur. Şi-apoi... cum justificam faptul că nu-mi anunţam înapoierea?... Să fi comunicat lui Bofill şi Vendrell că Li-Hong nu mai continua afacerile?... Şi soţiei mele că rămâneam aici încurcat cu o chinezoaică?... Prima comunicare mi se păru dificilă, iar a doua imposibilă!

Soţia mea fusese dragostea vieţii mele, iar fiica mea, fructul acestei dragoste sublime. Să mă fi despărţit de ea pentru totdeauna... să fi spus ultimul adio căminului meu... Nu puteam, Mă sbăteam în această stare sufletească teribilă, când uşa se deschise şi apăru Li-Hong.

Acesta, cu siguranţă, rezolvase deja problema conjugală. Bănuii că-şi strangulase soţia şi venea să mă invite la înmormântare. In ce priveşte podepsirea lui Wu-Peng, îi scutiseră, Cifuentes şi Crespo de oboseală.

— Ce s'a întâmplat? îl întrebai.

Se întâmplaseră lucruri foarte grave. Nevastă-sa dispăruse şi dusese cu ea şi întreaga avere. Cum el trimisese o autorizaţie legală prin care împuternicise pe soţia-i şi pe prietenul său Peng cu vânzarea întregii averi şi achitarea sumei cerute de Fu-Yet-So, ei transformaseră totul în bani şi fugiseră...

— Zici că a fugit cu Wu-Peng?

— Da; cu Wu-Peng. El a făcut toate tranzacţiile. El a aranjat totul.

— Înainte de a muri?

— Dar, n'a murit!

Mă lămurii. Wu-Peng nu murise din bătaia pe care i-o administraseră Crespo şi Cifuentes. Însă, îi servise să-l previe că înşelăciunea îi fusese descoperită. Se temuse că aveam să găsesc pe Li-Hong. Şi când se însdrăvenise după loviturile primite, se pusese de acord cu complicea lui; vânduseră ce era mai de preţ şi se făcuseră nevăzuţi. De aceea nu se aflase cadavrul lui Wu-Peng. Cum era să se afle cadavrul unui om care trăia? Şi-apoi, sigur că nu mai dăduse pe la consulat, spre a i se pierde urma. Prin urmare, nu-l găsiseră nici viu, nici mort, pentrucă, întâiu: nu murise şi al doilea: trăia ascuns. Asta era tot.

Şi încă nu era tot. Mai era ceva şi încă mult. Li-Hong era ruinat. Şi, consecinţele ruinării sale...

— Nu mi-au luat chiar tot ce aveam — îmi explica el — fiindcă în graba cu care au fugit, n'au putut lichida totul. Însă, ceeace mi-a mai rămas, nu este suficient pentru ce proiectam eu.

— Dar ce proiectai d-ta?

— Ce v'am spus atunci când m'aţi salvat. Nu mai sunt destul de bogat, ca să pot trăi fără să muncesc. Sunt silit să continui afacerile.

— Cum?

— Aşa cum vă spun. Rămân mai departe reprezentantul firmei Bofill şi Vendrell. Am să

reorganizez serviciul, am să-mi refac clientela...

Imi descrise pe larg şi cu amănunte planurile lui. Magazinul din port nu-i fusese atins şi în sertarele biuroului avea toate documentele afacerii. Asta avea să-i uşureze aranjarea conturilor. Îi mai rămăsese casa de lângă concesiunea franceză; e drept că devalizată, însă, zdravănă din temelii. Avea s'o vândă pentru a strânge capitalul necesar primelor cheltueli. În afară de acestea, avea şi credit pe piaţa Shanghai-ului şi în interiorul ţării. Mai avea deasemeni şi ceva mărfuri în depozit, cu cari ar fi putut face faţă primelor cereri. Şi avea să se susţină, astfel, până ce-i soseau din Barcelona mărfurile pe cari avea să le comande imediat.

Avea să facă comandă? Mă văzui luând notă de ea în registrele de contabilitate. Şi mă cuprinse nostalgia după un moment aşa de fericit. Fiindcă — de vreme ce trebuie să spun totul — pe lângă dragostea soţiei şi fiicei mele, şi a căminului părăsit, începeam să regret tot trecutul meu. Mi-era dor de viaţa mea cealaltă: paşnică, ordonată, monotonă. De viaţa aceea, pe care prins în vârtejul luptelor şi al patimei, o dispreţuisem atâta.

Mă apucă un dor nebun, un dor infinit, irezistibil, de a mai merge odată la serviciul meu din fabrică, să-mi reiau locul la străvechiul biurou; să mai asist odată la discuţia din cafenea, chiar dacă aşi fi avut drept vis-à-vis numai chibriţelniţa şi scrumiera; să mai cinez odată păzit ca de un cerber, când de vecinul de dedesubt, când de vecina de alături.

— Va să zică, vrei să ne faci o comandă, Li-Hong?

— Da; o comandă mare.

— Am s'o anunț telegrafic, chiar acum.

Și fără nici o șovăire, din fuga condeiului obișnuit cu asemenea chestiuni, redactai telegrama:

„Bofdrell. Barcelona. Spania.
Orice altă informație falșă. Găsit Li-Hong. Continuă afacerile. Face comandă mare. Aduc eu.

GARCIA"

XXXIII

Și plecai. Plecai cu primul vapor care pornea spre Europa. Ca pe ghimpi stătui cele trei zile, cari mai erau până la eșirea vaporului, deși, pentru a-mi face șederea cât mai plăcută, contribuiau, pe de o parte Cifuentes și Crespo ducându-mă prin toate localurile de petrecere, iar pe de alta Harris și sora lui, în a căror companie petrecusem ore atât de plăcute. Și tot așa, părintele Gonzales și fratele Antonio la care mă dusei să le mulțumesc pentru serviciile ce-mi făcuseră, îmi arătară toată admirația, mulțumirea și recunoștința lor, pentru tot ce făcusem în cauza maicilor dela orfelinatul din Fu-Chiang. Iar Li-Hong, apreciind în sfârșit, ce îmi datora, se sili să-mi fie cât mai agreabil. Cu toate acestea nimic nu-mi putea domoli dorul de plecare.

Şi nu respirai liniştit decât atunci când mă văzui navigând spre occident, depărtându-mă, cu fiecare învârtitură de elice, tot mai mult de orient. De orientul acela exuberant, fantastic, ireal care mi se oferise din plin şi în care lăsam bogăţie şi dragoste dispreţuită.

Insă, dorul de ai mei şi de tot ce lăsasem în ţară, era mai mare decât orice tentaţie. Şi această atracţiune, ca aceea a magnetului faţă de fier, creştea tot mai mult pe măsură ce mă apropiam de casă. Pe măsură ce mă apropiam de sfârşitul lungului drum, eram tot mai dornic să-l şi termin. Distanţele din port în port, cari la ducere mi se păruseră atât de scurte, la înapoiere mi se păreau interminabile. Mă gândii că poate vaporul care mă transporta — un vas german de mărime obişnuită, — oferea mai puţine distracţii şi chiar mai puţin confort decât *President Adams*, acel colos american, adevărat palat plutitor. Dar, nu; nu era asta.

Escalele se făceau în aceleaşi porturi la înapoiere ca şi la ducere. Şi durata lor nu atingea cu *Wolfrau* — aşa se numea vaporul cu care mă înapoiam — nici jumătate din cele făcute de *President Adams*, fiindcă în timp ce acesta făcea escale lungi, spre a da timp pasagerilor să viziteze porturile şi împrejurimile, primul oprea numai atât cât îi era suficient pentru a-şi lua încărcătura şi provizia de combustibil. Şi totuşi, escalele mi se păreau eterne.

Trecui prin Saigon, prin Penang, prin Singapore şi prin Colombo, indiferent la frumuseţile lor, la curiozităţile lor, Le văzusem pentru

prima dată la ducere... Înapoindu-mă, le vedeam pentru ultima oară. Ştiam bine că n'aveam să mă mai întorc niciodată prin acele locuri. Şi totuşi, nu-mi părea rău.

La Port-Said schimbai vaporul. *Wolfrau* avea să intre prin Gibraltar în Atlantic, de unde prin Marea Mânecii şi Marea Nordului trebuia să ajungă la Hamburg. Natural, rămânând pe *Wolfrau,* aşi fi putut să debarc la Cadix, la Lisabona, sau la Bordeaux şi din oricari din aceste porturi aşi fi putut merge cu trenul la Barcelona. Preferai, însă, să iau pe *Claudio Lopez* care mă lăsa chiar în Barcelona. Şi-apoi, *Claudio Lopez* era un vapor spaniol, barcelonez chiar. Cu el, punând piciorul pe coverta lui, mi se părea că am şi ajuns acasă, în oraşul meu.

Mi se părea numai, e drept. Şi pentru puţin timp, cu toate că eram în plină mare, foarte departe chiar. Căci, trebui să mai navighez o săptămână întreagă. Până când, în sfârşit, după ce întâlnisem coastele italiene şi baleare, zării şi pe cele cataloneze, barceloneze... Da; portul acela era Barcelona. Cheiul acela era cheiul societăţii *Transatlantica.*

Şi oamenii aceia cari-şi vânturau pălăriile erau bătrânul Vendrell şi îmbătrânitul Bofill. Şi femeile acelea care-şi agitau batistele, erau soţia şi fiica mea. Dar... ce făceau marinarii de nu mai aruncau odată paserela?... In sfârşit, putui să-mi îmbrăţişez nevasta şi fata. Şi pe Bofill şi Vendrell. Fiindcă şi pe ei îi îmbrăţişai. Atât mi-era de dor să îmbrăţişez tot ce era de-al meu, câtuşi de puţin al meu.

Trecură şi momentele de efuziune, în timpul cărora nu înţelesei nimic, din ce-mi spuseră, presupunând că-mi spuseseră ceva. Şi, în sfârşit, reuşii să aud pe Vendrell, care, totdeauna practic şi organizator, dispunea:

— Duceţi-vă dvs. cu automobilul meu acasă. Noi o să luăm bagajele, o să le trecem pe la vamă şi o să le aducem cu automobilul lui Bofill. Venim şi noi imediat.

Intrai în casă, la braţ cu soţia şi fiica mea şi aşa rămaserăm până la sosirea lui Vendrell şi Bofill. De abia atunci, şi pe tonul cel mai liniştit care poate exista, ca şi când m'aşi fi înapoiat dintr'o călătorie de 2—3 zile la ţară, începurăm să vorbim. Vendrell, după ce îmi aranjă bagajele aşa cum trebuia, se ridică şi zise:

— O călătorie splendidă, aşa e? Ţi-am spus eu. Comodă, distractivă...

Eu tăceam. Ce era să zic? Soţia mea, însă, auzind de distracţii, mă întrebă, între gelozie şi curiozitate:

— Te-ai gândit la mine?... Te-ai ţinut de cuvânt?...

Treubia să răspund. Şi, răspunsei... aşa cum trebuia să răspund.

— Mă cunoşti, doar şi ştii cât te iubesc. Surâse convinsă.

Bofill insinuă lui Vendrell că era momentul să se retragă. Aveam să vorbim a doua zi... Vendrell conveni. Ziua aceea mă lăsau familiei. Despre afaceri ne puteam ocupa şi în ziua următoare. Însă, când fu în picioare, gata de plecare, îmi arătă că se putea câştiga timp.

— Comanda lui Li-Hong... O ai la d-ta? Dă-mi-o te rog. Am s'o văd chiar după masă.

Deschisei cufărul, şi cutiuţa de documente unde ţineam cererea. Aruncând o privire asupra ei, Vendrell şi Bofill scoborâră scările.

Şi, cum cufărul rămăsese deschis, fiică-mea mă întrebă:

— Mi-ai adus şalul, papa?...

Da; i-l adusesem. Il scosei din cufăr şi desfăcându-l din ambalaj, îl întinsei pe masa sufrageriei. Mama şi fiica scoaseră câte un strigăt de uimire. Şalul era o adevărată minune. Mare cât o pânză de sampan, moale ca puful, acoperit cu broderiile cele mai fine, împodobit cu pagode, punţi şi grădini, cu chinezi şi chinezoaice cu capul tăiat în fildeş... Mi-l dăruise Li-Hong, care aflând că vreau să cumpăr unul, găsise prilejul de a-şi plăti desrobirea, cumpărând pentru mine cel mai frumos şal care se găsea în China. Cu siguranţă că fusese lucrat pentru vre-o mare ducesă rusă şi aştepta să fie vândut vre-unei miliardare yankee.

— Dar bine, papa — îmi zise fata când admiraţia îi permise să lege cuvintele — trebuie să te fi costat o avere...

Imi amintii cum îl obţinusem. Răscumpărând pe Li-Hong! Şi prin minte-mi defilară toate peripeţiile prin cari trecusem pentru ca să ajung acolo. Şi-i răspunsei:

— Ba, nu... Nu m'a costat mult.

XXXIV

A doua zi, mă sculai la ora obişnuită. Imi luai cafeaua, fără să pot citi ziarele cari se distribuiau tot ca înainte. Şi mă îndreptai spre biurou, grăbind pasul, pentru a ajunge înainte de nouă.

Odată ajuns, mă dusei direct spre biuroul şefilor mei, fără să mai trec prin al meu. Nu rămăsei, însă, cu Vendrel şi Bofill decât timpul strict necesar lămuririi unor puncte din comanda lui Li-Hong. Nu-mi dădură voie nici să le dau, măcar, socoteala cheltuelilor făcute.

Eu cheltuisem puţin, relativ. Câteva mese la Shanghai, transportul până la Hong-Kong, Macao şi Canton, biletul de înapoiere... Şi-atât. Expediţiunile prin interiorul Chinei le suportase tezaurul bandei căreia mă afiliasem. De abia mă atinsesem de carnetul de cecuri, Le-o spusei şi vrui să dau detalii... Insă Vendrell mă întrerupse:

— Am discutat deja chestiunea cu Bofill. Carnetul de cecuri a fost folosit complect. Şi a fost bine folosit: partea pe care deja ai încasat-o, atât cât o fi... Iar, restul, pe care ai să-l încasezi chiar azi, este un dar pe care casa te roagă să-l predai fetei dumitale atunci când se va căsători. Despre asta nu mai avem nimic de vorbit.

— Atunci, dacă despre asta nu mai este nimic de vorbit...

— Despre celelalte, despre cele ce ai văzut

în China... Lucruri interesante, desigur... Ai să ne povesteşti mai pe larg, altădată. Când vom avea timp mai mult.

Lăsând pe Vendrell să-şi continue lucrările, mă apucai să le revăd şi eu pe ale mele. Bătrâna mea haină de biurou, puţin cam prăfuită, era tot în cuierul de după uşă. O scuturai şi o luai pe mine în locul celei de stradă. Cerui camerierului facturile sosite şi începui să le revizuesc.

Până la unu. Mă întorsei acasă. Dejunai şi citii ziarele. Apoi, din nou, la biurou. Eşind mă dusei cu soţia în oraş să-mi cumpăr o duzină de batiste, fiindcă în călătorie le pierdusem aproape pe toate. Făcurăm o vizită unor prieteni, cari locuiau aproape de magazinul dela care cumpăram. Bine-înţeles că aceştia aducându-şi aminte că nu mă văzuseră cam de mult, mă întrebară dacă nu fusesem în călătorie. Cinai la nouă, cu muzica cloanţei vecinei. Apoi, coborâi puţin la cafenea şi în fine, mă urcai să mă culc.

Şi de atunci, acelaş lucru în fiecare zi. Afară de Duminici sau sărbători oficiale, când fac câte o escursie prin împrejurimi. Insă, în afară de-asta, aceiaş viaţă mereu...

. . . . . .

Amintiri? Regrete?... De amintit, da; de regretat, însă, nu. Fiindcă mă gândesc că drumurile şi aventurile mele, mai mult le-am visat, decât trăit... Hoarda mongolică şi Fo-Ling?... Niciodată n'am mai auzit de odioşii chinezi şi de teribila chinezoaică. Un vis urât! Betty Harris?... De Crăciun am primit dela ea o Christmas

Card care spunea: „With love". Un vis frumos! Şi tot aşa şi restul şi toţi ceilalţi; nu mai sunt pentru mine decât nişte fantasmagorii, cari se şterg ca un vis... Nu; n'am ce regreta.

Câteodată, în escursiunile mele din zilele de odihnă, de sus, de pe Tibidabo şi Monjuich, privesc marea. Marea, unde furtuna ridică valurile, pe cari m'am dus eu în ţara aceea frământată până în măruntaie, în care am luptat şi am învins. Un moment simt atracţiunea mareelor cari se ridică şi se coboară. Insă, nu mi-ar mai inspira dorinţa de a mă reîntoarce acolo. Pentru a rămâne aci, legat de pământul acesta liniştit, e destul să simt uşoara apăsare a braţului soţiei sau fiicei mele. Şi cum soţia şi fiica mea îşi reazemă totdeauna unul din braţele lor pe ale mele...

Fiindcă din „Diavolul Alb" în care mă transformaseră împrejurările din China, n'a mai rămas nimic. Sunt ceeace am fost şi voiu continua să fiu totdeauna: un biet om de treabă.

— FINE —

Cea mai plăcută distracţie pentru timpul iernii!

Cititi ultima noutate:

JOCUL DE BRIDGE

de MAR LYL

Apărută în Editura I.G. HERTZ

Bucureşti I, Calea Victoriei 5

Preţul Lei 20

ISPITA AURULUI

de I. S. FLETCHER
Traducere de LYA SORIN

I

Omul cu un s'ngur ochiu.

TOATĂ INTÂMPLAREA, care mă înlănţuise, fără de voe, într-un şir de crime şi de nelegiuiri începuse într-o seară minunată de primăvară, tocmai acum zece ani.

Şedeam în odaia mamei şi priveam pe fereastra deschisă, jos, în strada principală a oraşului Berwick, care se află aşezat la revărsarea fluviului Tweed în Marea Nordului, la graniţa dintre Anglia şi Scoţia.

Deodată văzui un bărbat, care avea o clapă neagră pe ochiul stâng, stând în faţa casei noastre. Îşi aruncase un şal vechiu pe umeri; în mâna dreaptă avea un baston gros şi o geantă de voiaj, de modă veche. Ne zărirăm în acei şi clipă; făcu o mişcare nehotărîtă şi apoi se îndreptă energic spre uşa noastră. Dacă aşi fi avut darul de a vedea mai limpede, ar fi trebuit să mă sperii de dânsul, ca de o piază-rea, care aduce în casă nenorociri, tâlhării, crime şi chiar pe diavolul însuşi. Dar aşa, îmi făcu impresia unui om cumsecade, deaceia mă aplecai puţin afară peste fereastră şi-l întrebai, ce doreşte.